

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim, razmnožen na
ciklostil. Od 5. do 17. sep-
tembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Doberdob«
v Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija«
pod Vojskim pri Idriji, od 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnjeni Evropi.

primorski

dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418

GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382-535723
Fax 0481/532958

ČEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190
Fax 0432/730462

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVII. št. 80 (13.910)

Trst, četrtek, 9. maja 1991

Medtem ko predsedstvo dokazuje svojo nemoč, vlada ponuja težko uresničljiv načrt

JLA vsiljuje izredno stanje

Četniško divjanje proti hrvaški imovini v Kninu - Hercegovci zaustavili prodiranje oklopnih enot
Srbska skupščina za vse zaplete dolži izključno hrvaško vodstvo - Poziv papeža za mir in spravo

Zgodovinsko vprašanje Jugoslavije

BOŽO KOVAČ

Ko je jugoslovanski obrambni minister Veljko Kadijević sporočil javnosti, da je »jugoslovanska družba stopila v državljansko vojno«
in naj civilne oblasti poskrbijo za mir, sicer bo to storila vojska, je hočeš nočeš dokončno odprl zgodovinsko vprašanje razrvane jugoslovanske federacije. Vprašanje je v bistvu sila preprosto: ali je mogoče miren in demokratičen prehod iz ene družbene politične in državne ureditve v drugo. Odgovor je seveda precej bolj zapleten, saj vplivajo nanj mnogi dejavniki, morda ta trenutek še povsem nevidni.

Jugoslavija naj bi brez hujših pretesov izstopila iz sveta, v katerem je ena resnica trda maceha vsem drugim. Vstopila naj bi v svet, v katerem resnice in ideje tekmujejo med seboj in se ne pobijajo. No, čez ta prag še ni stopila. V Beogradu trdijo, da so krive republike. Po najkrajši mogoči poti so se že bolj ali manj osamosvojile, celo tiste, ki so najbolj vnete zagovornice federacije, na primer Srbija. Ohromile so delovanje zveznih organov, tako da zvezno predsedstvo, skupščina in vlada ne morejo več uresničiti praktično niti enega svojega sklepa. Tako pravi zvezna prestolnica. Republike trdijo nasprotno. Zlasti severozahodni dve pogosto ugotavljata, da bi že zdavnaj lahko začeli dohitevati Evropo, če ju ne bi federacija držala nazaj. Vsekakor je merjenje federalnih in republiških moči izničilo vse dosedanje norme, nove pa še niso utegnile dovolj razviti. Razen ene.

Lahko bi se reklo, da dominira nacionalna norma. Psihologi celo trdijo, da se je splošna zavest tako zožila, da so povprečni ljudje dojemljivi samo še za nacionalno idejo, vse drugo, individualnost, podjetništvo, ji je nekako podrejeno. S tem udi pojasnjujejo, zakaj se reformne zamisli zveznega premiera Anteja Markovića nikakor ne morejo prijeti, čeprav so seveda še drugi tehtni razlogi, med drugim tudi to, da je Ante Marković ves čas podcenjeval potrebo jugoslovanskih narodov, da pridejo do samostojne državnosti.

Kakorkoli že, kjerkoli se prekrivajo

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

BOGO SAMSA

LJUBLJANA — Položaj v Jugoslaviji postaja iz ure v uro bolj dramatičen, saj je vsem jasno, da JLA vsiljuje svojo vizijo reševanja jugoslovanske krize z izrednim stanjem. Da bi to preprečila, je zvezna vlada včeraj osvojila program 11 točk, o katerem sta se v noči na torek domenila hrvaški predsednik Tudjman in predsednik zvezne vlade Marković. Dokument v bistvu priznava demokracijo in izvoljeno hrvaško oblast, nedotakljivost zunanjih in notranjih meja Jugoslavije, pravico Hrvaški, da nad celotnim svojim ozemljem zagotovi pravi red, da se obnovi prekinjene prometnice preko Krajine in da se prekine medijsko vojno. Dokument obenem predlaga demobilizacijo vseh rezervnih in dodatnih policijskih sil ter razorožitev vseh civilistov. Hrvaške oblasti morajo zagotoviti vse pravice Srbom na Hrvaškem in v dogovoru z zveznimi organi po mirni poti rešiti vsa sporna vprašanja. JLA ta dokument pa pripisuje po ustavi

določeno vlogo branitelja jugoslovanskih meja, v danem trenutku pa preprečevalca mednarodnih spopadov. To pa bo na žalost težko uresničljiv načrt, kar je včeraj zgovorno dokazalo zasedanje srbske skupščine, a tudi seja jugoslovanskega predsedstva, ki se je zavlekla pozno v noč. Ob zaključku redakcije ni prišlo nobeno sporočilo, kar vzbuja sum, da ostaja razmerje sil nespremenjeno, s tem pa vsa nemoč zveznega predsedstva, v katerem vsaka republika zagovarja svoja stališča. Še bolj zgovorno pa je dejstvo, da se predstavniki JLA sploh ne udeležujejo zadnjih sej predsedstva, morda v podkrepitev svojih trditev, da je politični oblasti položaj ušel iz rok.

Medtem pa na Hrvaškem vlada le navidezen mir, ali bolje rečeno, včeraj ni bilo novih človeških žrtev. Iz Knina in povsod, kjer imajo oblast Srbi, množično bežijo Hrvati. V Kninu so razbili, demolirali in oropali vse trgovine, gostilne in podobne obarate, ki so last Hrvatov. Kninska krajina, samozvano srbsko avtonomno območje se tudi na tak način pri-

pravlja na nedeljski referendum, na katerem naj ljudstvo odloči, ali je za združitev s Srbijo.

Po drugi strani pa se tudi po vsej Hrvaški množijo izjave Srbov, srbskih organizacij, srbsko-hrvaških združenj in drugih, ki nasprotujejo srbskemu nacionalističnemu divjanju, terorizmu in četništvu.

Od povsod poročajo o novih barikadah, o eksplozijah bomb in min, uničevanju gostiln in trgovin. Zadar je brez elektrike, ker so minirali daljnovod. Očitno so na delu srbski četniški odredi, pa tudi hrvaški nacionalisti niso brez krivde, kot pričajo razdejane vikendice Srbov ob obali.

Najpomembnejši dogodek pa je še vedno v Lišnici pri Mostarju, kjer ljudje še niso spustili kolone tankov in oklepnih transporterjev namenjenih iz Mostarja proti Hercegovini. Možje, ženske in otroci so postavili živo prepreko, ki so jo okrepili z avtobusi, tovornjaki, gradbenimi stroji, tako da bi vojaška kolona lahko prebela živi zid le za ceno strahotnega krvoprelitja. Da se to dogaja v Hercegovini ne preseneča, saj tu živijo

skoraj izključno Hrvati, večina vasi in mest je torej etnično čistih. Ta del Bosanskohercegovske republike je pač Hrvaški, skupaj skupaj z njimi pa živijo v stoletni slogi Muslimani. Nikakor nočejo JLA, obravnavajo jo kot okupatorsko vojsko, ki naj bi pripeljala s seboj četnike in nacionalne nemire. Nič ne pomaga prepričevanje bosanskohercegovskega vrha, hrvaških in muslimanskih političnih aktivistov, kolon ne puste naprej.

V Makedoniji so razglasili dan žalovanja za ubitim mladim vojakom. Iz raznih krajev prihajajo vesti o manifestacijah, na katerih prihaja do soglasne zahteve, da se vrnejo makedonski rekruti domov, da ne bodo streljali na pripadnike drugih narodnosti. Nastalo je spontano množično nezaupanje do JLA, ki za to okolje ni bilo značilno. Toda tudi tu JLA ne vidi in ne obravnavajo več kot svoje, temveč kot srbsko vojsko.

Na izrednem zasedanju srbske skupščine je predsednik srbske vlade Dragutin Zelenović zahteval, da parlament potrdi stališče srbske vlade, da

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Occhettova stranka bo zahtevala odstop predsednika republike Predsednik Cossiga ni zadovoljen z izjavami političnega urada KD

RIM — Medtem ko predsednik republike iz ZDA še vedno zahteva od Mancina, Gave in demokristjanskega vodstva, da obsojijo izjave, ki so bile po njegovem izrečene proti njegovi osebi in proti njegovi funkciji, se je sestel politični urad KD, ki zagovarja ugled in prestiž najvišje državne funkcije, vendar meni, da ima vsakdo pravico do lastnega mnenja, tudi če je slednje v nasprotju z mnenjem predsednika republike. Kakorkoli že, pravi Forlani, politični urad se ni sestel, da bi dal kakršenkoli odgovor Cossigi, temveč je obravnaval predvsem polemike o vprašanju reforme institucij, do katerih prihaja zadnje čase ter nekatera nerazumevanja, do katerih je prišlo s predsednikom republike. S tem v zvezi, pravi tajnik KD, je stranka vedno zagovarjala pristojnosti in vlogo, ki jo ima državni poglavar ter je vedno zavračala krivične obtožbe, ki jih je Cossiga bil deležen. Za KD je s tem problem odnosov s predsednikom republike rešen.

Za Cossigo pa očitno ni tako, saj ponavlja, da še vedno čaka odgovor od Gave, Mancina in Krščanske demokracije. Včeraj je na primer v šaljivem pogovoru z novinarji Cossiga dokaj ostro odgovoril na kritike, ki mu jih je naslovil Pippo Baudo med Ferrarovim spo-

redom »L'Istruttoria«. »A, tako,« pravi Cossiga, »mati kliče, »picciotto« se odziva«. Namig je prozoren in se sklicuje na zvestobo mafijskih privrženecv svoji organizaciji: Baudo je Sicilijanec in otrok KD.

V tem času pa se je Cossiga očitno zameril še nekomu, tako da je na vidiku tudi razkol med Kvirinalom in novo DSL. Tajnik nekdanjih komunistov Occhetto je v svoji sinočnji izjavi napovedal, da bo njegova stranka v parlamentu zahtevala Cossigov odstop. »Dejstvo, da se je vloga predsednika republike še prej »de facto« kot »de jure« zadnje čase spremenila, pravi tajnik Demokratske stranke levice Occhetto, pravi, da Cossiga ne more več predstavljati narodne enotnosti.« S svojo pobudo si bo DSL nakopala marsikatero kritiko in prve reakcije so že prišle.

Najprej je namreč reagiral Il Popolo, glasilo krščanske demokracije, stranke, ki naj bi bila s Cossigo sprta. »Cossiga predstavlja narodno enotnost, pravi glasilo KD, in torej izražata potrebe Italije. Kdor skuša sejati razdor, zagovarjati »impeachment«, kot je v preteklosti stara KPI že poskušala storiti, zasleduje samo star načrt, katerega cilj je ne samo razklati Italijo, temveč tudi ustvariti pogoje za razkroj demokratske ureditve.«

Danes razprava v VSS o položaju v Kalabriji

RIM — Višji sodni svet bo danes razpravljal o dramatičen položaju v Kalabriji, kjer so mafijske družine kot kaže prevzele popolno oblast ter izvajajo neviden teror nad prebivalstvom. V zahtevi po zasedanju VSS je napisano, da je samo na okrožju sodišča v Palmiju prišlo leta 1990 do 75 umorov ob prebivalstvu, ki malenkost presega 175 tisoč ljudi. Gre za najvišje poprečje v Italiji in podatki prvih mesecev letošnjega leta kažejo, da se bo položaj v letu 1991 še poslabšal. Zato bo treba proučiti kakšna je zasedba tamkajšnjih sodnih uradov in možnost ustanovitve državnega pravdnštva.

O zaskrbljujočem položaju na področju boja proti organiziranemu kriminalu še zlasti v Kalabriji sta notra-

nji minister Scotti in šef policije Parisi govorila s člani predsedstva protimafijske komisije.

Minister za pravosodje Martelli je medtem pisal notranjemu ministru Scottiju ter zahteval razpustitev občinskega sveta v Taurianovi, zaradi očitne prisotnosti mafije. Martelli notranjemu ministru tudi predlaga, da bi šla v reggio Calabria in da bi tam na mestu samem proučila položaj in se domenila o potrebnih ukrepih. Kar zadeva današnje zasedanje višjega sodnega sveta pa Martelli obžaluje dejstvo, da ima minister prav malo možnosti, da vpliva na morebitne prejemne sodnikov z enega sodišča na drugo, čeprav je za delovanje sodstva odgovoren pred parlamentom in pred javnostjo.

Janša: Srbski rezervisti na Slovenskem

LJUBLJANA — Med Srbijo in Slovenijo je bil vzpostavljen zračni vojaški most, po katerem so v zadnjih dneh prepeljali nekaj sto srbskih vojakov v oklopne enote v Postojno in na Vrhniko. To je del dramatične in razburljive vesti, ki jo je včeraj na zasednji slovenske skupščine sporočil slovenski obrambni minister Janez Janša. Po njegovih besedah so se širile govorice, da je JLA zahtevala od predsedstva izredne ukrepe, toda člani zveznega predsedstva in podpredsednik Stipe Mesić so te govorice zanikali, s predsednikom Jovićem pa niso uspeli govoriti.

Toda JLA je samovoljno, brez pristanka zveznega predsedstva, pričela izvajati sklepe o tem, da so vse njene enote na najvišji možni stopnji bojne pripravljenosti. Istočasno je JLA pričela mobilizacijo rezervistov po Srbiji, posameznih delih Makedonije, Bosne in Hercegovine in nekaterih krajih Hrvaške. Rezervistov v Sloveniji ni mobilizirala, čeprav bi to po zakonu in uzancih morala storiti za dopolnitev enot na Vrhniki in v Postojni.

Janša pravi, da gre očitno za poskus ustanavljanja enonacionalnih oddelkov, ker za namere armade niso učinkoviti večnacionalni, kar se je pokazalo v Splitu in med zadnjimi dogodki v Vinkovcih. Včeraj je preletelo Slovenijo veliko vojaških letal in helikopterjev.

Izredne priprave so že opravljene za uvedbo zapore meje z Italijo. Toda te priprave še ne zadoščajo za izvedbo tega ukrepa. Janša je zagotovil, da pozorno spremljajo spremembe in da se nič ne more zgoditi in se tudi ne zgodi, ne da bi slovenska oblast bila prej obveščena.

Vsi ti ukrepi se pripravljajo in izvajajo, vendar še niso dosegli take stopnje, da bi lahko bili učinkoviti in da bi se lahko izpeljalo popolno zaporo meje z Italijo in spravilo JLA po vsej državi na najvišjo stopnjo bojne pripravljenosti s pomočjo učinkovitih enonacionalnih srbskih oddelkov.

Janša je na včerajšnji seji še povedal, da so v Sloveniji mobilizirali del rezervne sestave teritorialne obrambe, rezervne sestave milice in da bodo v primeru potrebe zaščitili vse ustrezne objekte. Hkrati je slovenska skupščina sprejela več ustavnih zakonov o vojaških zadevah, predvsem glede rekrutiranja in teritorialne obrambe.

Slovenska skupščina je včeraj sicer obravnavala vsa vprašanja v takim napetem ozračju, v vzdušju bojazni, kaj se lahko zgodi, in zaradi možnega državnega udara ter morebitnega ultimatuma JLA. Kolikor bi do tega prišlo, bo skupščina danes po hitrem postopku sprejela že pripravljen ustavni zakon o razdružitvi.

Skupščina je na poziv predsednika slovenske vlade Peterleta pričela tudi razpravo o vrsti zakonov, ki gredo v normalno skupščinsko proceduro in s katerimi se pričinja konkretno akcija osamosvojitve. To so finančni zakoni, zakoni o potnih listih, državljanstvu

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

SKETZ

**1941
1991**

OB 50. OBLETNICI
OSVOBODILNE
FRONTE

10. MAJA 1991
OB 20.30
KULTURNI DOM
V TRSTU

SLAVNOSTNI GOVORNIK
**MILAN
KUČAN**

UVODNA BESEDA
KLAVDIJ PALČIČ

PEVSKI ZBOR
"IGO GRUDEN"
VODI
prof. **ALEKSANDER ROJC**
REŽIJA
MARIJ URŠIČ
SCENA
MARJAN KRAVOS

Besmernih dopotoval na Bližnji vzhod

MOSKVA — Sovjetski zunanji minister Besmertnih je včeraj dopotoval v Sirijo v okviru svojega potovanja na Bližnji vzhod, med katerim bo obiskal poleg Sirije še Jordanijo, Egipt in Izrael. Še zlasti pomemben bo njegov obisk v Tel Avivu, saj gre za prvi obisk šefa sovjetske diplomacije v Izraelu od šestdnevne vojne leta 1967, ko je Moskva prekinila diplomatske odnose z židovsko državo.

Besmernih bo skušal za časa svojega bivanja na Bližnjem vzhodu najti formulo za rešitev tamkajšnje krize. Njegovo potovanje sledi po 10 dnevih praktično isto pot, ki jo je opravil ameriški državni tajnik Baker. Skušal bo prepričati zainteresirane strani, da privolijo v sklicanje mednarodne konference, ki naj bi rešila bližnjevzhodni zaplet.

V Tel Avivu se bo šef sovjetske diplomacije pogovarjal tudi o obnovitvi odnosov med SZ in Izraelom.

Armenci naj se odpovejo secesijskim načrtom

Moskva stopnjuje nasilje na Kavkazu

MOSKVA — Sovjetska zveza bo do nedelje uresničila nov razpored svojih sil v Zakavkazju. Vojaške enote notranjega ministrstva bodo na meji med Azerbajdžanom in Armenijo dokončno zamenjali rdečearmejske, črne beretke notranjega ministrstva bodo ohranile nadzorstvo nad armensko enklavo Gorski Karabah, medtem ko bodo obmejne enote KGB varovale Nahičevsko ASSR, azerbajdžansko enklavo, ki jo obdaja armensko ozemlje.

To je sinoči sporočil poveljnik vojaški enot notranjega ministrstva v Zakavkazju general Satalin, ki je še dodal, da so njegovi vojniki in redna vojska v zadnjih urah zaplenili »armenskim oboroženim tolpom« 66 puškomitraljezov, 10 oklopnih transporterjev, več protiletalskih strojnic in celo rakete za boj proti toči, ki naj bi jih Armenci uporabljali za obstreljevanje sovjetskih enot.

Satalin je moral priznati, da tega orožja Armenci niso prostovoljno izro-

čili, da so bili spopadi zelo ostri, ni pa hotel navesti števila mrtvih.

Sodeč po vesteh, ki prihajajo iz Armenije, se je sovjetska armada ustavila na obmejnem območju in ne prodira v globino Armenije, kjer je še več takih »armenskih oboroženih tolp«, v bistvu policistov in teritorialcev armenske republike. Manever sovjetskega vojaško-političnega vrha je zelo preprost. Svetovno javnost morajo prepričati, da lahko le vojska s svojo »pomiritevno vlogo« prepreči izbruh krvave armensko-azerbajdžanske vojne. Armencem pa morajo odpreti oči, tako da se odpovejo svojim voditeljem, ki niso sposobni uresničiti obljub o neodvisni Armeniji.

Pred Armenci svojih simpatij do Azerbajdžana niti ne skrivajo, češ da morajo podpirati narode, ki ostajajo lojalni Sovjetski zvezi, stališče bi spremenili, če bi se Armenija odpovedala secesiji.

Pogovor s senatorjem Stojanom Spetičem

Pospešiti treba iter zaščitnega zakona

TRST - V začetku letošnjega leta je kazalo, da se je v zvezi z zaščitnim zakonom za slovensko narodnostno skupnost v Italiji nekaj začelo premikati: predsedstvo senatne komisije za ustavna vprašanja je tedaj ožjemu odboru določilo rok, v katerem naj konča delo in izroči predloge komisiji. Nato se je spet zataknilo. Vmes je prišla še vladna kriza, ki nedvomno ni prispevala k pospešitvi parlamentarne poti zakona, na katerega Slovenci čakajo skoraj 40 let.

Ali se bo po nastopu nove Andreottijeve vlade spet kaj premaknilo? Kakšno je vzdušje okoli tega problema? O teh vprašanjih smo se pogovorili s senatorjem Stojanom Spetičem, ki je podpisnik enega od zakonskih osnutkov za zaščito Slovencev in ki od svoje izvolitve stalno spremlja ta problem.

PD: Vladna kriza je bila rešena, parlament je spet začel z delom. Kako je sedaj z zaščitnim zakonom?

SPETIČ: Na to vprašanje sem zelo ostro opozoril med razpravo o zaupnici Andreottijevi vladi in izpostavil dva elementa: prvič, da se Italija ne more predstaviti Evropi in hliniti, da je rešila manjšinsko vprašanje, če prej ne reši slovenske problematike; drugič, da manjka do konca zakonodajne dobe eno leto in da časa ni več veliko. Če torej obstaja politična volja za rešitev problema, ga je treba rešiti takoj, ker se čas izteka.

PD: Kakšne so torej možnosti?

SPETIČ: Možno je, da se ne bo zgodilo nič in da ne bomo dobili zaščitnega zakona, ker ne Dežela in še zlasti KD nima interesa, da bi dobili zaščitni zakon. Na to nevarnost opozarja dejstvo, da je bil Andreotti v repliki zelo splošen in ni sprejel v zvezi z nami nobene konkretne obveze. Zavedati pa se je treba, da če v sedanjim mandatu dobi naš zakon ne bo prodril, bo imel v prihodnji še manj možnosti, saj se bo moral prihodnji parlament ukvarjati z institucionalnimi in političnimi reformami, obenem pa bo moral prilagoditi italijanski gospodarski in juridni sistem procesom evropske integracije. Vprašanje slovenske manjšine je treba rešiti preden se začne razprava o ustavi. Dodal bi še, da bodo v prihodnjem parlamentu zastopane tudi avtonomistične lege in bo torej občutljivost za neke specifične pravice drugačnosti precej manjša.

PD: Kaj se lahko naredi?

SPETIČ: Na to sem namignil v razpravi o zaupnici: mislim, da je mogoče sprejeti zakon, ki naj določi razpoložljivost pravic slovenske manjšine na celotnem teritoriju in prebije Maccanicovo logiko jezikovnih kletk. Tak zakon bi moral določiti, da so jezikovne pravice zajamčene, čeprav se v praksi lahko uresničujejo na različne načine. Lahko ne zahtevamo stototostnega uresničenja vseh pravic hkrati, vendar - in to je ključno vprašanje - moramo kot manjšina dobiti organizem sosodolčanja, na primer paritetni odbor, ki je ustanovljen z zakonom in

v katerem naj se manjšina dogovarja z državo o uresničevanju pravic, morebitni postopnosti, raztegljivosti zakona itd. To bi bil možen kompromis, toda tudi za to bi morali Slovenci skupaj z demokrati sprožiti alarm. Tudi Trst ne more opravljati svoje vloge veznega člena z Vzhodom, ki se spreminja, če se ne sprijazni z manjšino. Če ne bo rešitve, pa moramo postaviti Italijo na zatožno klop. Za naš zakon pa se mora odločneje zavzeti tudi matična Slovenija.

V novi vladi je Maccanica zamenjal Martinazzoli. Ste že stopili v stik z njim?

SPETIČ: Najprej bi rekel, da je zakon ustavljen v parlamentu in je torej predvsem odvisen od dobre volje parlamentarcev, zlasti tistih, ki so v ožjem odboru. Kar zadeva vlado samo in Martinazzoli, ostaja še vprašanje, komu bo Andreotti poveril nalogo, naj sledi temu vprašanju. Zaenkrat je o tem problemu veliko nejasnosti.

Stvari se zaostrujejo, ker je tudi zakon za obmejno območje še ustavljen in z Evropsko skupnostjo niso bila rešena vsa vprašanja...

SPETIČ: Ta zakon res ni še operativen, vendar bo pred koncem spomladi. Toda Evropska skupnost ni imela pripomb na člen o podpori slovenski manjšini. Zato FJK nima alibija za zavlačevanje z zakonom o kriterijih za porazdelitev teh podpor. Predvidenih 8 milijard je na razpolago in dežela jih mora razdeliti čim bolj pošteno s soglasjem manjšine in njenih organizacij. Slovenska manjšina potrebuje ta denar, ker ni bila zaščitena v vseh povojnih letih.

PD: V tem okviru se postavlja tudi vprašanje Primorskega dnevnika. Kaj lahko pričakujemo?

SPETIČ: Moji posegi v Rimu so bili na različnih ravneh. Nekatere stvari, kot je reklama javnih ustanov, je mogoče urediti neposredno. Drugi problem, kot je 50 odstotkov poviška, ki je predviden v zakonu za obmejno območje, bi moral dnevnik dobiti kot dejavnik povezovanja v našem prostoru. Za rešitev problema manjšinskega časopisa, ki je po sili razmer šibak, pa so potrebne tudi ustrezne državne podpore. V senatu razpravljamo o zakonu, ki bi podvojil prispevke glasilom političnih strank. S podporo skupine, ki ji pripadam, sem zahteval, da se kriterij podvojitve upošteva tudi za manjšinske dnevnike. Na predsedstvu vlade smo naleteli na precejšnje razumevanje in pričakujemo, da bo vlada porazdelila popravke v tem smislu. Vsekakor pa sva s sen. Dujanyjem predstavila popravek (podobnega je včeraj predstavila tudi predstavnica DSL, op. ur) za vsak primer. V novem zakonu bi morali tudi predvideti sredstva za kritje obresti, ki jih koristniki imajo v pričakovanju državnih podpor, ki prihajajo z zamudo. To so bile storjene pobude in upam, da bo imel soglasje in podporo vseh demokratičnih strank.

Strožje vojaško nadzorstvo mej uperjeno predvsem proti Sloveniji

LJUBLJANA — Slovenski predsednik Milan Kučan je na včerajšnji tiskovni konferenci sicer uvodoma povedal, da se bo po dogovoru omejil na bolj splošne stvari, ko bo poročal o zasedanju zveznega predsedstva. Vendar je navedel tako dramatične podrobnosti, da zares pričajo o izredni nevarnosti za vso Jugoslavijo.

Zasedanje razširjene seje zveznega predsedstva so prekinili v torek zvečer ob 24. uri, ker se niso dogovorili o bistveni točki uradnega sporočila, kdo lahko premika enote JLA na Hrvaškem. Po predlogu Borisa Jovića in JLA zgolj vojska sama, po mnenju štirih republik (Slovenije, Hrvaške, BiH in Makedonije) pa je suverena Hrvaška in do teh premikov lahko pride smo na pobudo hrvaških oblasti.

Navidez droben detalj odpira krizo celotnega jugoslovskega sistema. Po Jovićevem predlogu bi enote JLA postavili med oddelke hrvaške uradne in legitimne oblasti ter srbške upornike, potem bi čakali na politično rešitev. Politična rešitev pa bi bila plebiscit, ki ga je razpisala tako imenovana Krajina 12. maja, ne pa tisti, ki ga je na celotnem teritoriju razglasila legalna hrvaška oblast 19. maja. Na tak način bi se politično legalizirala avtonomna Krajina in, kot posledica, njeno priključevanje Veliki Srbiji.

Nič manj dramatičen ni bil poudarek v sporočilu oboroženih sil, da bodo z orožjem branile zunanje jugoslovske meje na zemlji, v zraku in na morju. Predsednik Kučan se je večkrat vrnil k bistvenemu vprašanju, kdo sedaj ogroža Jugoslavijo od zunaj. Katera je tista sovražna država, da je treba postaviti na meje vojaške oddelke? Predsednik Jović mu je na koncu neposredno odgovoril, da so ti ukrepi »uperjeni proti vam«, torej proti Sloveniji in njenim samosvojitvenim težnjam. Slovenija se lahko odcepi, toda po ustavni poti, ki predvideva izvolitev nove skupščine, spremembo jugoslovske ustave, nov zakon o odcepitvi itd. Do takrat pa sta sploh vprašljiva značaj slovenske oblasti in njena legitimnost, ker niso več strankarske volitve potekale povsem v skladu z jugoslovsko ustavo.

Sklep generalnega poveljstva JLA je torej očiten in odkrit pritisk, grožnja, naperjena proti Sloveniji. Na naše izrecno vprašanje je predsednik Kučan potrdil, da je vsak trenutek možno, da JLA zapre slovenske državne meje z Italijo, Avstrijo in Madžarsko.

Na začetku tiskovne konference je predsednik Kučan povedal, da je razprava razširjenega predsedstva potekala

brez predstavnikov armade. Obrambni minister Kadijević je res hudo bolan in zato politične spekulacije o njegovi odstotnosti niso umestne. Razpravljali so zgolj o ponedeljkovem uradnem sporočilu JLA, v katerem vojska v prvih štirih točkah ugotavlja, da je bilo predsedstvo neučinkovito, ker ni sprejelo njihovih predlogov, da bodo pri priči streljali, če bo treba braniti pripadnike JLA in njene objekte. Odločilna pa je peta točka, ki se glasi: »Štab vrhovnega poveljstva je ukazal bojno pripravljenost in mobilizacijo ustreznih enot, da bi v primeru, če organi federacije in republik ne bi zagotovili miru, to lahko učinkovito storile v skladu s svojo ustavno vlogo in odgovornostjo.«

Predsednik Kučan je na zasedanju opozoril, da vojska še nikoli ni nikjer zagotovila miru, da je to ultimat. Izkazalo se je, da je razmerje sil v predsedstvu 2 proti 4, ker Srbija povsem protustavno razpolaga s tremi glasovi, čeprav to razmerje med republikami odraža razmerje štiri proti dva.

Med sejo je obrambni minister general Kadijević obvestil razširjeno predsedstvo o že omenjenem sklepu, da bo armada povečala bojno pripravljenost, da zaščiti zunanje meje in prepreči nacionalne spopade ter da ne bo prevzemala policijske vloge.

Povod so bili dogodki v Splitu, ki so res hudi, vendar kažejo vedno večje protiarmandno razpoloženje, ker se je vojska v Srbiji in drugje pustila vplesti v politične zadeve.

Iz razprave pa se je pokazalo, da je ključno vprašanje v suverenosti in legitimnosti oblasti posameznih republik in to, kdo odgovarja za red in mir v vsaki republici. Slovenija trdi, da odgovarjajo republike, katerim pa se ne zaupa, predvsem se ne zaupa Sloveniji in Hrvaški, saj še vedno ni razčiščeno, kdo in zakaj je odvzel orožje slovenski in hrvaški teritorialni obrambi.

Med drugim delom seje so se prepriali o sporočilu za javnost. Kučan je omenil tudi petnajsti maj, ko mora priti do zamenjave v predsedniškem vrhu, čemur se Srbija upira tudi na tak način, da hoče do takrat razglasiti izredno stanje. Opozoril je še na nujnost, da armada v tem prehodnem razdobju ne izgubi vse svoje avtoritete in da ne zaide v položaj, ko bo zlorabljena v tuje namene. Zato je nujna depolitizacija, mora se ohraniti predsedstvo kot vrhovni poveljnik. Predvsem pa so nujni demokratični in potrpežljivi razgovori o mirni ureditvi krize. (BS)

nadaljevanja s 1. strani - nadaljevanja s 1. strani - nadaljevanja s 1. strani

● JLA

je na Hrvaškem teror oblasti nad srbskim prebivalstvom, kar ustreza zahtevam hrvaških strank, da se »biološko uniči srbski narod na obdnavskem ozemlju«. Zelenović je zahteval, da se takoj razorožijo vse paravojaške organizacije, da mora zvezna vlada zagotoviti spoštovanje ustave. Srbska vlada bo preko zvezne vlade sprožila pobudo, da se uresniči osmi člen zakona o temeljih državne varnosti in da se ustanovijo posebni zvezni policijski varnostni oddelki, ki bi skupaj z JLA delovali na ogroženem področju. Če zvezna vlada ni sposobna vsem državljanom zagotoviti svobode in mirnega življenja, mora obvestiti zvezno skupščino in odstopiti.

Zelenović je seveda potrdil, da je po mnenju srbške vlade za krvavi obračun v Borovem selu in drugje kriva zgolj hrvaška vlada in še posebej njeni organi za notranje zadeve. »Ne srbška vlada ne noben srbski organ nista vpletena v dogajanja v Borovem selu ali kjer koli na Hrvaškem.

Voditelj srbške radikalne stranke, vojvoda Sešelj pa je včeraj novinarjem povedal, da je prvi napad hrvaških policistov v Borovem selu odbilo 14 pripadnikov srbškega četniškega gibanja, 2 pripadnika, člana srbške narodne obnove, in 6 meščanov. Kasneje pa je pri obrambi sodelovala vsa vas. Sešelj je dejal, da niso policisti iztaknili oči, da so mu same izskočile iz jamice, ko ga je v čelo zadela krogla iz avtomata »thompson«.

Dobro oborožene in izurjene teroristične četniške enote so razporejene na ozemlju Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter Makedonije. Povsod so pripravljene, da v primeru potrebe branijo srbski narod in tudi izpeljejo »množično osveto«. Četniške formacije se ustanovljajo, kjer je to potrebno. Kjer deluje JLA, naj njihovi prostovoljci ne bi delovali. Njihova aktivnost v Makedoniji ima za cilj preprečiti, da bi se ta republika odcepila od Jugoslavije.

Na današnji 9. maj, dan zmage nad nacizmom bosta v Beogradu dva spreveda za mir. Prvega organizira združena srbška opozicija, ki ima glede hrvaško-srbskega spora nekoliko bolj umerjena stališča in je včeraj v skupščini predlagala posebno mešano srbsko-hrvaško parlamentarno komisijo. Drugi spreved pa sta pripravili uradna oblast in uradna socialistična stranka.

Z vsega sveta je slišati izraze zaskrbljenosti in pozive za mirno ureditev spora. V Washingtonu sta se pogovarjala italijanska predsednika Cossiga in Andreotti o ameriškim predsednikom Bushom o Kurdi in o Jugoslaviji. Izrazili so zaskrbljenost zaradi naraščanja nasilja v Jugoslaviji. Ponovili so že znana stališča, da zagovarjajo »demokracijo, spoštovanje človekovih pravic in ozemeljsko celovitost države«. Obenem so se zavzeli za mirno reševanje sporov med jugoslovske republikami. Papež Janez Pavel drugi pa je včeraj izrekel poziv za mir med Srbi in Hrvati. Treba je preprečiti pot nasilja in bratomorske vojne, odgovorni Srbi in Hrvati naj dokažejo svojo dobro voljo za pravično

in miroljubno ureditev problema, ki ga moč orožja ne bo nikoli rešila. Kršćanske skupnosti je pozval, naj bodo nosilke pomiritve in naj se okrepi dialog, ki sta ga pričela kardinal Kuharić in patriarh Pavle. Katoličane je pozval, naj molijo za »uspeh prizadevanj onih, ki iskreno iščejo obnovitev sožitja v medsebojnem spoštovanju in razumevanju. V tem pozivu pa papež Janez Pavel II. ni omenil Jugoslavije, prav tako ne skupnega življenja v eni državi.

● Zgodovinsko

nacionalna ozemlja in živi mešano prebivalstvo, prihaja do napetosti in grobih incidentov z žrtvami. Ker je v Jugoslaviji največ Srbov, so nemiri izbruhnili tam, kjer se srbski nacionalni krog prekriva s krogi drugih narodov. Začelo se je na Kosovu, nadaljevalo na Hrvaškem, nevarno pa je tudi že v Bosni in Hercegovini. In žrtve padajo.

Zdaj se je vmešala vojska. Ker pa zvezni civilni organi praktično nimajo več moči, deluje zelo avtonomno. Ko zdaj napoveduje, da bo poskrbel za mir, če tega ne bodo opravile civilne oblasti, se zaradi tega obeta nevaren vojaški poseg. Pri tem pa se zastavlja vrsta vprašanj. Smrt mladega makedonskega vojaka v Splitu je na primer nazorno razkrila, da vojska ni usposobljena za policijska opravila. Tega poslanstva tudi javnost ni pripravljena sprejeti. Protesti v Makedoniji pa tudi drugod po Jugoslaviji so odločno povedali, da se bodo ljudje celo uprli vpoklicu vojakov, če bo

šlo tako naprej. Obenem pa je tudi čedalje več ugovorov, češ da armada ni več zvezna, če v njej ni Slovencev, zato tudi vojniki iz drugih republik ne bodo več služili v njej. Vojska je tako ogrožena, zato bo morala ukrepati. Lahko da se bo spremenila v konfederalno, kar pa je malo verjetno, saj se Srbija in Črna gora še vedno odločno upirata konfederalizaciji Jugoslavije, razen če bi spremenili meje med republikami, seveda v prid večji Srbiji pa tudi Črni gori. Tega pa druge republike nočejo. Tako se vojski ta trenutek ponuja kot praktično edini izhod, da pobere obveznike po vsej Jugoslaviji, varuje zunanje meje ter meje med republikami in služi kot tampon med sprtimi narodi, dokler se ne sporazumejo o rešitvi jugoslovske krize.

S tem bi seveda odprla nove konflikte, zlasti s Slovenijo, ki ji noče več dajati vojakov. Dosedanje izkušnje na Hrvaškem pa tudi kažejo, da ni ravno večša v svoji mirovni misiji. Na prizorišča spopadov prihaja prepozno in ukrepa nerodno kot sleherna »notranja vojska«. Zato nekateri analitiki najbrž precej upravičeno opozarjajo, da je vojsko strah mirovnega poslanstva, ki si ga je sama naložila.

Ceprav velja obrambni minister Veljko Kadijević in njegov namestnik Stane Brovet za jugoslovske usmerjene vojske, ki ne bi želela služiti velikosrbskim interesom, je mogoče razlagati napoved o posegu vojske tudi drugače. Morebitna vojaška uprava Jugoslavije bi pospešila slovenski odhod iz federacije, Hrvati pa ne bi mogli nikamor,

ker jih pač ne bi pustili tamkajšnji Srbi. Tako bi Jugoslavija ostala skupaj, le da brez vselej najbolj moteče Slovenije.

Kaj bo obveljalo, bo pač pokazal čas. Jugoslavija bo očitno dolgo zapostvena z mednarodnimi spopadi, zlasti med Srbi in Hrvati. Vse drugo bo manj pomembno, morda celo odhod Slovenije. Toda videti je, da v tem času ne bo mogoče pritrilno odgovoriti na vprašanje, ali je mogoče miren in demokratičen prehod iz ene ureditve v drugo. Vsaj na Balkanu ne povsem zanesljivo.

● Rezervisti

in podobnem. To je zelo obilno gradivo in je zato predsednik vlade Peterle v svojem uvodnem govoru predlagal, naj skupščina odslej permanentno zaseda.

Hkrati je skupščina poslala republiškim skupščinam in zveznemu parlamentu konkreten predlog o razdružitvi, v katerem opozarja na plebiscitni datum, 26. junij.

Na dnevnem redu je bila tudi reorganizacija vlade. Podpredsednika Mencingerja naj bi namreč nadomestil Andrej Ocvirk, ki je prav tako član socialdemokratske stranke, odličnega strokovnjaka, finančnega ministra Marka Kranjca pa krščanski demokrat Dušan Šešek, ki krščanski demokrat Dušan Šešek, ki je praktični gospodarstvenik. V je praktični gospodarstvenik. V obeh primerih je prišlo do ostrih odporov in polemik in burna razprava se je nadaljevala do poznega.

B. S.

Poročilo predsednika Adriana Biasuttija v prvi deželni komisiji

Ob zapletu v Jugoslaviji razprava o možni množični imigraciji v FJK

Svetovalec Bojan Brezigar (SSk) kritično o italijanski politiki

TRST — Po včerajšnjem zaključku zasedanja deželne sveta je imel predsednik Dežele Adriano Biasutti nujen poseg v komisiji za splošna vprašanja, ki ji predseduje deželni svetovalec Diego Carpenedo.

Biasutti je tudi z ozirom na izjave in vesti, ki so se te dni ob zaostrovanju jugoslovanske krize pojavile v krajevnem in vsedržavnem tisku, obrazložil kompetence Dežele in morebitne ukrepe, ki bi jih bilo treba sprejeti v primeru, da bi prišlo do pojavov množičnega izseljevanja iz sosednje Jugoslavije.

Predsednik je dejal, da se Dežela posebno zavzema za pomoč tudi z ozirom na trdne vezi sosedstva in prijateljstva z republikama Slovenijo in Hrvaško. Akcija solidarnosti do sosednjih republik ima torej absolutno prednost, o čemer je deželni odbor že seznanil osrednjo vlado, predsednika vlade in zunanjega ministra. Normativ o vstopu tujih državljanov vsebuje zakon Martelli, vendar razpolaga Dežela z zakonom o civilni zaščiti, medtem ko na vsedržavni ravni nek specifični zakon ne obstaja. Država bo zato morala v slučaju potrebe izdajati odredbe o mobilizaciji vojske, sil javnega reda, gasilcev in volonterskih združenj. Morala pa bo tudi zagotoviti potrebna finančna sredstva iz vsedržavnega sklada civilne zaštite.

Vsekakor je ta trenutek težko predvidevati ali celo časovno in številčno opredeliti razsežnosti možnih imigracij, povezanih z jugoslovansko krizo, zakon Martelli pa bi v tem primeru že takoj omogočil prve oblike asistencije, a država bi s finančnim prispevkom Deželi omogočila vzpostavitev potrebnih centrov. V primeru, da bi pojav dobil večje razsežnosti, bi se morale v akcijo vključiti vse razpoložljive krajevne in vsedržavne strukture. Bi-

asutti je dejal, da je deželna uprava že v sedanjem trenutku pripravljena na vseh ravneh sodelovati z državnimi organi. Že v primeru albanskih pribežnikov je Dežela predlagala vladi, da se uporabijo opuščene vojaške strukture, ki jih je mogoče uporabiti tudi za druge kategorije imigrantov. Če bi te strukture ne zadostovale, je treba že na samem začetku zagotoviti možnost uporabe drugih lokacij izven dežele, da se ne bi ponovile okoliščine, do katerih je prišlo v Apuliji.

V pravico so z vprašanji, pripombami in predlogi posegli svetovalci Poli (DSL), Casula (MSI), Brezigar (SSk), Wehrenfennig (zeleni), Viezzi (DSL), Padovan (DSL), Longo (KD), Ariis (PLI), Vattovani (KD), Donaggio (KD), Rossi (zeleni), Tersar (PSI) in Carpenedo (KD).

Svetovalec SSk Brezigar je na seji tudi ocenil pismo, ki ga je Biasutti že v začetku februarja poslal predsedniku vlade in zunanjemu ministru in v katerem je pozval državo, naj kljub zalivski krizi budno spremlja jugoslovanske razmere, v katerih je za republiko Slovenijo in Hrvaško nesprejemljivo vsakršno vztrajanje pri celovitosti Jugoslavije v sedanji obliki. Brezigar je ocenil, da to pravilno in pravočasno stališče žal ni naletelo na zadosten posluš in da ravno današnji dogodki potrjujejo, da bi morala Biasuttijeva ocena imeti večjo težo pri izbiri italijanske zunanje politike. Brezigar je dejal, da bi morala italijanska vlada v luči zadnjih dramatičnih zapletov v Jugoslaviji vzeti na znanje položaj, v katerem je jasno, da je federativna ureditev Jugoslavije že presežena in je zato treba iskati drugačnih rešitev. Italija bi lahko zaradi vloge, ki jo ima v Evropski skupnosti, predvidevala konkretne rešitve, namesto da vztraja na dosedanjih stališčih.

Ob hkratni zavrnitvi glasovanja o privatnih šolah

Deželni svet odgodil referendum na jesen

Odločni protesti iz vrst DSL in naravovarstvenih krogov

TRST — Deželni svet Furlanije-Juljske krajine je odobril včeraj zakon, ki spreminja predpise o referendumih in proti kateremu so predvčerajšnjim nastopili nekateri "zeleni" s svojevrstno demonstracijo v sami dvorani skupščine. Proti zakonu so glasovali predstavniki Demokratične stranke levice, Zelene liste in Zelenih mavrice, medtem ko so se svetovalci Furlanskega gibanja vzdržali.

Odobritev zakona dejansko pomeni odložitev štirih deželnih referendumov (dveh na naravovarstveno temo, enega o prometnicah in enega o odstranjevanju odpadkov), ki bi morali biti 30. junija, šele na jesen (november), hkrati pa uvaja načelo, po katerem je ljudsko glasovanje izvedljivo samo v primeru, da se ga udeleži vsaj 51 odstotkov volilnih upravičencev.

Skupščina je prav tako zavrnila predlog o referendumu za odpravo deželnega zakona št. 48 iz leta 1988 glede finansiranja privatnih šol. Proti referendumu se je izreklo 30 svetovalcev KD, PSI, PLI, SSk, PSDI in Zelenih, zanj pa 19 (PRI, DSL, MSI, Zelena lista, Zeleni mavrice in LpT pa še, strogo osebno, socialist Vampa). Svetovalci so se morali izreči o tem, ali je novi, letošnji zakon št. 14 na isto temo spremenil bistvo zakona 48 ali ga ni. Zagovorniki referendumu so bili mne-

nja, da gre zgolj za kozmetično operacijo: odpravi se finansiranje zasebnih šol kot takih, dovolj pa se finansiranje učeče se mladine, ki te šole obiskujejo. Branitelji zakona pa zatrjujejo, da je bila vnešena bistvena sprememba, češ da gredo denarna sredstva študentom vseh šol brez diskriminacije na škodo privatnih, pa naj so te pridobitne narave ali ne, saj se denar podobluje na osnovi družinskih dohodkov.

Načelnik svetovalske skupine DSL Renzo Travanut je odgoditev štirih referendumov in zavrnitev referenduma o privatnih šolah označil kot hud primer političnega nasilja, kot napad na institucijo ljudskega glasovanja in kot napad na demokratične svoboščine, saj se na ta način odvzema desetstotnemu deželanov pravico do svobodnega izražanja, raven demokracije v deželi pa potiska navzdol.

Podobne obsodbe so izrekli svetovalci Giorgio Cavallo (VA), Federico Rossi in Andrea Wehrenfennig (LV) ter član vsedržavnega tajništva Lege Ambiente Beniamino Bonardi in odgovorni za politično-institucionalne odnose pri italijanskem WWF Gaetano Benedetto. Po njihovem mnenju so referendum trn v peti oblastem, češ da edinole politične stranke lahko posredujejo med občani ter institucijami.

V zvezi s politiko Evropske skupnosti do Jugoslavije

Pismo SDZ De Michelisu

NOVA GORICA — Izvršilni odbor Goriškega zbora Slovenske demokratske zveze je naslovil na italijanskega zunanjega ministra Giannija De Michelisa pismo, v katerem ga poziva, da naredi vse, kar je v njegovi moči, da se spremeni politika Evropske skupnosti v odnosu do Jugoslavije. Prvi imperativ te politike — je rečeno v pismu — mora biti preprečitev državljanske vojne v Jugoslaviji in oblikovanje možnosti za nov zgodovinski dogovor jugoslovanskih narodov na temelju popolne enakopravnosti. »Če se pokaže, da tak dogovor ni mogoč, pa menimo, da Evropska skupnost in Vi osebno lahko veliko pripomorete k temu, da se jugoslovanski narodi razidejo na miren način, brez prelivanja krvi. Poudariti pa moramo, da je razpoložljivega časa za preprečitev najhujšega ostalo bore malo: razplet jugoslovanske krize — tak ali drugačen — je pred vrati.«

Pismo De Michelisu je SDZ narekovala ugovoritev, »da je politika brezpogojne podpore zveznim oblastem jugoslovanske federacije, ki jo trenutno vodi Evropska skupnost, nevarna za evropski mir«. Jugoslovanska federacija — piše med drugim v pismu — je v bistvu delovala in še deluje kot kondominij največjega naroda, to je srbskega, toda s postopno demokratizacijo in z uveljavljanjem mednarodno priznanih človekovih pravic in pravic narodov v Jugoslaviji je postal neenakopraven položaj podrejenih narodov vse bolj razviden in nevzdržen. Emancipacija doslej podrejenih narodov Jugoslavije je nujen in neizogiben zgodovinski proces, poskusi zavrnitve tega procesa pa lahko povzročijo po-

zatrjevanju SDZ državljansko vojno z nesluteni posledicami za evropski mir. »Namesto da bi Evropska skupnost brzdala pretenzije Srbije po nadvladavi nad drugimi jugoslovanskimi narodi, jih dejansko spodbuja in podpira. Podpora zveznim oblastem Jugoslavije, ki danes odkrito deluje le še v prid Srbije in njenih interesov, je namreč podpora srbski politiki nadvlade, kar v sedanjem položaju pomeni toliko kot spodbujanje mednarodnih spopadov. S tem v zvezi tudi menimo, da se mora Evropska skupnost otestiti iluzije, da jugoslovanska armada lahko prepreči medetnični konflikt v Jugoslaviji.« Rešitev jugoslovanskega problema je po prepričanju SDZ zato nujno iskati samo po mirni poti, kajti vsak drug način bi pomenil evropsko katastrofo.

Pismo se končuje takole: »Zavedamo se, da je naš vidik presojanja opisane problematike precej daleč od Vašega. Toda dovolite nam, da Vas spomnimo, da je Italija še ne tako daleč nazaj stopila v vseh pogledih zgrešeno 2. svetovno vojno, očitno v prepričanju, da gre za "koristno podjetje". Pokazalo se je, da se je italijanskop olitika zmotila. Zato menimo, da je tudi danes nujno, da se politika Evropske skupnosti, in v tem okviru še posebej Italije kot naše sosed, v odnosu do Jugoslavije oblikuje tudi na nujni zdravi skepsi, na dvomu o svoji nesporni pravilnosti. Iz nekritičnega zasledovanja zgolj lastnih interesov se lahko porodijo usodne napake, podobne onim iz preteklosti. Tudi posledice današnje zgrešene politike utegnejo biti povsem enake onim iz preteklosti.«

Karabinjerji so prestregli 20 Tamilcev

Aretirali štiri Jugoslovane

VIDEM — Včeraj ponoči so karabinjerji prestregli na avtocesti A4 pri Vidmu 20 Srilančanov (16 moških in štiri ženske) in aretirali štiri jugoslovanske državljane, ki so jim pomagali ilegalno čez mejo v bližini Stupice nedaleč od Čedad. Aretiranci (vsi bivajoči v Ljubljani) so Vinko Zabukovec (27 let), Emil Potokar (26), Igor Pavlinič (27) in Mladen Rob (28). Begunce, ki so tamilskega rodu, so karabinjerji odpeljali v videmsko kasarno, kjer so se lahko okrepčali in kjer bodo počakali, da jih spet pošljejo v domovino.

Pribežnike in njihove pomagače so prijeli po zaslugi karabinjerjev, ki službujejo na mejnem prehodu pri Stupici. Ti so zapazili enega od štirih Jugoslovancev, čigar vedenje se jim je zazdelo sumljivo, zato so mu sledili: najprej se je sestel z drugimi rojaki, potem pa so vsi štirje sedli v avtomobil, se na avtocesti Trst-Videm sešli s Tamilci, ki so se vozili v dostavnem vozilu, nato pa peljali za njimi proti notranjščini.

V Bocnu so zaslišali sedem »gladiatorjev«

BOCEN — Namestnik tožilca v Bocnu Cuno Trafusser je zaslišal včeraj s privoljenjem rimskega pravdnštva sedem od skupno osemnajstih Južnih Tirolcev, katerih imena so odkrili na seznamih članov organizacije Gladio. Drugih enajst južnotirolskih "gladiatorjev" namerava Trafusser zaslišati danes. Namestnik boccenskega tožilca hoče na ta način zaslediti morebitne povezave med delovanjem organizacije Gladio in nekaterimi terorističnimi atentati, ki so bili zagrešeni na Južnem Tirolskem in za katere je odgovornost prevzelo samozvano gibanje MIA - Movimento Italiani Adige. Vseh sedem domnevnih pripadnikov Gladia, ki so bili zaslišani včeraj, je izjavilo, da niso bili nikdar v posesti orožja, da prav tako niso imeli nikoli opraviti z razstrelivi in da niso sodelovali pri nobenem atentatu.

■ **SILOVIT POŽAR POPOLNOMA UNIČIL TOVARNO PRI ČENTI.** Pohištveno tovarno Mobil F, ki stoji blizu državne (pontabeljske) ceste št. 13 pri Collaltu nedaleč od Čente, je zajel včeraj ob zori silovit požar, zaradi katerega je dobršen del obrata praktično uničen. Ogenj je popolnoma razdejal halo, ki je last podjetja CEG iz Čente, in povzročil nepopravljivo škodo na strojih in polizdelkih. Zubi-je so pogasili gasilci iz Vidma s pomočjo kolegov iz Humi-na šele po nekaj urah. Po prvi in zaenkrat samo delni oceni znaša gmotna škoda več sto milijonov lir. Policija in karabinjerji so uvedli preiskavo, da bi preverili vzroke požara, saj je verjetno, da ga je kdo podtaknil.

■ **SEŽANSKA LIBERALNO DEMOKRATSKA STRANKA** bo organizirala danes v veliki sejni dvorani občinske skupščine okroglo mizo na temo "Regionalizem v Sloveniji". Gosta večera bosta Pavle Gantar in Franco Juri, člana republiške LDS.

Union scrittore furlans za mašo v furlanščini

VIDEM — Na skupščini zveze furlanskih pisateljev (Union scrittore furlans) so odobrili resolucijo, ki poziva videmsko škofijo, naj poskrbi za izvajanje sklepov s 5. videmske sinode o rabi materinega jezika in za to, da bi ob nedeljah imeli v vsaki župniji tudi mašo v furlanščini. Resolucija se sklicuje na sklepe s sinode 1988 glede rabe tega jezika na območju videmske nadškofije, na poziv papeža ob "dnevu miru" 1.1. 1989, na številna sporočila Janeza Pavla II. v bran jezikovnih manjšin in na apele videmskega nadškofa, naj se republiške oblasti vendarle spopadejo z vprašanjem jezikovnih manjšin in to s sprejetjem zakona, ki naj manjšinam zagotovi svoboden kulturni razvoj. Union scrittore furlans se je nazadnje zavzela za to, da bi v cerkvenih krogih privzgajali vernike k odkritosti in krščanski konkretnosti tudi pri branjenju lastnih kulturnih tradicij in jih opominjali, da opuščanje materinega jezika travmatično vpliva na vso skupnost, saj šibi vezi znotraj nje.

Sindikati obravnavali žgoči problem Rezije

REZIJA — V sredo, 1. maja, je bilo v Osojanih srečanje v organizaciji sindikalnih konfederacij CGIL, CISL in UIL, pri katerem sta sodelovali Rezijanska folklorna skupina Val Resia ter skupina Monte Canin. Prireditve se je odvijala pod šotorom, ki ga je postavila nalašč za to priložnost Gorskak skupnost za Kanalsko dolino in Pod Vilo. Navzoči so bili tudi župani (Rezija, Na Bili, Comeglians) in deželni svetovalec Demokratične stranke levice Del Negro. Uvodoma je spregovoril Nevio Madotto, predsednik skupine Val Resia, za njim pa so se priglasili k besedi rezijski župan Luigi Paletti, sindikalni zastopnik rabeljskih rudarjev in tajnik CISL za zgornjo Furlanijo Norberto Urli. Osrednja vprašanja, ki so se jih govorniki dotaknili, so zadevala raznovrstne probleme, s katerimi se spopadajo prebivalci goratih območij, to pa so v prvi vrsti odseljevanje, brezposelnost in posledično slabšanje življenjskih razmer.

LUIGIA NEGRO

Flora in jamarstvo na razstavi

SEŽANA — Na srednji šoli Srečka Kosoveva v Sežani je na ogled zanimiva razstava, ki jo je pripravil biološko naravoslovni krožek šole v sodelovanju s sežanskim jamarskim društvom. Dijaki krožka, ki delujejo že od začetka šolskega leta pod vodstvom mentorice Irene Dolgan, so v tem času pridno urejali šolsko herbarijsko zbirko kraških rastlin in jo še vedno dopolnjujejo. Sežanski jamarji pa predstavljajo svoje jamarstvo s poudarkom na arheologiji in zgodovinskih najdbah na Krasu.

Dijaki so ponudili na ogled rastline, ki so značilne za Kras. Kot zanimivost predstavljajo florum doline Drage pri

Orleku, ki je nastala zaradi temperaturne inverzije. Te rastline so: jeglič (avrikelij), alpski kamnokreč, alpske vrste mahu in vetrnice (zlatična, vetrnica, navadna polžarka, skalni kamnokreč itd.). V Orleku in na Taboru pri Sežani so našli redke primerke gorske logarice. Poudariti velja, da so se te redke rastline v Orleški Dragi, kjer so nabirali primerke, kakor tudi v Škocjanskih jamah ohranile kot relikti iz ledenih dob. Namen razstave je predvsem ta, da obiskovalci spoznajo različno rastlinstvo, ki uspeva na tem delu sežanske občine.

Sežansko jamarsko društvo pa predstavlja, kakor rečeno, arheološke naj-

be iz okoliških jam. nekatere najdbe so predstavljene v slikah, saj se originali nahajajo pod spomeniškim varstvom v Novi Gorici. Dalje so tu kremenčevi kamni, orodje iz kremenca, nekaj je tudi primerkov kosti iz obdobja mezolita, neolitike keramike in mlajše ter restavrirane posode iz keramike. Ob pomoči fotografij in časopisnega gradiva je prikazana tudi klubska jamarska dejavnost. Kot zanimivost naj navedemo kremenasta pras-kala iz Jakofčičeve jame in del bronnastega srpa, najden v jami Malenca. Razstava bo na ogled do 31. maja.

OLGA KNEZ STOJKOVIČ

V sežanski Mali galeriji

Fotografije J. Prelovca

Na pobudo Zveze kulturnih organizacij Sežana bodo odprli danes, 9. maja, v Mali galeriji v Sežani razstavo fotografij fotografa Janeza Prelovca iz Idrije. Razstava nosi naslov "Fotografije z beneškega bienala". Ob odprtju razstave, ki bo ob 18. uri, bodo izpeljali tudi priložnostni kulturni program.

O.K.S.

Literarni večer z M. Tomšičem in J. Pohlenom posvečen Istri

SEŽANA — Jutri ob 18. uri bo v Kosovelovi knjižnici večer posvečen Istri. Gosta bosta pisatelj Marjan Tomšič in akademski kipar in slikar Jože Pohlen.

Marjan Tomšič se je rodil 1939. leta v Račah pri Mariboru, a živi že vrsto let v Istri. Po izobrazbi je slavist, opravljal pa je različne službe, od učitelja do novinarja. leta 1968 je izdal prvenec z naslovom Krog v krogu. Leta 1980 je izšla knjiga Onstran, sledila je zbirka novel Olive in sol, nato romani Šavrinke, Ti pa kar greš, Kafa, Super frače, Istrske štorije, veter večnosti, Noč je moja, dan je tvoj, lani pa je izšla zanimiva knjiga novel z naslovom Kažuni. O Tomšičevem pisanju bo govorila Jasna Čebon, gledališki igralec Anton Petje pa bo prebral eno izmed Tomšičevih novel.

Ob Tomšičevi literaturi bi težko našli ustrežnejšega likovnika, kot je Jože Pohlen, ki je opremil tudi več Tomšičevih knjig. Njegovo celovito likovno ustvarjanje je posvečeno Istri. Rodil se je v Hrastovljah pri Črnem Kalu. Tam je znamenita romanska cerkvena freska iz l. 1490, a te freske je leta 1949 prvi odkril ravno kipar in slikar Pohlen. Le-ta je ob 500-letnici hrastovljskih fresk tam izdelal veličasten kip. Umetnika bo predstavil Janez Mesesnel.

Tiskovna konferenca predstavnikov profsorskega zbora Glasbeni matici je treba zagotoviti pravni status in ustvarjalno bodočnost

Glasbena matica je v težkem finančnem stanju, ki meče že kar težke sence na njeno redno delovanje in sploh na njen obstoj. Skrajni čas je, da se dokončno uredi njen pravni status, dokler tega ne bo, pa je treba vsekakor zagotoviti sredstva, ki bi Glasbeni matici omogočila vsaj preživetje.

Tako bi lahko strnili temeljni smisel tiskovne konference, ki jo je včeraj priredil profsorski zbor GM na tržaškem sedežu agencije ANSA, da bi seznanil javnost s težkim stanjem, ki ga v prvi vrsti trpi na lastni koži prav osebe te ustanove, saj le-to že dalj časa neredno prejema svoje plače. Kot so na srečanju s časniki povedali profesorji Ravel Kodrič, Peter Filipčič in Igor Starc, je osebe prav včeraj dobilo komaj dvotretjinsko akontacijo aprilskih plač, uprava GM pa je izjavila, da ni v stanju zagotoviti nadaljnjih izplačil. Mimo tega pa so poudarili, da profesorji GM že tako delujejo v neprimerno težjih razmerah kot italijanski kolegi na konservatorijih, saj opravljajo več kot 50-odstotno večje delo, prejema pa za tretjino nižje plače.

Kot je znano, je GM doslej živela delno od šolnih, predvsem pa od prispevkov, ki so ji zagotavljale organizacije in podjetja slovenske narodnostne skupnosti. Zaradi hude gospodarske krize, ki pretresa Slovenijo in Jugoslavijo, ter sploh zaradi spremenjenih gospodarskih, družbenih in političnih razmer pa ni več mogoče naprej po stari poti. To velja ne samo za GM, ampak tudi za druge kulturne ustanove naše narodnostne skupnosti, zlasti za Šolski center v Špetru, za Narodno in študijsko knjižnico v Trstu in za Slovenski raziskovalni inštitut. Kodrič, Filipčič in Starc so podčrtali, kako je nevarno, da takšne ustanove živijo tako rekoč od privatne iniciative, in zavzeli so se za to, da bi odgovornost za njih obstoj in razvoj v takšni ali drugačni obliki prevzela država. To velja še posebej za GM, kateri tudi vlada (v svojem osnutku zaščitnega zakona) priznava pravico, da postane državna ustanova. Predstavniki profsorskega zbora GM so dejali, da je vsako zavlačenje s to rešitvijo enostavno nerazumljivo. Če bi jo takoj uresničili, bi seveda v primeru GM ne bilo treba seči po sredstvih, ki jih predvideva zakon za obmejna območja za kulturne dejavnosti slovenske manjšine v Italiji. A stanje je v tem trenutku takšno, da ni mogoče niti

tega reči, če, kdaj in kako bi GM lahko črpala prepotrebna sredstva vsaj iz tega vira.

V krajši razpravi, ki se je na tiskovni konferenci razvila po uvodnih poročilih, se je med drugimi oglasil tudi predsednik GM Adrijan Semen. Dejal je, da je GM pravzaprav v središču pravega paradoksa. Po eni strani se za njen obstoj in razvoj v besedah zavzemajo vsi brez izjeme, po drugi strani pa že dolga leta oziroma kar desetletja tičijo na mrtvi točki vsi njeni temeljni problemi. Semen je vsekakor pozitivno ocenil pisni poseg SSK pri deželni odboru FJK za zagotovitev vsaj začasne rešitve GM v okviru možnosti, ki jih odpira zakon za obmejna območja, in izrazil je upanje, da se bodo v tem smislu zavzele tudi druge politične sile na deželni ravni.

Solidarnost s profsorskim zborom in sploh z vsem osebjem GM so na srečanju s časniki izrazili tajnik SLORI Sergij Lipovec in predstavnik pokrajinskega šolskega sindikata CGIL Quaia. Poudarila sta, da je pod vprašajem ustanova, ki je velikega pomena za slovensko narodnostno skupnost, a tudi za širši kulturni prostor. Kodrič, Filipčič in Starc pa so na koncu med drugim opozorili, da je težko finančno stanje delno že ohromilo zlasti izvenšolske dejavnosti GM, zagotovili pa so vsekakor najboljšo voljo profsorskega zbora, da bi se sedanje šolsko leto redno izteklo, vsaj za gojenje in njih družine.

Na sliki (foto Magajna) včerajšnja tiskovna konferenca na sedežu tiskovne agencije ANSA.

Formalni razlog naj bi bil zamujeni rok Acega izgubila partijo z miljskimi upravitelji

Večletna »hladna vojna« med Občino Milje in tržaškim občinskim podjetjem za vodo, elektriko in plin Acega je v prvih majskih dneh dobila vroči epilog. S 17 glasovi na 29 prisotnih svetovalcev je namreč miljski občinski svet konec preteklega tedna odobril osnutek konvencije z rimskim podjetjem Italgas, po kateri bo le-to - in ne tržaška Acega - skrbelo za plinsko in vodovodno omrežje oziroma oskrbo miljskega občinskega ozemlja.

Miljski upravitelji utemeljujejo svojo odločitev z dejstvom, da Acega v določenem roku (do 30. aprila letos) ni odgovorila na zahtevo po izenačenju vodnih tarif (s tistimi, ki veljajo v vsej pokrajini), ki jo je miljski svet izglasoval januarja letos. Sprejete te zahteve je bilo namreč postavljeno kot pogoj za podpis konvencije z Acego, katere osnutek je bil izdelan že oktobra lani in ki ga je nova miljska uprava sicer v celoti sprejela. Ker torej uradnega odgovora iz Trsta do 30. aprila ni bilo (prišel je komaj 3. maja), se je miljski občinski svet izrekel za podpis konvencije s podjetjem Italgas, ki oskrbuje z vodo in plinom več kot 1300 občin po vsej Italiji. Gre za družbo z državnim udeležbo, povezano z grupo Snam.

Na odločitev miljske uprave je bilo seveda takoj slišati hude kritike iz Trsta, saj so tako tržaški mestni moške kot Acega z velikim zanimanjem gledali na razširitev odjemalskega bazena tržaškega občinskega podjetja. Njegov predsednik Giuseppe Skodler je prve kritike izrazil že na miljskem županstvu, ko je prisostvoval občinski seji, včeraj pa je objavil daljšo tiskovno noto, v kateri natančno obnavlja odnose med Acego in miljsko občinsko upravo od leta 1987 naprej. Toda ustavimo se le pri tem, kar se je po

podatkih iz te note zgodilo od oktobra lani, ko je bil na tehnični ravni podpisan osnutek konvencije med Občino Milje in Acego za upravljanje plinske mreže. Acega je takrat tudi izjavila, da za upravljanje vodovoda »sprejema enake pogoje kot najboljši zasebni podizvajalci«, kar je storila glede na to, da je miljska uprava medtem stopila v stik z nekaterimi zasebnimi podjetji iz vodovodno-plinskega sektorja.

V začetku februarja je Acega prejela od miljske uprave kopijo sklepa št. 6, ki ga je občinski svet odobril 21. januarja in s katerim daje Acegi koncesijo za dobavljanje vode in metana. Priložen je bil tudi osnutek konvencije za upravljanje vodovodnih in plinskih storitev, ki jo je podpisal pristojni tržaški občinski odbornik. Osnutek je bil glede metana enak kot tisti iz lanskega oktobra, medtem ko so bili pogoji za dobavo vode za miljske odjemalce bistveno boljši od tistih, ki jih je ponudilo najboljšo zasebno podjetje. Med drugim - beremo v noti Acege - je bila od 1. januarja 1992 predvidena tudi izenačitev vodovodnih tarif.

Kot rečeno, je predsednik Acega Skodler 3. maja poslal miljskemu županu Ulcigraiu telegram, s katerim ga je obvestil, da obstoječi spor glede dolga, ki ga ima miljska uprava do Acege za dobavo vode v letih 1984, 85 in 86 (in ki je skupaj z visokimi obrestmi dosegel ogromno vsoto 2,8 milijarde lir) ne predstavlja ovire za podpis konvencije. Medtem pa so se v Miljah odločili drugače, o čemer po Skodlerjevih zagotovilih miljska uprava Acege ni nikoli obvestila.

Zadeva je torej zelo zapletena in povrh predstavlja tudi pravo plavajočo mino za politične odnose v pokrajini. V Miljah se tega dobro zavedajo, saj je podžupan Mutton pred dnevi izjavil, da je bil cilj nekaterih pri vsej zadevi ta, da bi miljsko občino proglasili za propadlo. »Acega ni pokazala niti najmanjše dobre volje za rešitev problema našega dolga,« je dodal Mutton, »ki ga preprosto ne priznavamo, povrh pa nismo niti sposobni plačati take ogromne vsote.« In prav tukaj se skriva največje tveganje: Občina Milje se bo morala namreč 27. maja zagovarjati pred tržaškim sodiščem, ki ji je pred časom ukazalo povrniti dolg, končno besedo pa bo o vsej zadevi skoraj gotovo moralo povedati Deželno upravnosodišče (TAR).

SSk: ENEL naj ostane v Nabrežini

Načrtovana premestitev operativne centrale ENEL iz Nabrežine v Tržič bo v kratkem odmevala tudi v deželnem svetu Furlanije-Juljske krajine. Predstavnik stranke Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je včeraj predložil predsedniku Adrianu Biasuttiju svetovalsko vprašanje, v katerem poziva deželno vlado, naj nemudoma poseže, da bo ta centrala ostala v Nabrežini, saj bi njena morebitna premestitev povzročila precejšnjo škodo ne samo devinsko-nabrežinski skupnosti, ampak tudi celotnemu kraškemu prebivalstvu.

V nabrežinski centrali ENEL je bila stalno na razpolago dežurna služba delavcev, ki je v primeru okvar opravljala zelo dragoceno funkcijo na teritoriju. Proti napovedani premestitvi operativne centrale v Tržič so prvi nastopili sindikati uslužbencev CGIL, s protestnimi izjavami in stališči pa so se nato oglasili tudi številni zastopniki javnih uprav in izvoljeni predstavniki. Vodstvo ENEL pa je dalo medtem vedeti, da gre za tehnično rešitev, ki ne bo vplivala na servise in na učinkovitost državnega podjetja za električno energijo.

Helena Bizjak v DSI o starodavni kitajski medicini

Društvo slovenskih izobražencev je v ponedeljek priredilo srečanje s prof. Heleno Bizjak iz Ljubljane, ki je govorila na temo »Bioenergija in naše zdravje«. Občinstvo je seznanila z osnovami tradicionalne kitajske medicine, predvsem z akupresuro in conalno masažo. Prof. Bizjakova je pri nas že precej znana, saj je že večkrat predavala v Trstu, občasno pa vodi tudi tečaje mentalne dinamike v Kulturnem domu A. Sirk v Križu.

V zanimivem predavanju je Helena Bizjak nudila prisotnim tudi nekaj »receptov« za preprečevanje oziroma zdravljenje bolezni z akupresuro, to pomeni s pritiski ali masažo določenih delov stopal in dlani. Ti so namreč v manjšem merilu zemljevidi našega notranjega počutja. Biti zdrav pomeni biti usklajen sam v sebi, pa tudi z naravo in okoljem. Življenska energija se mora nemoteno pretakati po človekovem telesu. Ko se to ravnovesje poruši, pride do obolenja, je razložila predavateljica.

Prof. Bizjakova je med drugim navedla tudi nekaj konkretnih primerov ozdravitve zelo hudih bolezni s pomočjo akupunkture in akupresure. S to metodo je ozdravelo nekaj ljudi, ki jim zdravniki niso dali več nobenega upanja. Predavateljica je prinesla s seboj tudi nekaj izvodov knjige »Telo govori«, ki jo je pred dvema letoma izdala s kolegico Vlasto Kodela. Delo vsebuje koristne nasvete za izvajanje akupresure. Obenem je prof. Bizjakova napovedala, da bo 18. in 19. maja vodila tečaj mentalne dinamike, ki bo, kot običajno, v kulturnem domu A. Sirk v Križu. (hj)

Jubilej ravnatelja glasbene šole GM Svetko Grgič 60-letnik

Pravijo, da živeti z glasbo in za glasbo pomlajuje. To bo verjetno res, a leta se kljub temu nabirajo in tudi ravnatelj glasbene šole Glasbene matice v Trstu prof. Svetko Grgiču se jih je do danes, 9. maja, nabralo natančno okroglih šestdeset od tistega 9. maja 1931, ko je prišel na svet pri Sv. Ivanu. Ljubezen do glasbe je podedoval v družini, saj je bil njegov oče Rafael dolgoletni pevovodja na Padričah. Glasbenega pouka se je lotil po končani nižji trgovski šoli v Trstu z učenjem klavirja in glasbene teorije pri prof. Ubaldu Vrabcu, leta 1948 pa je odšel na Srednjo glasbeno šolo v Ljubljano, kjer se je ob klavirju posvetil tudi rogu in iz tega plemenitega inštrumenta leta 1955 tudi dosegel diplomu. Ko pa so na Akademiji za glasbo v Ljubljani uvedli oddelek za trobila, se je leta 1972 vpisal vanj in

leta 1976 tudi dosegel akademsko diplomu oz. drugo stopnjo. Že v času študija je bil zaposlen v orkestru Slov. filharmonije, jeseni leta 1955 pa je tudi že poučeval trobila in teorijo na šoli GM v Trstu. V letih 1972-76 je igral rog v orkestru gledališča Verdi, potem pa je po upokojitvi prof. Gajmira Demšarja prevzel ravnateljstvo šole Glasbene matice in jo zdaj uspešno vodi že polnih petnajst let.

Ob poklicni oz. službeni zaposlenosti pa je prof. Svetko Grgič ves čas in še zdaj aktiven tudi na ljubiteljskem področju kot vodja vrste pevskih zborov in godb na pihala. Že leta 1955 je po očetu prevzel vodstvo domačega zbora Slovan na Padričah, sicer pa je vodil zbor Valentin Vodnik v Dolini Lipa v Bazovici in Slovenec v Borštu. V letih 1965-70 je vodil godbo Viktor Parma v Trebčah, leta 1969 pa je ustanovil moški in kasneje tudi ženski zbor Tabor na Opčinah, ki ju izredno uspešno vodi še danes. Leta 1968 je bil pri SPZ referent za godbe in pihala. V letih 1970-72 je bil povrh še podpredsednik Slovenske prosvetne zveze.

Vodenje glasbene šole Glasbene matice je odgovorna naloga, kateri se je prof. Grgič predal z vso potrebno ljubeznijo in zavzetostjo in nedvomno je tudi njegova zasluga, če je šola ohranila in še dvignila že prej doseženo kakovostno raven in si zaslužila nedeljena priznanja slovenske, pa vedno bolj tudi italijanske glasbene javnosti, mnogo zadoščen je dočkal, mnogo lepih trenutkov, a mnogokrat mu tudi najbrž ni bilo lahko, še najmanj mu je lahko in prijetno danes, ko se bije trda bitka za preživetje šole Glasbene matice po 46 letih neprekinjenega in vsestranske plodnega delovanja, tako v strogo strokovnem-pedagoškem, kot v splošno kulturnem ozirogi. V tej bitki je sam angažiran v prvi vrsti, ima pa ob sebi tudi visoko usposobljen in požrtvovalen učiteljski zbor, ki mu je pri tem v veliko pomoč.

Ob lepem življenjskem jubileju se čestitkam prof. Svetko Grgiču in želimo, da bo dolgem in delovnem življenju na glasbenem in drugih področjih, priložnosti pa še pri Glasbeni matici, pridruži učno in upravno osebo šole ter Upravni odbor Glasbene matice.

JOŽE KOREN

Slovenska kulturno gospodarska zveza
v sodelovanju s
SLOVENSKIM DEŽELNIM GOSPODARSKIM ZDRUŽENJEM
SLOVENSKIM RAZISKOVALNIM INŠTITUTOM
ZVEZO SLOVENSKIH IZSELJENCEV IZ
FURLANIJE—JULISKE KRAJINE
KMEČKO ZVEZO

vabi na posvet

SLOVENSKA POT V GLOBALNO EKONOMIJO POGLEDI Z EVROPSKE PERSPEKTIVE

Sobota, 11. maja 1991 — Kongresni center tržaškega velesejma —
Pzzale De Gasperi 1, Trst

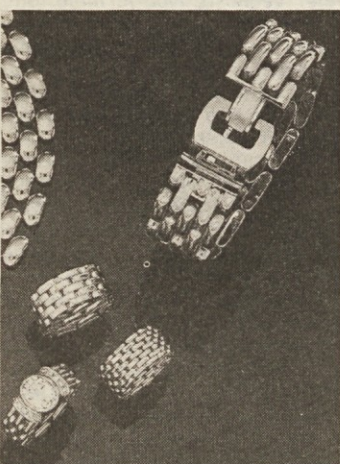
Narodna in študijska knjižnica v Trstu
vabi na razgovor o knjigi
dr. Milice Kacin-Wohinz
**Prvi antifašizem
v Evropi**
Trst - Gregorčičeva dvorana - Ul.
sv. Frančiška 20 danes, 9. maja
1991, ob 18.30
Spregovorili bodo:
Milica Kacin-Wohinz, Jože Pirjevec
in Branko Marušič.

TG Galerija
UL. SV. FRANČIŠKA 20

vas vabi
danes, 9. maja, ob 18. uri
na otvoritev razstave

NICOLA SENE

grafični opus

NEVAR S. R. L.
Ul. Maiolica 15/b
URARNA - ZLATARNA

Nevar 2 s.r.l.

Ul. Roma 11 - Trst - Tel. (040) 362483

*Velika izbira
dragocenih daril*

Jutri predstavitev knjige o Židih

Na pobudo Deželnega in Furlanskega inštituta za zgodovino odporništva bodo jutri predstavili knjigo Augusta Walzla o »Židih pod nemško dominacijo — Koroška, Slovenija in Furlanija-Juljska krajina«. Predstavitev bo ob 17.30 v dvorani Baroncini zavarovalnice Assicurazioni generali, knjigo in avtorja bo predstavila Silva Gherardi Bon.

Furlanski inštitut za zgodovino odporništva ni samo eden od pobudnikov prireditve, temveč je tudi izdajatelj knjige avstrijskega zgodovinarja. August Walz, ki poučuje na celovski univerzi, je v knjigi proučil manj znano obdobje židovske zgodovine na območju Koroške, Štajerske in Kranjske za časa avstro-ogrškega cesarstva.

Biasutti in Francescutto sprejela Caldija in kolege Nabrežinski odbor pri voditeljih Dežele

Predsednik in podpredsednik Dežele Biasutti in Francescutto sta včeraj popoldne sprejela zastopstvo devinsko-nabrežinske uprave, ki ga je vodil župan Rino Caldi. Na sestanku (do njega je prišlo na prošnjo nabrežinskih upraviteljev) je tekla beseda predvsem o Soslanskem zalivu, o načrtovanem Kraškem parku, o upravljanju Doma za ostarele v Soslanku in o problematiki javnih del v občini. Glede Soslanske je Dežela že vložila priliz na ustavno sodišče proti znanemu dekretu ministra za kulturne dobrine, ki je »zamrznil« projekt genovskega arhitekta Renza Piana, načrt bo treba v nekaterih aspektih vsekakor spremeniti oziroma dopolniti, ves upravni postopek (vsaj kar zadeva pristojnosti Dežele) pa dejansko ponoviti.

Glede parka sta Biasutti in Francescutto povedala, da se s tem vprašanjem osebno ukvarja pristojni odbor Carbone, politična usmeritev deželne vlade pa je, da ta problem ne sme ustvarjati novih napetosti in polemik s kraškim prebivalstvom, kot naj bi izhajalo tudi iz obvez, ki jih je Dežela svojčas sprejela s predstavništvom slovenske manjšine. Predsednik in podpredsednik sta tudi iznesla stališče, da bi bodoči park neposredno upravljala Kraška gorska skupnost. Nabrežinski odborniki so gostitelja seznanili tudi z najpomembnejšimi javnimi deli, s katerimi se trenutno ukvarja uprava. S tem v zvezi so omenili kanalizacijo, greznično omrežje in me-

tan, govora pa je bilo tudi o cestnih povezavah, o parku na Grmadi in, kot omenjeno, o Domu za ostarele v Soslanku, katerega upravo je Dežela pred časom naložila Občini, stroški za to ustanovo pa iz dneva v dan naraščajo.

Na koncu pa so devinsko-nabrežinski upravitelji seznanili Biasuttija in Francescutta tudi s šolsko problematiko in z izvenšolskim udejstvovanjem otrok in dijakov, pri čemer so izrazili tudi nujnost skupnih pobud za utrditve sožitja med Italijani in Slovenci.

Na sliki (foto Križmančič) včerajšnje srečanje na sedežu deželne uprave.

O njem so govorili na torkovi okrogli mizi v Peterlinovi dvorani Tigrovec Danilo Zelen še danes simbol primorskih žrtev fašističnega nasilja

V torek je v Peterlinovi dvorani v Ul. Donizetti 3 potekala nadvse zanimiva okrogla miza, posvečena spominu tigrovca Danila Zelen, ki je 13. maja 1941 padel v starosti 34 let v prvem oboroženem spopadu z okupatorjem po zasedbi Slovenije. Govorili so nekdanja tigrovca Vlastja Simončič iz Ljubljane in Alojz Zidar iz Kopra, avtor knjige "Doživljaja tigrovca partizana", kulturna urednica Radia Trst A Lida Turk, ki je v zadnjih letih zbrala veliko pričevanj o Tigru, pisatelj Boris Pahor in deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar. Večer so priredile SSK in primorske stranke, združene v Demosu. Srečanje je bilo predvsem priprava na slovesnost, ki bo v nedeljo na Mali gori pri Ribnici na Dolenskem, kjer je Zelen pred petdesetimi leti padel pod strelom karabinjerske patrulje.

Letos smo v obdobju pomembnih jubilejev, je uvodoma poudaril Ivo Jevnikar. Za nas Primorci pa mora biti jasno predvsem to, da se je boj proti raznarodovanju začel že veliko pred začetkom druge vojne. Nujno je torej, da se spomnimo Danila Zelen, ki je padel v prvem oboroženem spopadu po zasedbi Slovenije. V Ribnici se bomo tako v nedeljo simbolično poklonili vsem primorskim žrtvam fašizma, ki je zaključil Jevnikar in nato prepuštil besedo ostalim udeležencem okrogle mize.

Lida Turk je poslušalcem prebrala povzetek oddaj, povečenih Tigru, ki so jih pred časom predvajali po Radiu Trst A. Povedala je nekaj zanimivih zgodovinskih podatkov o Danilu Zelen, predvsem o njegovi 13-letni ilegalni dejavnosti proti okupatorju, o

njegovi navezanosti na slovenstvo in še marsičem. Bil je prava karizmatična osebnost Tigra, pogumen in vdan svojim idealom. Turkova je te podatke v glavnem povzela po oddaji, ki jih je za tržaški radio napisala časnikarka Boža Škoberne. Ona je namreč več let raziskovala Zelenovo življenje in delovanje.

Vlastja Simončič iz Ljubljane, ki je v tistem času delal v vojaški obveščevalni službi, je Danila Zelen tudi osebno poznal. Prišel je namreč v njegov urad in ga prosil, naj mu omogoči zavarovan prehod v Italijo, da bi lahko prepeljal "ilegalne" (slovenske) knjige čez mejo. Od tedaj sva postala velika

prijatelj, je povedal Simončič. Nato je spregovoril Alojz Zidar. Rekel je, da Zelen osebno sicer ni poznal, a je v tistih letih pred vojno veliko slišal o njem in njegovem izrednem pogumu. Bil je zelo spreten, pravi profesionalni gverilec, ki mu je bilo težko priti na sled, je povedal Zidar in nato posredoval še vrsto natančnih zgodovinskih podatkov o boju Slovencev proti okupatorju pred vojno in o tigrovcih.

Pisatelj Boris Pahor je v svojem posegu poudaril, da je člane tega odporiškega gibanja vodil le nacionalni čut, ne pa ideološko prepričanje. Bili so prvi antifašisti v Evropi in prvi, ki so padli za svoje ideale. Mladina pa danes nima prave slike o tem, kar se je dogajalo pred vojno, je opozoril prof. Pahor, tudi zaradi kasnejšega potvarjanja zgodovinskih podatkov. Prejšnji uporniki so dobili negativen predznak kot "nacionalisti". Naša naloga in dolžnost je, je zaključil pisatelj Pahor, da oživimo spomin na te čase, razkrijemo resnico in damo tigrovcem mesto v zgodovini, ki ga nedvomno zaslužijo.

Ob koncu se je razvila nadvse zanimiva in razgibana razprava, v katero sta med drugimi posegla tudi Zelenov nečak dr. Dolenc in časnikarka Boža Škoberne. V razgovoru so prišli na dan še številni nadvse zanimivi zgodovinski podatki o slovenskem uporništvu v obdobju pred drugo svetovno vojno. (hj)

Na sliki (foto Križmančič) številno občinstvo v Peterlinovi dvorani.

Poziv k udeležbi na jutrišnji manifestaciji ob 50-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte

Združenje aktivistov in invalidov NOB na Tržaškem vabi vse svoje člane, da se polnoštevilno udeležijo proslave 50. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte in začetka oboroženega odpora slovenskega naroda proti okupatorju slovenske zemlje.

Proslava bo jutri, 10. t.m., ob 20.30 v veliki dvorani Kulturnega doma. Slavnostni govornik bo predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan, uvodne misli pa bo podal Klavdij Palčič, predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze, ki je tudi pokroviteljica proslave. V režiji Maria Uršiča in na sceni Marjana Kravosa, bodo kulturni spored izpolnili moški pevski zbor Igo Gruđen iz Nabrežine pod vodstvom Aleksandra Roj-

ca s spletom partizanskih pesmi ob spremljavi Corrada Rojca na harmoniko in z veznim besedilom Tatjane Rojc, ki ga po podajala članica SSG Lučka Počkaj.

Po proslavi se bomo zadržali v Mali dvorani Kulturnega doma v tovariški družbi. Z množično udeležbo na proslavi bomo potrdili zvestobo idealom in ciljem, za katere smo se borili in žrtvovali pod vodstvom Osvobodilne fronte, si v častnem narodnoosvobodilnem boju izbojevali svobodo in z njo postavili temelje narodovi samostojnosti in neodvisnosti in prijateljstvu z vsemi svobodoljubnimi narodi Evrope in sveta.

Združenje aktivistov in invalidov NOB

V zvezi z grozljivimi napisi, ki so se pojavili na poslopih Miljski občinski odbor izrazil solidarnost Marinu Pečeniku

Miljska občinska uprava v posebnem dopisu odločno obsoja vsebino napisov, ki so se v prejšnjih dneh pojavili na poslopih v dolinski občini in v katerih se vzporeja umor tržaškega občinskega odbornika Cecchinija z dolinskim županom Pečenikom. S tem v zvezi miljski župan in odborniki izražajo polno solidarnost Marinu Pečeniku, ob tem poudarjajo, da je politično soočanje v tržaški pokrajini zdrknilo na izredno nizko raven.

Vendar pa takšnih dogodkov ne gre podcenjevati, pripominja miljski občinski odbor, ki tudi poziva demokratične sile, naj dosežejo vsaj takšen minimalen sporazum, na osnovi katerega bi lahko javni upravitelji dovolj sproščeno in mirno opravljali svoje dolžnosti.

Srečanje krajanov Sv. Ivana

Drugačen pristop do proslav 25. aprila in prvega maja in priprava seminarja, na katerem naj bi razpravljali o vprašanjih, ki zadevajo območje Sv. Ivana, Vrdele, Podlonjer, Lonjer in Katinaro: to sta glavni točki dnevnega reda nocojšnjega sestanka, ki ga je sklical Odbor za proslavo 25. aprila. Srečanje bo v piceriji Donatello, Drevored Sanzio 11, začelo pa se bo ob 20. uri.

V nesreči na Obalni cesti Tržačanka ob življenje

Obalna cesta je sinoči nekaj minut po 21. uri ponovno zahtevala krvni davek. Na enem od ovinkov med restavracijo Tenda Rossa in hotelom Riviera je v čelnem trčenju izgubila življenje 31-letna Letizia Manzi (rodila se je v Mehiki, stanovala pa v Ulici Frausin 19 pri Sv. Jakobu), njen mož, 41-letni Giampaolo De Santi, in 43-letni Marino Maricchio iz Vižovelj 14/4 pa sta se lažje ranila. V katinarski bolnišnici so ju sprejeli na začasno opazovanje. De Santi naj bi okrevljal v mesecu dni, Maricchio pa že v desetih. O dinamiki nesreče lahko zapišemo le prve neuradne vesti, kajti agenti prometne policije, ki so opravili izvide nesreče, so bili na delu pozno v noč. Kaže vsekakor, da se je Maricchio peljal s kombijem renault espace proti Soslanku, zakonca De Santi pa z audijem 80, ki ga je upravljal mož, proti Trstu.

Iz še nepojasnjenih razlogov, pri katerih ne gre izključiti neprevidno prehitene ali slabosti, je Maricchio na zadnjih ovinkih pred hotelom Riviera izgubil nadzorstvo nad vozilom, zapeljal na drugo stran ceste, kjer je silovito trčil v prednji desni del audija, kjer je sedela De Santijeva. Ranjence so iz skrotovine pločvine s težavo potegnili gasilci, vendar za Del Santijevo je bilo kljub intenzivni negi prepozno: umrla je med prevozom v bolnišnico. Zapušča dva majhna otroka.

Spetič: minister naj oblikuje nov načrt odcepa pri Katinari

Senator Stojan Spetič je včeraj predložil ministru za okolje Ruffolu parlamentarno vprašanje, v katerem ga poziva, naj ministrstvo izdela in predstavi pristojnim telesom alternativni načrt za sporni avtocestni odcep pri Katinari (na načrtovanem odseku Padriče-Katinara). Sedanji projekt je po Spetičevem mnenju pomanjkljiv in tudi škodljiv za okolje, kar vzbuja med naravovarstveniki in med domačim prebivalstvom upravičene dvome in pomisleke.

»Od prvega načrta, ki ga je izdelal inženir Malaspina, je preteklo skoraj dvajset let«, pravi slovenski senator v svojem vprašanju, »zato res ne bo padel, svet če bomo počakali še nekaj časa in našli ustrezne rešitve za to vprašanje, ki naj bi poleg vsega tudi zadovoljile prebivalstvo Lonjerja, Katinare in bližnjih krajev«. O odseku avtoceste Katinara-Padriče bo znova tekla beseda na današnji seji tržaške-

ga občinskega sveta, ki se bo sestal v drugem sklicanju. Zasedanje bo veljavno že ob navzočnosti štirih svetovalcev. Skupščina bo nadaljevala z oceno desetih popravkov k temu načrtu, ki jih je predložil zeleni Paolo Ghersina.

V soboto nočni pohod v Saležu

Odbor KD Rdeča zvezda iz Saleža je ljubiteljem narave z izostrenim čutom za orientacijo pripravil prijetno preseñenje. V soboto se bo namreč, ob 20.30, s startom izpred občinske knjižnice v Saležu, pričel nočni orientacijski pohod po bližnji kraški okolici, ki bo tekmovalnega značaja. Vsaka ekipa bo lahko štela od štiri do šest članov, vpisnina pa znaša 30 tisoč lir. Udeležencem organizatorji seveda priporočajo, naj prinesejo s seboj vse potrebne tehnične pripomočke, kompasa in svetilko, ker pač lunina svetloba ne bo zadostovala za reševanje vseh nalog. Treba bo seveda tudi odgovarjati na vprašanja iz splošne kulture in aktualnega dogajanja. (bs)

† Dne 7. maja nas je zapustil naš dragi mož, oče, ded in tast

Domenico Tretjak

Pogreb bo jutri, 10. maja ob 12. uri v cerkvi v sv. Križu.

Žalostno vest sporočajo: žena Gabrijela, sin Bruno, hčeri Anamarija in Marijaroza z družinami

Opčine, 9. maja 1991

Ob izgubi dragega očeta izrekajo Rosy in družini iskreno sožalje kolegi in člani

Adriatrans

Sinoči na sedežu Kraške gorske skupnosti v Soslanku Predstavili vodnik »Kras je krasen«

Na sedežu Kraške gorske skupnosti v Soslanku je bila sinoči predstavitev vodnika po občinah GGS »Kras je krasen«. O pobudi so spregovorili predsednik Kraške gorske skupnosti Pečenik, podpredsednik deželne uprave Francescutto, podpredsednik Pokrajine Trst Cervesi, predsednik tržaške Turistične ustanove Barison in devinsko-nabrežinski župan Caldi (Foto Križmančič)

Mlada narkomana v abstinenčni krizi končala svoj nasilni dan v Coroneu

Predsinocnim nekaj po polnoči so agenti letkega oddelka aretirali narkomana, ki sta se v teku dneva »proslavila« s serijo nasilnih dejanj. Paolo Benedetti, star je 26 let, stanuje pa v Ul. Santi 5, in njegov prijatelj, 21-letni Silvano Schiavon iz Ul. Bartoletti 6, sta se že popoldne javila v glavni bolnišnici in na oddelku za prvo pomoč zahtevala injekcijo metadona, češ da sta v abstinenčni krizi. Ker jima niso ugodili, sta odšla, vendar sta se ponovno vrnila in začela razsajati po hodniku. Razbila sta nekaj šip, iz protipožarne ute ukradla radijski oddajnik in sprejemnik, nato pa zbežala.

Sveže informacije o njunem počenjanju so agenti spet dobili okrog polnoči. Na kvesturo je telefoniral 52-letni Franco Martini, ki stanuje v Ul. Terstenico 33 nad Greto. Povedal je, da je sosed okrog 23. ure opozoril, kako dva moška vdirata v njegov parkirani avtomobil. Martini je stekel proti vozilu, ko pa se mu je približal, sta ga zlikovca napadla,

udarila s kovinskim predmetom po glavi (bržkone je to bil izvijač) in zbežala. Ko so na kraj prišli agenti, so poklicali pomoč kolegov in Martinija pospremili v katinarsko bolnišnico, kjer so ugotovili, da se bo moral zaradi rane na čelu zdraviti 15 dni. Medtem so drugi policisti začeli iskati nepridiprava. Martinija so našli v Ulici Bonomea: ko je opazil, da se mu približuje policijski avto, se je umaknil v senco, kjer je skušal skriti ukradeni radijski oddajnik pod neki tovarnjak.

Njegovega pajdaša so prijeli v Ulici Terstenico, po kateri je skušal zbežati. Ob imata že odprte račune s pravico.

■ »Skupaj med ljudmi proti Evropi« je geslo, pod katerim bo potekal letošnji praznik državne policije v Trstu. Slovesnost, na kateri bo imel priložnostni govor tržaški prefekt De Felice, bo jutri ob 10.30 v prostorih policijske šole v Ul. Damiano Chiesa 11.

Škedenjske pevke nastopile na Dunaju

Ženski pevski zbor Ivan Grbec iz Škedenja je bil od 25. pa do 28. aprila, torej tik pred prvomajskimi prazniki, na izletu in gostovanju na Dunaju, kjer je 26. aprila nastopil, s celovečernim koncertom, v cerkvi Srca Jezusovega, sedežu slovenskega pastoralnega centra, ki pa je tudi edina slovenska cerkev na Dunaju, ki so jo Slovenci dobili leta 1983, po posredovanju socialne delavke Eme Burko.

»Doživele smo zelo prisrčen sprejem, ki ga ne bomo pozabile. Pele smo slovenski in nemški govorečemu občinstvu, v izredno akustičnem prostoru, kjer smo se predstavile z bogatim sporedom,« so nam po srečni vrnitvi domov povedale pevke same. »Pod vodstvom naše zborovodkinje Bože Hrvatič smo zapele skupno 18 pesmi; v prvem delu pesmi Gallusa, Mozarta, Mendelszona, Mokranjca in Martinija, v drugem delu pa smo se predstavile s slovenskimi ljudskimi in umetnimi pesmimi. Še posebej smo občinstvo navdušile z Mendelszonom *Hebe deine Augen auf*, Gobčevo *Avemaria* in skladbo Ignacija Ote *Naše korenine*, na besedilo naše pevke Laure Sancin.«

Po koncertu so se pevke zadržale še na prijetni družabnosti, ki ji je prisostvoval tudi g. Tone Štekel, ljubitelj lepega petja, dirigent, ki je

v tej cerkvi že gostil razne zборе tudi iz zamejstva in je omogočil škedenjskim pevkam gostovanje na Dunaju.

»Našemu zboru je veliko pomenila nastop v avstrijski prestolnici. Nanj smo se dolgo pripravljale, saj je bil to tudi naš glavni cilj v letošnji sezoni. Takšni nastopi in gostovanja prav gotovo ugodno vplivajo na delovanje zbora in motivirajo pevke, da nadaljujejo s svojim delom.«

Ni to prvi stik škedenjskega zbora s pevsko ustvarjalnostjo na avstrijskem. Zbor je že imel v svojih gosteh pevce in pevke iz raznih krajev Koroške. Tudi sam je že gostoval in nastopil v teh krajih. Tako so se ustvarili pogoji za nadaljnje sodelovanje, ustvarila pa so se tudi nova poznanstva, prijateljski stiki, ki so pripeljali tudi do tokratnega gostovanja na Dunaju.

Štiridnevno bivanje na Dunaju so pevke izkoristile še za ogled samega mesta, njegovih znamenitosti, kot so dunajski parlament, občinska palača, gledališče, muzeji, poletni dvorec v Schönbrunnu in sugestivne razgledne točke nad Dunavo, s čudovitim parkom. Pevke so prenočevale v domu "Korotan", ki ga bodo v kratkem spremenili v večnamenski kulturni center, po načrtu arh. Podrecca. (nl)

Japonski konzul na obisku v Trstu

Včeraj je bil na obisku v našem mestu novi generalni konzul Japonske v Milanu Susumu Akijama, ki ga je spremljal konzul Hiroši Mitsuja. Dopolndne se je sestal z županom Francom Richettijem, s katerim se je razgovarjal o kulturnem, gospodarskem in znanstvenem sodelovanju med Trstom in raznimi japonskimi mesti. Generalni konzul Akijama se je sestal tudi s predsednikom Trgovinske zbornice Tombesijem.

gledališča

GLEDALIŠČE VERDI

Opera sezona 1990/91

Nocoj ob 20. uri (red F) ponovitev opere PITTORI FIAMMINGHI A. Smareglie. Dirigent Gianfranco Masini; režija Lorenzo Mariani.

Prodaja vstopnic pri blagajni gledališča Verdi.

Ponovitev v soboto, 11. t. m., ob 20. uri (red E).

Jesenska simfonična sezona 1991

Pri blagajni gledališča Verdi lahko do 12. t. m. potrdite abonmaje za red A in S.

V mali dvorani gledališča Verdi, Ul. S. Carlo 2, bodo v ponedeljek, 13. t. m., ob 17. uri predvajali film »ANGELI SENZA PARADISO«.

Vstopnice pri blagajni gledališča Verdi.

GLEDALIŠČE ROSSETTI

Nocoj ob 20.30 bo Stalno gledališče iz Turina ponovilo delo H. von Hofmannsthal *L'UOMO DIFFICILE*. Režija Luca Ronconi. V abonmaju odrezek št. 10 - red četrti. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasazi Protti.

Ponovitev jutri ob 20.30 (red prot). V gledališču Rossetti bo danes, ob 18. uri srečanje z igralko MARISO FABBRI z naslovom »Poklic igralka«.

LA CONTRADA

Gledališče Cristallo

Nocoj ob 20.30 ponovitev predstave IL MEDICO DEI PAZZI E. Scarpette. Gostuje gledališče Teatro d'arte iz Rima. Nastopajo Carlo Giuffrè, Angela Pagano in Aldo Tarantino.

Jutri ponovitev ob 20.30.

Gledališče Ul. Ananjan

Jutri ob 20.30 bo skupina Amici di San Giovanni ponovila delo F. Anzellottija *LA BROCA RIBALTADA*.

Ponovitvi v soboto ob 20.30 in v nedeljo ob 16.30.

koncerti

SKD Tabor - Openski glasbeni večeri Nocoj ob 20.30 v Prosvetnem domu na Opčinah, celovečerni koncert kitarista Marka Ferija. Na sporedu Giuliani, Ponce, Moreno-Torroba, Britten, Villa-Lobos in Rodrigo. Vabljeni!

Milje - Gledališče Verdi

Nedeljski koncerti V nedeljo, 12. t. m., ob 11. uri bo na sporedu koncert Komornega orkestra gledališča Verdi iz Trsta pod vodstvom Igorja Tercona. Na sporedu Mozart, Vi-ozzi, Bartok.

čestitke

Ob rojstvu prvorojca Simona čestitajo kolegici Nidji Sivitz, ravnatelj, učno in neučno osebe DTTZ »Žiga Zois«.

Danes praznuje 55 let DORA iz Bazovice. Še na mnoga leta ji kličejo Pepi, Mitja in Jasna.

SLAVISTIČNO DRUŠTVO V TRSTU

vabi na literarni večer

MOJE DELO JE SLUTNJA ZARJE

jutri, 10. maja 1991, ob 18.30 v Mali dvorani Kulturnega doma.

Sodelujejo:

Andrej Brvar, Tone Kuntner, Neža Maurer, Veno Taufer, Branko Hofman, Niko Grafenauer, Zora Tavčar, Ace Mermolja in Vera Pejović.

Nastopajoče bo predstavila prof. Marija Cenda.

razne prireditve

SKD Tabor - Opčine - Prosvetni dom. V soboto, 11. maja, ob 20.30 PESEM V MAJU - koncert MPZ in Ž PZ Tabor. Dirigent Sveto Grgič. Vabljeni!

SKD Barkovlje - Ul. Cerreto 12 vabi na KONCERT v nedeljo, 12. t. m., ob 18. uri. Nastopili bodo violinist Črtomir Šiš-kovič, sopranistka Rieko Katsumata, klavirska spremljava Aleksander Vodopivec.

Narodna in študijska knjižnica v Trstu vabi na razgovor o knjigi dr. Milice Kacin - Wohinz PRVI ANTIFAŠIZEM V EVROPI, ki bo danes, 9. t. m., ob 18.30. Spregovorili bodo: Milica Kacin - Wohinz, Jože Pirjevec in Branko Marušič.

Slavistično društvo v Trstu vabi na literarni večer MOJE DELO JE SLUTNJA ZARJE, ki bo jutri, 10. t. m., ob 18.30 v Mali dvorani Kulturnega doma. Sodelujejo: A.Brvar, T. Kuntner, N. Maurer, V. Taufer, B. Hofman, N. Grafenauer, Z. Tavčar, A. Mermolja in V. Pejović. Nastopajoče bo predstavila prof. M. Cenda.

Slovenski kulturni klub, Ul. Donizetti 3 vabi v soboto, 11. t. m., na predavanje z naslovom ZGODOVINSKE OSNOVE SRBO - HRVAŠKEGA SPORA. Govoril bo univ. prof. J. Pirjevec. Začetek ob 18.30.

Slovenska skupnost in primorske stede družene in Demosu priredijo v nedeljo, 12. t. m. na Mali gori pri Ribnici na Dolenjskem spominsko svečanost v spomin na Danila Zelena in njegove soborce tigrovc, ki so se 13. maja 1941 udeležili prvega oboroženega boja z okupatorjem po zasedbi Slovenije. Zbirališče ob 15. uri pri tovarni Riko v Ribnici. Ob 16. uri začetek slovesnosti na Mali gori. Slavnostni govor bosta imela prof. Alojz Rebuta, pisatelj iz Trsta in prof. Tomaž Pavšič, republiški poslanec iz Idrije. Sodeluje pevski zbor. Zbrane bosta pozdravila župan občine Ribnica Franc Mihelič in predsednik občinskega odbora Zveze borcev Vinko Kersnič. Zasopana bo tudi slovenska vlada.

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu prireja v ponedeljek, 13. t. m. ob 20.30 pogovor z dr. M. Kremžarjem. Vsebine pogovora bodo pogledi argentinskega slovenca na slovensko družbeno, politično in ekonomsko stvarnost ob obisku v domovini.

včeraj - danes

Danes, ČETRTEK, 9. maja 1991

DAN ZMAGE

Sonce vzide ob 5.42 in zatone ob 20.21 - Dolžina dneva 14.39 - Luna vzide ob 3.00 in zatone ob 15.00.

Jutri, PETEK, 10. maja 1991

ANTONIN

PLIMOVANJE DANES: ob 1.55 najnižja -24 cm, ob 7.28 najvišja 9 cm, ob 12.54 najnižja -24 cm, ob 19.33 najvišja 43 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 14,6 stopinje, zračni tlak 1009,4 mb, narašča, brezvetrje, vlaga 77-odstotna, nebo oblačno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 12,9 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Simone Loy, Chiara Gei, Christian Romano, Suzana Mišić, Riccardo Bucovaz.

UMRLI SO: 82-letni Achille Misan, 76-letni Paolo Mario Celenti, 93-letna Antonietta Cadoni, 92-letna Anna Sturnega, 91-letna Aurora Abram, 66-letni Domenico Tretiak, 84-letna Bruna Sartori, 82-letna Anna Baruca, 77-letna Dora Raimondi.

SLUŽBA LEKARN

Od ponedeljka, 6. do sobote, 12. maja 1991

Normalen urnik lekarn: 8.30 - 13.00 in 16.00 - 19.30

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Via Settefontane 39 (tel. 947020), Largo Osoppo 1 (tel. 410515).

Boljunec (tel. 228124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30 Ul. Settefontane 39, Largo Osoppo 1, Ul. Cavana 11.

Boljunec (tel. 228124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Nočna služba

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30 Ul. Cavana 11 (tel. 302303).

SLUŽBA KZE

ZA DOSTAVLJANJE ZDRAVIL NA DOM TEL. 350505

URAD ZA INFORMACIJE KZE

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure - tel. 573012

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

5-KOVI ŠMARNI

Gost prvega večera

ANDREJ ŠIFRER

Jutri, 10. maja, ob 21.00

Diskoteka Euforia - Devin

tel. (040) 208607

mali oglasi

Trst - Ul. Baiaumonti 3 - Tel. 820766

POHIŠTVO IN OPREMA

OSMICO je odprl Alojz Kante v Prapro- tu št. 18.

OSMICO je odprl Renato Pieri v Samatorci št. 1. Toči belo in črno vino. Tel. 229147.

OSMICO je odprl Romano Purič - Repen 13.

OPEL CORSA bele barve, 16 mesecev staro, prevoženih 15.000 km, v dobrem stanju, prodam. Tel. 226588 - po 19.30.

PRODAM ford transit bele barve, devet sedežev prevoženih 17.000 km, v dobrem stanju, po tržni ceni. Tel. 040/575145 v večernih urah.

MERCEDES 190 E bele barve, letnik '83, prevoženih 77.500 km, v dobrem stanju, prodam. Cena po tržni vrednosti. Tel. 040/575145.

RENAULT SUPER 5 950, letnik '85 v dobrem stanju prodam. Tel. na št. 212074.

IBIZO GLX 1.500, letnik '87, rdeče barve, 33.000 km prodam. Tel. 225696 ob uri kosila.

DIPLOMIRANI TEHNIK nudi lekcije iz elektronike in merjenja za 1., 2. in 3. razred poklicnega zavoda. Telefonirati v večernih urah na št. 232364 in vprašati po Igorju.

ZAVAROVALNA družba išče za novo agencijo na zahodnem Krasu sodelavce, tudi part-time. Možnost dobrega zaslužka. Pismene ponudbe poslati na Publiet Srl, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod geslo "Zavarovalnica".

IŠČEM zanesljivo pomoč v gospodinjstvu, vsaj 2-krat ali 3-krat tedensko v dopoldanskih urah. Ponudbe na telefonsko št. 422172 ob času obedov.

IŠČEM kakršnokoli zaposlitev. Končala sem tečaj za pomoč ostarelim na domu in tečaj strojepisja. Tel. 412543.

DIJAKA/INJO zadnjih razredov, višjih šol z dobro srednjo oceno, ki želi dobiti službo po končanem šolanju, sprejme na prakso dvakrat tedensko po dogovoru resno podjetje v Trstu za knjigovodske, tajniške in organizativne funkcije. Prošnja z opisom šolskih uspehov in izvenšolske dejavnosti poslati na Publiet Srl, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod šifro "Po šoli".

KNJIGOVODSKO/TAJNIŠKO delovno mesto nudimo resni delovni osebi, po možnosti z delovnimi izkušnjami v družinskem trgovskem podjetju. Poslati natančno izdelan curriculum vitae z izobrazbo in morebitnimi delovnimi izkušnjami na Publiet Srl, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod šifro "Resnost".

MEŠALEC za beton kupim, Poklicati v večernih urah na tel. št. 226415.

PRODAM ford escort 1300 CLX mod. 91, prevoženih 1.000 km. Tel. 761227.

V NAJEM dajem manjši lokal v Trstu Ul. Rismondo. Telfon 742363.

PRI BIBCU v Križu je odprto ob četrtkih, petkih in sobotah.

VSA VRTVARSKA dela opravljam. Telfon 226807.

GOLF 1600, letnik 90 v garanciji prodajam za 12.600.000 lir. Telefon med 13. in 13.30 ali po 20. uri na št. 421508.

OBVESTILO

Tajništvo Primorskega dnevnika je na razpolago za stranke in sprejemanje prispevkov vsak delavnik od 10. ure dalje.

menjalnica

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1281,90	1240.—
Nemška marka	740,23	735.—
Francoski frank	218,71	215.—
Holandski florint ...	656,95	650.—
Belgijski frank	35,986	35.—
Funt šterling	2204,10	2170.—
Irski šterling	1981,45	1960.—
Danska krona	193,61	190.—
Grška drahma	6,775	6.—
Kanadski dolar	1112,50	1060.—

izleti

Da se boš zabaval spet pridi z nami na izlet v nedeljo, 26. maja. Vabijo te vesela družba, Tonca in Vanka in Veseli godciiz Boljunca. Informacije tel. 228090 od 12. do 14. ure.

Klub prijateljstva sporoča, da je na razpolago še dovolj prostih mest v dodatnem avtobusu za izlet na Bled, Brezje in Vrbo, ki bo 13. t. m. Interesenti se lahko še vpišejo pri Fortunatu.

razna obvestila

KD Rovte-Kolonkovec sklicuje REDNI OBČNI ZBOR v soboto, 11. maja, ob 20. uri v prvem sklicanju in ob 20.30 v drugem sklicanju v društvenem poslopiju v Ul. Monte Sernio 27. Velja kot splošno vabilo.

Slovenski dijaški dom Srečko Kosovel sporoča, da je v teku vpisovanje za letovanje na RAKITNI (otroci do 12. leta) in v PTUJU (od 12. do 18. leta) ter za planinski pohod po Pohorju in Kampiškkih Alpah. Podrobnejše informacije dobiti pri upravi doma. Ul. Ginnastica 72 ali Campo S. Luigi, tel. 573141.

KD F. Venturini vabi na: Alpe Adria Sagarmatha 90 (vzpon na Everest). Predavanje alpinistov članov odprave v organizaciji SPDT v soboto, 11. t. m. ob 20. uri v centru A. Ukmar — Miro pri Domju.

Radijski oder in Marijin dom pri sv. Ivanu pod pokroviteljstvom SSO vabita v nedeljo, 12. t. m., ob 11.00 in 17.00 uri v dvorani v Ul. Brandesia 27. pri sv. Ivanu na 5. SREČANJE NA VRVICAH: Rdeča kapica, lutka Cveto Sever, Kranj.

Fantovska in dekliska iz Doline vabita na MAJENCO 91, ob sobote 11. maja do torka, 14. maja. Vse bo »kot po stari navadi«. V soboto zvečer postavljanje maja na »Gorič«, ponoči dviganje maja in nato tradicionalna pesem. V nedeljo ob 16. uri koncert Pihalnega orkestra BREG iz Doline in Godbe na pihala iz Cerknice, nato nastop Folklorne skupine iz Rezijske. Ob 19. uri prihod Perterjev in Parterc, nato ples z ansambлом »Vrtnice« iz Rožne doline. V ponedeljek, 13. maja zvečer bo igral »California band«, v torek bo ob 19. uri slavno podiranje maja. V okviru Majence 91, prva koto od 11. do 14. maja, Občina Dolina vabi na XXXV. razstavo domačih vin.

PD Slovenec sklicuje jutri, 10. t. m. ob 20.30 v srenjski hiši v Borštu javni sestanek za pripravo 21. praznika vina. Vabljeni.

prispevki

V spomin na Meri Budin darujejo uslužbenci občine Zgonik 100.000 lir za ŠK Kras in 100.000 lir za KD Rdeča zvezda.

Namesto cvetja na grob Nade Pahor-Perčič darujeta Bruna in Pepi Milič 25.000 lir za ŠK Kras.

Namesto cvetja na grob Erneste Milič darujeta Bruna in Pepi Milič 25.000 lir za ŠK Kras.

Namesto cvetja na grob Karla Grudna darujeta Bruna in Pepi Milič 50.000 lir za ŠK Kras.

V spomin na Nado Pahor darujeta Pepi in Danica Simoneta 30.000 lir ŠK Kras.

V spomin na Nado Pahor-Perčič darujeta Pepka in Milko Milič 20.000 lir za ŠK Kras.

V spomin na Karla Grudna darujeta Pepka in Milko Milič 30.000 lir za ŠK Kras.

Namesto cvetja na grob pokojnih Zofije in Pinota daruje družina Brce (Gropada 1) 30.000 lir za KD Skala iz Gropade.

Ob prispevkov prvomajske proslave na Proseku, daruje sekcija VZPI-ANPI Prosek-Kontovel 293.000 lir za Tržaški pokrajinski kongres VZPI-ANPI in 280.000 lir za KD Prosek-Kontovel.

Ob poravnanju članarine VZPI-ANPI Prosek-Kontovel darujejo posamezni člani 196.000 lir za Tržaški pokrajinski kongres VZPI-ANPI.

V spomin na Franja Boleta darujeta Anka in Pino Kocijančič 50.000 lir za TFS Stu ledi.

Adamo Mazzucchelli Iseo (Brescia) daruje 112.500 lir za vzdrževanje spomenika padlim NOB v Križu.

Irene in Frančko Bogatec darujeta 50.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim NOB v Križu.

V spomin na Emilijo Kocijančič darujeta Nevija in Germano Švara 20.000 lir za KD J. Rapotec iz Prebenega.

V spomin na Zofko Guštin por. Gregori darujeta Angelca in Zvonko Malalan 30.000 lir za KD Slovan.

V spomin na Karla Grudna daruje Peter Milič z družino 30.000 lir za ŠK Kras.

V spomin na g. Pavla Šuligoja daruje Jožica Zajec z družino 50.000 lir za Sklad Mitje Čuka.

V spomin na Mirando Srebernik daruje Modra Godina Rinznar 20.000 lir za KD I. Grbec.

V počastitev spomina pok. Petra Cesarja daruje žena Marta 30.000 lir za ŽPZ Kontovel-Prosek.

8. 5. 1991

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

Telef.: Sedež 040/67001 Agencija Domje 831-131 Agencija Rojan 411-611 Filiala Cedad 0432/370-314

Odnos med umetniki in reklamo

Zvezdnik in spot

RIM - V Združenih državah Amerike je postalo že pravilo: na pločevinah, zavojčkih, škatlah raznih proizvodov se pojavljajo obrazi filmskih, televizijskih in popevkartskih zvezdnikov, ki s svojim nasmehom in priljubljenostjo snubijo kupca. Pred nedavnim so na primer v renomirani newyorški restavraciji Russian Tea Room priredili sprejem, ki se ga je udeležil znani filmski zvezdnik Paul Newman. Sprejem ni bil posvečen umetniškim dosežkom znanega igralca, pač pa predstavitvi nove pikantne omake, kateri je Newmann »podaril« svoje obličje.

Pravzaprav se Newmann ni odločil samo za reklamo hrane, pač pa jo kar proizvaja na lastno pest. Za to se je odločil pred desetimi leti, ker mu niso bili všeč proizvedeni ameriške prehrabene industrije. Tako je sklenil, da bo ponudil Američanom nekatere poslastice, ki jih je običajno daroval prijateljem za božič. Začel je z oljem in kisom, nadaljeval z omakami za testenine in podobnim. Kaže, da gre do Newmannovi prehrabeni proizvodi kar dobro v promet, ker mu Američani zapuajo, poleg tega pa vedo, da gre del zaslužkov Newmanove industrije v dobrodelne namene.

Neposredni Newmanov tekmeč je Frank Sinatra, ki je omaki (za katero jamči, da ne vsebuje nobenih konzervansov) poleg lastnega obličja dal tudi ime. In med ameriški zvezdniki bi lahko izbirali še in še. Naj omenimo ženo nekdanjega beatla Paula McCartneya Lindo, ki ponuja Američanom vegetariansko hrano. Linda velja za dobro kuharico, kot je med drugim poudaril tudi njen mož, ki ji je posvetil pesem »Cook of the House«, ki bo najbrž zvočna kulisa reklamnih oddaj za Lindine vegetarianske stvaritve.

V Italiji so sicer zvezdniki vključeni v reklame oddaje, nihče pa ni še šel tako daleč kot njihovi ameriški kolegi. Njihova obličja še ne kraljujejo na konfekcija prehrabnih in drugih proizvodov, pa čeprav so nekatere

»poroke« tako dolgotrajne, da ljudje avtomatično povezujejo proizvod in igralca: na primer Ernesto Calindri je skoraj sinonim Cynara, Nino Manfredi kave Lavazza, Nino Castelnuovo olja Cuore itd. V splošnem pa velja v Italiji pravilo kratkotrajneše, enoletne ali dveletne »poroke«. Po mnenju reklamnih agencij je taka izbira bolj učinkovita. Ime zvezdnikov pa je v promociji potrošnega blaga pomembno: s svojim imenom in priljubljenostjo naj bi zvezdnik jamčil za kakovost ponujenega proizvoda. In če je ponujeno blago res kakovostno, bo tudi zvezdnik pridobil v svojem odnosu s pouliko. Večkrat gre torej za vzajemno korist.

Renzo Arbore, ki se je dolgo let angažiral v reklamizaciji piva, pravi, da ima reklamno delo nekaj prednosti, med katerimi navaja predvsem dejstvo, da umetnik zasluži in ima finančno osnovo, ki mu omogoča, da med raznimi predlogi in ponudbami lahko tudi izbira. V bistvu je bolj neodvisen. Seveda pa mora verjeti v proizvod, ki ga promovira. On se je na primer odločil za pivo, ker gre za pijačo, ki vsebuje malo alkohola in ni škodljiva. Viskija in drugih žganih pojač, zagotavlja, ne bi promoviral nikoli. Je pa, po Arborejevi oceni, umetnik izpostavljen tudi nekaterim nevarnostim: prevsem tiusti, da mu brezvestne agencije dobesedno »ukradejo« podoba.

Pa tudi nevšečnostim dodaja Enza Sampo, »saj ni prijetno, da povsod, kamor greš, vidiš svoj obraz, ki kraljuje nad izložbami marketov«.

Vsekakor pa je po oceni Pippa Bauda reklama manj nevarna in manj moreča od sponsorizacij: z reklamo je odnos jase, medtem ko je s sponsorizacijami odnos manj jase, predvsem pa po njegovem mnenju ni zelo dostojanstveno poskušati razne proizvode med oddajami in hvalitvi njihovo kakovost. Razmejitev v tem primeru ni jasna in krni profesionalnost.

sklad mitje čuka

Ko gre otrok v bolnišnico

Tema sicer ni nova, vendar se vedno na novo pojavlja novim generacijam staršev.

Kdaj in ali bo moral otrok v bolnišnico, je seveda popolnoma nepredvidljivo. Vendar, ker je tudi to možno, ne bo odveč, če razgrnemo nekaj misli o takem problemu. Najslabše je največkrat to, česar ne poznamo. Zato je najverjetneje tudi za malega otroka največji strah, strah pred neznanim. Prav gotovo se otrok že vnaprej boji, kaj se bo z njim zgodilo v bolnišnici, če pride do tega, da ga morajo hospitalirati.

Torej je dobro, če otrok še prej, preden bo moral preživeti nekaj časa v zdravstveni ustanovi, že ve, kaj je pravzaprav bolnišnica. Odraslim, ki vedno vse vemo, ni treba tega razlagati, zavedati pa se moramo, da velikokrat otroku niso jasni pojmi, ki so za nas samoumevni.

Najbolje je torej, da se starši lepo pogovorijo z otrokom tudi o tem, kar bo morda nekoliko bolelo, denimo, injekcije.

Mnogokrat so malenkosti tiste, ki v bolnišnici preplašijo otroka. Zato je pomembno, da ve, da se recimo v bolnišnici ne preoblačiš: otroku moramo dopovedati, da je v bolnišnici vedno v pižami ali nočni srajčki. Tako bo otroku jasno, da nočna obleka še ne pomeni, da mora ves čas spati.

Pomembno je tudi, da otrok prinese s seboj v bolnico nekaj malenkosti iz svojega običajnega okolja. Pomembnejše je, da ima pri sebi starega medvedka ali najljubšo odevico, kot pa čisto novo igračo.

Ob vsem tem pa je najpomembnejše dejstvo, da ne sme otrok misliti, da so ga njegovi starši v bolnišnici zapustili. To pa bomo starši preprečili z rednimi dnevnimi obiski.

Prav v bolnišnici postanejo otroku starši še pomembnejši. Le oni ga lahko potolažijo, znajo ga pomiriti, poznajo njegove drobne navade, hkrati pa so lahko tolmači med otrokom in negovalkami. Le tako se otrok v tujem okolju znebi občutka, da je sam in zapuščen sredi tujih ljudi. Natančneži so namreč preračunali, da vidi otrok že prvi dan v bolnišnici kar 143 novih, tujih obrazov.

Jasno je, da so zadnja leta mnogo storili po bolnišnicah tudi za to, da bi se mali pacienti bolje počutili. Sedaj staršev ne podijo več domov, kakor se je dogajalo pred približno petnajstimi leti. Sedaj lahko starši ostanejo pri svojem bolnem malčku, če je to potrebno. Seveda je problemov v zvezi s hospitaliranjem otrok v bolnišnici še veliko. O tem pa kdaj drugič.

Pomoč računalnika

Aprilska številka glasila videmske ustanove CAMPP - konzorcija za zdravstveno psiho-pedagoško skrbstvo - prinaša tistim, ki se prostovoljno ali poklicno ukvarjajo s problemom handicapa, vrsto zanimivih in uporabnih člankov.

Armando Vidoni nadaljuje svoj temeljiti pregled iz prve letošnje številke glasila H-incontri pod naslovom Vzgojno vrednotenje s pomočjo računalnika (Valutazione educativa con l'elaboratore elettronico).

Medtem ko je prvi del njegovega zapisa obravnaval opis sposobnosti avtonomnega in suverena načina življenja mentalno prizadetih oseb, se drugi del posveča programom, s katerimi naj bi prizadete uvaljali v delo.

Iz razpredelnic, ki so objavljene v članku, je razvidno, da gre za valutacijo večšin tehnično-praktičnega značaja, sposobnosti za delo, sposobnosti tehnološkega značaja in merjenja, ob koncu pa še vrednotenje večšin, ki spadajo v šolsko področje.

Po razpredelnicah lahko točkujemo sposobnosti in s koeficienti in parametri določamo stopnjo, ki jo je mentalno prizadeta oseba že dosegla.

Glasilo ponatiskuje tudi najnovejša zakonska določila v zvezi z boleznimi, ki že same po sebi upravičujejo brezplačno prejemanje zdravlja.

V nadaljevanju revija obširno predstavlja posebno središče za prizadete pri kraju Tavagnacco (Centro di educazione e Formazione Permanente di Feletto Umberto).

Diego Lavaroni priključa nato pozornost na nekaj zgodb prizadetih otrok. Njegov namen je pokazati, kako lahko »normalne« osebe, ki so pozorne na najmanjše spremembe in pripravljene tudi na neverbalno komunikacijo prizadetega otroka, lahko doživijo prizadetost tudi drugače, pozitivno in ne le nelagodno in popolnoma dezorientirano, kakor se rado dogaja.

Pri tem se avtor poslužuje fragmentarnega opisa epizod iz življenja nekaterih prizadetih otrok, ki jih je spoznal.

Nekaj drobnih novic popestri revijo. Posebej razveseljive so tiste, ki opisujejo sicer majhne, vendar pomembne korake v razumevanju potreb prizadetih oseb v naši družbi.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1
6.55 Aktualno: Uno mattina
10.15 Nadaljevanje: Five Mile Creek
11.00 Jutranji dnevnik
11.05 Nan.: Il mistero dell'isola
11.40 Variete: Occhio al biglietto
12.05 Variete: Piacere RAI 1 (vodi Piero Badaloni s Simonom Marchini in Totom Cotugnini)
13.30 Dnevnik
14.00 Kvarov svet
14.30 Rubrika: Primissima - Kult. aktualnosti TG 1
15.00 Italijanska kronika
15.30 L'albero azzurro
16.00 Mladinska oddaja: Big!
17.35 Odprti prostor in vesti
18.05 Nanizanka: Alfred Hitchcock predstavlja
18.45 Dokumentarec: Trideset let naše zgodovine (vodi Paolo Frajese)
19.40 Almanah, vreme in dnevnik
20.40 Variete Pippa Bauda
22.45 Dnevnik
23.00 Aktualno: Il supplemento. Come stanno le cose
24.00 Dnevnik in vreme
0.25 Rubrika: Mezzanotte e dintorni

CANALE 5
8.00 Nanizanka: La famiglia Brady
8.30 Film: Un provinciale a New York (kom., ZDA 1969, r. Arthur Hiller, i. Jack Lemmon)
10.25 Aktualno: Gente comune
11.45 Kviza: Il pranzo è servito, 12.35 Tris
12.55 Canale 5 News
13.20 Kviza: O.K. Il prezzo è giusto!, 14.20 Il gioco delle coppie
15.05 Aktualno: Agenzia matrimoniale, 15.35 Ti amo... parliamone
16.00 Otroški variete: Bim bum bam in risanke
18.05 Nanizanka: I Robinson
18.45 Kviza: Il gioco dei nove, Tra moglie e marito
20.15 Radio Londra
20.25 Striscia la notizia
20.40 Kviza: TeleMike
23.00 Variete: Maurizio Costanzo Show
24.00 Canale 5 News
1.05 Striscia la notizia
1.20 Nan.: Marcus Welby, 2.20 Operazione ladro

RETE 4
8.15 Nadaljevanje: Una vita da vivere, 9.10 Così gira

RAI 2
7.00 Nanizanka: L'isola dei ragazzi in Lassie
8.00 Otroška oddaja: L'albero azzurro
8.30 Nan.: Mr. Belvedere
9.00 Aktualno: Radio anch'io
10.20 Block-Notes
10.50 Nadaljevanje: Destin
11.55 Variete: I fatti vostri
13.00 Dnevnik - ob trinajstih
13.15 Diogenes, Gospodarstvo
13.45 Nadaljevanje: Beautiful, 14.15 Quando si ama
15.15 Aktualno: Detto fra noi
16.25 Variete: La tv degli animali
17.00 Vesti, Iz parlamenta
17.10 Dok.: Lepa Italia
17.35 Nan.: Alf
18.00 Zabavna oddaja: TGX
18.20 Sport in Rock Café
18.45 Nan.: Moonlighting
19.45 Dnevnik in sport
20.30 Politična tribuna
20.40 TV film: I ragazzi del muretto - Sospetti
21.40 Film: Sotto stretta protezione (krim., ZDA 1988, r. C. Thompson)
23.15 Dnevnik - Pegaz, vreme in horoskop
0.10 Film: Moses Wine detective (krim., ZDA 1978, r. J. P. Cagan)

il mondo, 9.40 Señorita Andrea, 10.10 Per Elisa, 11.00 Señora, 11.50 Topazio
12.45 Variete: Buon pomeriggio
12.50 Nadaljevanje: Valeria, 13.45 Sentieri, 15.15 Piccola Cenerentola, 15.45 Stellina, 16.15 La valle dei pini, 16.45 General Hospital, 17.15 Febbre d'amore
18.30 Kviza: Cari genitori
19.10 Aktualno: C'eravamo tanto amati (vodi Luca Barbareschi)
19.40 Nad.: Marilena
20.35 Film: Una ragazza da sedurre (kom., ZDA 1965, r. Michael Gordon)
22.50 Aktualno: Pronto intervento
23.20 Aktualno: Teleguattro
23.35 Oddaja o ribolovu
0.10 Film: La prima moglie (dram., ZDA 1940, r. Alfred Hitchcock, i. Lawrence Olivier)

ITALIA 1
6.30 Odprti studio
7.00 Otroška oddaja: Ciao Ciao in risanke
8.30 Odprti studio
8.45 Nanizanka: L'uomo da sei milioni di dollari,

RAI 3
11.00 Šport: ameriški football, 11.30 kolesarstvo
12.00 Vsakodnevne kulturne vesti: Krožek ob 12. (Vodita Romano Battaglia in Maddalena Yon)
14.00 Deželne vesti
14.30 Dnevnik
14.40 Šport: žensko DP v tenisu, pregled amaterskega nogometa
17.45 Tuji dnevniki in TV
18.00 Dokumentarna oddaja: Geo
18.35 Drobci barvnega radia
18.45 Športna rubrika: Derby
19.00 Vreme in dnevnik
19.30 Deželne vesti
19.45 Aktualno: Aspettando un terno al lotto
19.55 BlobCartoon
20.05 Variete: Blob. Di tutto di più
20.25 Aktualno: Una cartolina spedita da A. Barbato
20.30 Aktualno: Samarcanda (vodita Michele Santoro in Giovanni Mantovani)
23.15 Nočni dnevnik
24.00 Rubrika: Fuori orario
0.15 Šport: žensko DP v tenisu
1.45 Filmske novosti

10.00 La donna bionica, 11.00 Sulle strade della California, 12.00 T.J. Ho-ker, 13.00 Happy Days
13.30 Otroška oddaja: Ciao Ciao in risanke
14.30 Kviza: Urkal!
15.30 Variete: Mai dire banzai
16.15 Nanizanka: Simon & Simon, 17.30 Mai dire si
18.30 Odprti studio
19.00 Nanizanka: MacGyver
20.00 Risanka: Papà Gambalunga
20.30 Film: Yado (pust., ZDA 1985, r. Richard Fleischer, i. Brigitte Nielsen)
22.25 Nanizanka: Troppo forte
22.55 Aktualno: Astronave Terra
23.30 Šport: Grand Prix
0.30 Studio aperto
0.45 Nanizanka: Kung Fu, 1.45 Samurai

ODEON
13.00 Risanka
14.00 Film: I tre moschettieri del Missouri (pust., ZDA 1940, r. Ray Enright, i. Dennis Morgan, Jane Wyman)
15.30 Nadaljevanje: Passiones
16.15 Rubrika o medicini: Il ritratto della salute

TV Slovenija 1
8.50 Video strani
9.00 Mozaik: nan. Grizli Adams, 9.25 Mostovi, 9.55 Nad. Heroji
10.45 Video strani
15.20 Video strani
15.30 Mostovi (pon)
16.00 Sova, vmes nadaljevanje Bluegrass (zadnji del)
16.55 Poslovne informacije
17.00 Dnevnik
17.05 Mozaik. Dokumentarica: Čas negotovosti - Kolonialna ideja, 18.00 Po sledih napredka (pon)
18.35 Spored za otroke in mlade; 18.40 ZBIS: Marko na belem konju jaše, 18.50 Novosti založb - Prelistajmo skupaj
19.00 Risanka
19.15 TV okno
19.30 Dnevnik
19.55 Vremenska napoved
20.05 Nadaljevanje: Veliki zasak
21.00 Tednik
22.05 Dnevnik in Vremenska napoved
22.25 Sova, vmes nanizanka Ti in jaz in nadaljevanje Na poti k mavrici
23.35 Video strani

16.45 Film: Ascoltami (glas., It. 1957, r. Carlo Campogalliani, i. Luciano Tajoli, Janet Vidor)
18.30 Kabaret: Fiori di zucca
19.30 Risanka
20.30 Film: Storia de fratelli e de cortelli (dram., It. 1973, r. Mario Amendola, i. Maurizio Arena)
22.00 Film: L'uomo dagli occhi di ghiaccio (krim., It. 1971, r. Alberto De Martino, i. Antonio Sabato)
23.30 Kabaret: Fiori di zucca

TMC
8.30 Nanizanka: Le spie, 9.30 I giorni di Brian, 10.30 Il fantastico mondo di Mr. Monroe
11.15 Nadaljevanje: Potere
11.55 Kosilo z Wilmo
12.30 Nan.: Doris Day Show
13.00 Dnevnik in sport
13.30 Rubrika: Ženska TV
15.00 Film: Amo Luisa disperatamente (kom., ZDA 1950, r. Alexander Hall, i. Ronald Reagan, Ruth Hussey)
16.45 Rubrika: Ženska TV
18.00 Nanizanka: Autostop per il cielo
19.15 Variete: Corto circuito
20.00 Vesti: TMC News
20.30 Film: Tessuto di menzogne (dram., ZDA 1987,

TV Koper
16.00 Športni pregled
18.30 Spored v slovenščini
18.45 Odprta meja
19.00 TVD Stičiče
19.25 Video agenda
19.30 Otroška oddaja: Lanterna magica, vmes nanizanka Big Foot
19.50 TV debata
20.30 Video glasba: Tutti frutti (vodi Alex Bini)
21.45 Dnevnik
22.00 Glasbena oddaja: Tutti frutti juke box

TV Slovenija 2
16.00 Satelitski prenos
17.30 Regionalni program TV Slovenija : Studio Ljubljana
19.30 Dnevnik
20.00 Žarišče
20.30 Dokumentarec: Moški ali ženska
21.20 Glasbena oddaja: Novi ljubljanski pihalni trio
21.30 Svet na zaslonu
22.30 Retrospektiva filmov Jožeta Babiča: Trčenje na vzporednicah (hrvaški črno-beli film, 1961)
23.20 Yutel, eksperimentalni program

r. Anthony Page, i. Alan Bates, Ellen Bustyn)
22.25 Variete: Festa di compleanno (vodi L. Goggi)
23.25 Nočne vesti
23.45 Oddaja o jadrarju
0.20 Film: Giovani gangsters (krim., Fr. 1988, r. Oliver Lersac, i. Sophie Duez)

TELEFRIULI
10.30 Telefriuli non stop
15.30 Nanizanka: Il calabrone verde
16.00 Otroška oddaja
17.50 Nanizanka: The Bill Cosby Show
18.20 Nadaljevanje: E' proibito ballare
18.50 Nanizanka: Wayne and Shuster
19.20 Dnevnik
20.00 Rubrika o obrtništvo
20.30 Dok.: Črno in belo
21.30 Aktualno: Prva stran
22.30 Nočne vesti
23.30 Oddaja o jazzu
0.30 Nočne vesti

TELE 4
(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
19.30 Dogodki in odmevi

RADIO TRST A
7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar in Pravljica; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Slovensko denarništvo v Trstu; 8.40 Melodije; 9.30 Obvezna smer - Vzhod; 10.00 Pregled tiska; 10.10 S koncertnega repertoarja; 11.30 Bralni roman: Prezir (A. Moravia); 11.40 Slovenska lahka glasba; 12.00 Spoznavajmo Slovenijo; 12.15 Solisti; 12.40 Primorska poje; 12.50 Orkestralna glasba; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Dvigljena zavesa; 15.00 Country glasba; 15.30 Zvočne kulise; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Četrtekova srečanja; 17.50 Mladi val; 19.20 Zaključek.

RADIO SLOVENIJA
5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 8.05 Znanja široka cesta; 8.35 Mladina poje; 9.05 Matineja; 10.00 Gospodarstvo in glasba; 11.05 Izbrali smo; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.35 Glasba; 13.38 Do štiri najstih; 14.05 Oddaja o jeziku; 14.25 Iz glasbene tradicije; 14.40 Radijski Merkurček; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Melodije; 17.00 V studiu; 18.05 Big band RTV Slovenija; 18.30 Pesmi slovenskih skladateljev; 19.35 Lahko noč, otroci; 20.00 Večer domačih pesmi; 21.05 Literarni večer; 21.45 Melodije.

RADIO KOPER
(slovenski program)
7.30, 14.30, 16.30 Poročila; 13.30, 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba za dobro jutro; 6.05 Na današnji dan; 6.10 Vreme in prometni servis; 6.30 Jutranji; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Dnevni pregled tiska; 7.35 Kulturni servis; 8.00 Prenos RS; 10.35 Prenos Vala 202; 13.15 Od enih do treh; 14.35 Pesem tedna; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Mladim poslušalcem; 19.00 Prenos RS.

RADIO KOPER
(italijanski program)
6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Jutranja glasba; 6.05 Jutranji almanah; 6.30 Zgodovinski utrinjki; 7.00 Simfonija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vsega po nekaj; 8.45 Ugani; 9.00 Clic; 9.35 Popevka po želji; 10.00 Na prvi strani; 10.40 Družinsko veselje: ideje, nasveti in priporočila; 11.00 Pisali so nam; 11.30 Italijana; 12.00 Glasba po željah in čestitke v živo; 14.40 Pesem tedna; 14.45 Edig Galletti; 15.00 Naše sanje; 16.00 Sanje o počitnicah; 17.32 Naša glasba; 18.32 Souvenir d'Italy; 19.00 Jazz glasba.

RADIO OPČINE
7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja; 17.00 Time to rock; 19.00 Pogovor s psihologom; 21.00 Keltška glasba.

V sklepni fazi pogovori za rešitev krize na Pokrajini

Danes srečanje med PSI in laiki

V ponedeljek sestanek koalicije

Pri reševanju krize na Pokrajini je v zadnjem tednu zaznati hitrejši ritem. Pravzaprav je tak potek skorajda nujen, zaradi številnih pomembnih vprašanj, ki čakajo na razrešitev, k hitrejšemu reševanju pa predstavnik političnih strank silijo predvsem nova določila: težave pri upravljanju krajevnih ustanov je treba premostiti v roku dveh mesecev, določa lani sprejet vsedržavni zakon št. 142 o reformi krajevnih ustanov.

Več kakor polovico omenjenega roka pa je že mimo. Predsednik Crisci je, kakor znano, podal nepreklicno ostavko prve dni aprila.

V torek zvečer je bilo vnovično srečanje predstavnikov socialistične in demokristjanske stranke, kjer so nadaljevali pogovor o programu, ki naj bi ga obnovljena petstrankarska koalicija uresničila do konca mandata. Dogovorili pa so se, kakor smo izvedeli iz dobro obveščenih krogov, o poteku nadaljnjih pogovorov in srečanj, ki naj bi pripeljala do pozitivne razrešitve krize in oblikovanja obnovljene koalicije. To naj bi se zgodilo že do prihodnjega tedna in takoj zatem naj bi sklicali sejo pokrajinskega sveta.

Danes se bo delegacija socialistične stranke srečala s predstavniki laičnih partnerjev — SSK, PRI, PSDI, jutri pa je napovedano vnovično srečanje s KD.

Če bodo srečanja potekala po predvidenem koledarju in če ne bo prišlo do nesporazumov, bo v ponedeljek že tudi skupno, zaključno srečanje vseh partnerjev koalicije.

V teh nekaj dneh naj bi dokončno razčistili, poleg osnovnih programskih smernic, dve ključni vprašanji: kdo bo vodil pokrajinsko upravo in kako si bodo porazdelili resorje. Na predsedniško mesto reflektirajo tako krščanski demokrati, kakor socialisti. Gre vsekakor za kočljivo vprašanje, kajti taka ali drugačna rešitev bo nujno povzročila spremembe v drugih ustanovah. Zapisali smo že, da socialisti ne nameravajo plačati za to mesto vsakr-

šno ceno, precejšnjo previdnost pa je občutiti tudi pri krščanskih demokratih, ki se najbrž zavedajo nevarnosti novih težav na Tržiškem.

Socialisti pa imajo pri tej zadevi še dodatne težave, zaradi nerazčiščenih odnosov v lastni hiši.

Zaenkrat sicer prevladuje precejšen optimizem. Krizo na Pokrajini naj bi uspešno rešili že v dobrem tednu.

Sicer pa je to, kakor smo uvodoma zapisali, pravzaprav že tudi skrajni rok, saj se bo drugače najbrž težko izogniti komisarski upravi in novim volitvam.

Delegacija socialistične stranke se je te dni pogovarjala tudi z delegacijo DSL.

Zamenjava v rajonskem svetu

Na ponedeljkovi seji rajonskega sveta za Placuto in Svetogorsko četrt, je prišlo do zamenjave v sestavi sveta. Predstavniki Slovenske skupnosti Mauro Leban je namreč podal ostavko, zaradi družinskih razlogov, zamenjal pa ga je Simon Špacapan, predstavnik iste stranke.

Odstop Lebana in vstop Špacapana so člani rajonskega sveta sprejeli brez diskusije. Šlo je pretežno za formalnost. Pač pa so na isti seji, v ponedel-

jek zvečer, obširno razpravljali o zanimivi pobudi, ki se bo zaključila prihodnji teden s podelitvijo nagrad in priznanj. Gre za natečaj pod geslom Dve mesti združeni v zelenju, namenjen učencem in dijakom ter otrokom iz vrtcev na območju Gorice in Nove Gorice.

Otroci so na to temo pripravili grafične in literarne prispevke, ki jih je pregledala in ocenila posebna komisija, 16. t.m. pa naj bi razglasili najboljše in seveda izročili nagrade.

Ustanovni zbor slovenske komponente stranke na Goriškem

Slovinci avtonomni v okviru DSL

Predsednik slovenske vlade v senci dr. Pintar govoril o krizi Jugoslavije in perspektivah Slovenije

Slovenski člani Demokratične stranke levice so predsinoči v Kulturnem domu ustanovili avtonomno slovensko komponento v okviru nove stranke. Ustanovnega zbora sta se poleg deželnih svetovalcev Ivana Bratine in Miloša Budina, drugih slovenskih izvoljenih predstavnikov ter pokrajinskega tajnika DSL Maurizia Salomonija udeležila tudi predsednik in "zunanji minister" slovenske vlade v senci Emil Milan Pintar in Borut Pahor, oba poslanca Stranke demokratske prenovne. Večer je tako imel dvojno vsebino: po eni strani so zborovalci postavili temelje za avtonomnejšo organiziranost slovenske komponente v stranki, po drugi pa je razgovor z gostoma nudil priložnost za poglobljeno oceno političnega dogajanja v Sloveniji in Jugoslaviji ter potrdil voljo po sodelovanju sorodnih strank levice.

Uvodoma je zborovalce pozdravil tajnik Salomoni (poseg je prebral v slovenščini), ki je dejal da stranka podpira težnjo po samostojni organiziranosti Slovencev in je že osvojila predlog, da se ta avtonomija prizna v deželnem statutu stranke. Boj za uzakonitev pravic slovenske narodnostne skupnosti ostaja ena od prioriteta tudi za novo stranko, je naglasil in dejal, da to ni samo načelna izjava, pač pa da bodo to opredelilev skušali dokazati s konkretnimi političnimi dejanji.

Ivan Bratina je DSL označil kot naslednico najboljše tradicije KPI in obenem kot novo stranko italijanske in evropske levice, ki želi biti izraz tukajšnje večnacionalnosti in zato zagotavlja slovenskemu subjektu maksimalne možnosti za avtonomijo in polno uveljavitev. Slovenska komponenta DSL bo zato nastopala kot avtonomen politični osebek v manjšinskem in širšem političnem življenju. Bratina je tudi navedel razloge, ki so terjali prenovno KPI in ustanovitev nove stranke ter pri tem pozval vse še neodločene ali drugače opredeljene bivše člane KPI, naj pristopijo v DSL, ki je njena najboljša naslednica tudi kar zadeva narodnostno vprašanje.

Po razpravi, v kateri so prišli do izraza tudi pozivi k složnosti in sodelovanju med vsemi komponentami levice, so sklenili, da ustanovijo koordinacijski odbor slovenskih članov DSL. Njegova naloga bo, da izdela statut in programske teze slovenske komponente.

Prisotnost uglednih gostov iz Slovenije je kot rečeno dala večer še drugo vsebino. Dr. Pintar je govoril o jugoslovanski krizi in perspektivah Slovenije. Glede prve je ocenil, da kljub vznemirljivim vestem še nismo pri civilni vojni oz. frontalnem spopadu med dvema narodoma. Žrtve so padle po načrtovanih izzivih posebnih obo-

Prisotna deželna svetovalca Blasig in Padovan

Še ena pobuda za zaprtje strelišča nad Selcami

Odbor za zaprtje vojaškega strelišča nad Selcami je v zadnjem času pospešil politično akcijo proti delovanju tega nadležnega in nevarnega objekta. V ta namen so se na sedežu KD Jezero srečali z deželnima svetovalcema Paolom Padovanom (DSL) in Lugijem Blasigem (PSI), da bi ocenili možne nadaljnje korake, potem ko je deželni svet skoraj soglasno odobril peticijo odbora in 1.300 občanov za zaprtje strelišča.

Tržiška deželna svetovalca sta povedala, da sta tako deželni svet kot uprava sprejela resolucijo. Njena vsebina sedaj obvezuje upravo, da se zavzame za zaprtje strelišča tako v odnosu do državnih oblasti kot v paritetnem odboru predstavnikov dežele in vojske, ki se ukvarja s temi vprašanji. Padovan je predlagal, naj bi odbor v ta namen stopil v stik tako z deželnim odbornikom za prostorsko načrtovanje Carbonejem kot s člani paritetnega odbora. Blasig je podprl to zamisel in ocenil, da je treba ohraniti politični pritisk na pristojne organe.

V razpravo so posegli tudi predstavniki društev, občin in organizacij, ki sodelujejo v odboru proti strelišču. Doberdobski župan Mario Lavrenčič je tako opozoril tudi na problem vojaških služnosti, ki bremenijo obsežen del Krasa in preprečujejo vsako prostorsko načrtovanje. Deželna svetovalca je tudi pozval, naj posežeta za izplačilo večjih odškodnin občinam in

posameznikom, ki so sicer predvidene v lani odobrenem zakonu, a doslej o njih še ni duha ne sluha. Na srečanju so tudi obravnavali vprašanje možnih sodnih posledic nedavnega incidenta na strelišču, ko je izletnik tvegaj življenje, ter poudarili potrebo po preselitvi vojaških vaj v zaprte poligone.

Dijaki šole Trinko nastopijo jutri

Danes ob 19. uri se v Kulturnem domu pričena tridnevno pevsko, glasbeno in folklorno srečanje dijakov v znamenju združene Evrope. Udeležujejo se ga tudi učenci in dijaki slovenskih šol z Goriškega in matične domovine. V zadnjem trenutku pa je prišlo do sprememb v programu. Včeraj so nam sporočili, da bodo dijaki nižje srednje šole Ivan Trinko nastopili jutri, v drugem delu večera in ne nocoj, kakor je bilo prvotno najavljeno.

Jutri bodo nastopili tudi dijaki šole iz Fužin.

Praznik policije

V Gorici bodo jutri, tako kakor v vseh večjih mestih v državi, obeležili 139. obletnico ustanovitve policijskega korpusa. V Gorici bo slovesnost ob 10. uri v vojašnici "F. Massarelli" pri Rdeči hiši.

Udeležili se je bodo predstavniki najvišjih civilnih in vojaških oblasti.

■ **Sekcija sindikata** upokojencev v Doberdobi obvešča, da bodo tudi letošnje pomagali pri izpolnjevanju davčnih prijav in sicer ob četrtek, med 16. in 18. uro. Za člane sindikata bodo te usluge opravljali brezplačno.

izleti

Slovenska Vincencijeva konferenca organizira za starostnike izlet na Brezje in Bled. Izlet bo v ponedeljek, 13. t.m. Odhod iz Gorice (Travniki) ob 7. uri. Cena za vožnjo z avtobusom in kosilo znaša 40 tisoč lir. Prijave še do 11. t.m. pri msgr. Močniku ali v zakristiji cerkve sv. Ivana.

razna obvestila

Narodna in študijska knjižnica ter Slovenska ljudska knjižnica D. Feigel vabita jutri, v petek, 10. t.m. ob 16. uri v prostore knjižnice, kjer bo profesorica na ljubljanski filozofski fakulteti Helga Glusič podala pregled slovenske sodobne proze.

KD Sovodnje vabi jutri, v petek, 10. maja ob 20.30 na pevski večer, ki bo v Kulturnem domu v Sovodnjah. Nastopata oktet Vrtinca iz Nove Gorice in vokalna skupina Sovodnjska dekleta.

Upokojenci iz Doberdoba sporočajo, da naj vsi, ki so se prijavili za izlet v Rim in Firence, poravnajo stroške do konca tega tedna in naj si uredijo osebno izkaznico. Odhod avtobusa bo v sredo, 15. maja ob 5. uri izpred domače cerkve.

Društvo slovenskih upokojencev sporoča vozni red avtobusov za izlet v Mantovo, 11. t.m. Prvi avtobus odpelje ob 7. uri iz Gorice (gostilna Primožič), preko Oslavja, Števerjana, Podgore v Standrež. Drugi avtobus odpelje ob 7. uri iz Sovodnj v Standrež.

KD Oton Župančič iz Standreža prireja 1. in 2. junija tradicionalni avtorally Argoš 91. Tokrat bo cilj v Novemgradu. Prijave in podrobne informacije v uradu Kulturnega doma v Gorici (tel. 33288) ali pri Sari Hoban (tel. 521768).

kino

Gorica

CORSO 17.30-22.00 »Amleto«. Režija Franco Zeffirelli.

VERDI Danes zaprto. Jutri 17.15-22.00 »Cyrano de Bergerac«.

VITTORIA 17.30-22.00 »Selvaggia bestiale«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič

EXCELSIOR 17.30-22.00 »Oltre il piacere«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

COMUNALE Zaprto.

Nova Gorica

SOČA (Kulturni dom) 18.00 in 20.00 »Iz kože se ne da«.

SVOBODA (Šempeter) 20.00 »Seks z duhom«.

DESKLE 20.00 »Mundial 90«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI Providenti — Travniki 34 (Piazza della Vittoria 34) — tel. 531972.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU Rismondo — ul. E. Toti 52 — tel. 410701.

Ob izgubi drage mame Terezije Kovic izreka sekcija Slovenske skupnosti iz Sovodnje iskreno sožalje Ivo Kovicu in svojcem.

Nova trgovina v prostorih Primexa v Rožni dolini

Eros, grški bog ljubezni, se bo naselil tudi pri nas, pravzaprav pri sosedih, takoj na drugi strani meje. Danes ob 17. uri bodo namreč v palači uvožno-izvoznega podjetja Primex pri Rdeči hiši odprli novo prodajalno erotičnega blaga. V njem bo mogoče kupiti, vsaj tako zagotavljajo upravitelji erotičnega centra, od vročih kaset do intimnega perila in vsakovrstnih namenskih pripomočkov. Trgovina Eros bo odprta vsak dan od 17. do 23. ure. Sicer so kolekcijo intimnega perila, ki ga izdeluje znana ljubljanska stilistka Tanja Kenda, prikazali že v ponedeljek zvečer v restavraciji novogoriškega Park hotela, seveda med velikim odobravanjem moškega občinstva.

Na sliki (foto Waltritsch): manekenke med ponedeljkovo predstavitvijo v novogoriškem Park hotelu.

Prijeli nasilneža, ki naj bi napadel priletno stanovalko v ulici San Giusto

Policijski organi v Trziču so prijeli 24-letnega Paola Fabrisa iz Štaranca, ul. N. Sauro 1, ki je osumljen, da je fizično napadel, v njenem stanovanju, 81-letno Mario Rosin ter ji ukradel torbico in nekaj denarja.

Nasilno dejanje naj bi Fabris zagrešil v ponedeljek, okrog 19. ure, ko naj bi z izgovorom, da išče delo, vstopil v hišo v ulici San Giusto v Trziču, kjer Rosinova stanuje sama.

Fabrisa so prijeli kmalu zatem v ulici Prvega maja v Trziču, samo nekaj sto metrov stran od kraja, kjer naj bi zagrešil hudo kaznivo dejanje.

Peljal se je s kolesom, ko pa je opazil policijsko obhodnico je v usta utaknil v stanjol zavij ovojček in ga pogoltnil. Po vsej verjetnosti je bilo v njem mamilo. Pri Fabrisu, ki so ga policisti seveda ustavili, pa so našli predmete, ki si jih je malo prej prisvojil v stanovanju Rosinove.

Preko Fabrisa pa so prav tako v ponedeljek zvečer prišli na sled in tudi aretirali, zaradi posesti mamila, 26-letnega Alessia Mariuzzo iz Trziča, ul. Argonauti 23. V stanovanju njegove zaročenke v ulici Prvega maja 44 so namreč, ob hišni preiskavi, našli 41 gramov hašiša.

Fabris je bil že večkrat kaznovan, bodisi zaradi kaznivih dejanj v zvezi z mamili, kakor zaradi tatvin.

V zvezi z napadom na priletno stanovalko v ulici San Giusto, velja zabeležiti ugotovitve, da je šlo za zelo surovo, pravo nasilno dejanje. Žensko naj bi najprej zagrabil za usta, nato

naj bi ji zvil roko na hrbtno in ji pri tem zlomil prst. V spalnici, kamor jo je odvedel, najbrž z namenom, da mu izroči denar in zlatino, pa naj bi jo obdelal še s pestmi.

Rosinova si je kmalu opomogla in po telefonu obvestila sorodnike in kmalu so za dogodek zvedeli tudi na policiji.

Državljanov branilec

Urad državljanskega branilca že nekaj tednov deluje v novih prostorih v Bellinijevi ulici 18. Nespremenjena ostaja telefonska številka (0481/32688). Selitev iz ulice Roma je bila nujna zaradi del za saniranje deželne palače. Funkcijo državljanskega branilca opravlja sodnik Mario Oliviero Drigani.

razstave

V **galeriji Katoliške knjigarne** razstavlja likovna dela Bogomila Doljak. Razstava je na ogled do 11. maja ob urah odprtja knjigarne.

V **galeriji La Bottega** v Gorici so 27. aprila odprli razstavo del Cecilie Seghizzi. Odprta bo do 11. maja.

V **Galeriji Meblo** v Novi Gorici je do 11. maja odprta razstava risb in slik Almere Bremec.

V **Ronkah, v galeriji Art**, je do 2. junija odprta razstava grafik Bojana Boleta, Klavdija Tutte in Nazorja Lenjinova.

Predstavitev zbornika Židovski svet

Židje v naših krajih

Knjiga v triindvajsetih razpravah posreduje bralcem ogromno podatkov in zastavlja zanimiva vprašanja, ki zadevajo življenje in prisotnost židovske skupnosti na tem področju

Jutri bo na sedežu RAS v Trstu predstavitev zbornika z naslovom *Židovski svet* (Il mondo ebraico), ki je izšel v tem letu pri založbi Studio Tesi v Pordenonu (ured. G. Todeschini in P. C. Ioly Zorattini, str. 601, L. 50.000). Gre za zajetno publikacijo razprav triindvajsetih predavateljev, ki so sodelovali na lanskoletnem simpoziju posvečenem židovski prisotnosti v naših krajih od srednjega veka do današnjih dni. Razpravljalci so se hoteli izogniti stereotipu habzburškega Žida iz prepičanja, da je potrebno osvetliti geografski in družbeni izvor židovskega prebivalstva, ki se je nastanilo na območju Furlanije, Trsta in Istre in ki je delno prišlo iz vzhodnih delov Habzburške monarhije, delno pa tudi iz Severne in Srednje Italije. Rdeča nit objavljenih prispevkov sta predvsem družbena in demografska zgodovina židovske skupnosti. Avtorje zanima predvsem odzivanje Židov v teku stoletij na družbeno in gospodarsko okolje, v katero so se priselili. Mnenja so, da se je v preteklosti prevečkrat obravnavalo Žide v Trstu izključno kot del kulturne in gospodarske elite, pozabilo pa se je na prisotnost in življenje židovske skupnosti v celoti.

Kot ugotavlja Ariel Toaff, je na tržaškem in furlanskem ozemlju v 14. in 15. stoletju prevladoval priseliteni tok nemških Židov. Bili so to v glavnem trgovci, ki so se zaradi preganjanj iz Štajerske, Koroške, Maribora in Judenburga. Njihova glavna skrb je bila: zaščititi sebe pred lažnimi obtožbami in ohraniti premoženje, židovsko vero in obredje. Del teh Židov, ki se je priselil v Trst, je še naprej ohranjal vezi in stike s kraji, ki jih je zapustil. V prispevku Shlomaha Spitzka beremo, da so se Židje, ki so se nastalili v Trevisu, pogosto vračali v nemška in avstrijska mesta, od koder so prihajali. Tja so na primer pošiljali svoje otroke na šolanje.

Dokaj izjemna osebnost v židovskih vrstah, ugotavlja Benjamin Arbel, je bil v 16. stoletju Salomone Ashkenazi, zdravnik in trgovec, rojen v Vidmu v družini nemškega poretka. Kot zdravnik je služboval na dvoru poljskega kralja Sigismunda Augusta II., pozneje pa je bil celo svetovalec velikega vezirja in trgovski posrednik med Carigradom, Benetkami in Poljsko. Manj poznane strani Židovske prisotnosti v Trstu je osvetlil Giacomo Todeschini. Izhodišče mu je sicer širši okvir, saj ugotavlja, kako so se bili Židje v času med 13. in 15. stoletjem vključili v politično in upravno življenje nemških in avstrijski komun. Ukvarjali so se v glavnem s posojeno denarja. Vendar so bili pozneje prav zaradi te svoje kreditne dejavnosti izključeni iz mestnih jeder. Na Nemškem so se izgoni začeli v 14. stoletju, v Avstriji stoletje kasneje. V 14. stoletju so bili Židje v Trstu polnopravno vključeni v mestno ži-

vljenje, v glavnem so se ukvarjali s posojeno denarja. Njihov položaj se je vidno poslabšal šele s prihodom frančiškanov v Trst, saj je bil ta red oster nasprotnik židovske kreditne dejavnosti. Frančiškanom je sicer v Trstu uspelo ustanoviti zastavljalnico šele v 17. stoletju, medtem ko so učinkoviteje preganjali židovsko posojilo v istrskih mestih.

V tem času je preganjanje Židov izraz gospodarskih potreb, ne pa protisemitizma. Gianna Paolin ugotavlja, da ni v 16. stoletju v Trstu zabeležila nobenega primera antisemitizma. Nasprotno, celo krajevne oblasti so nastopile proti centralnim omejevalnim ukrepom, ki so bili namenjeni Židom. Razmerje med židovsko skupnostjo in krščansko večino je vsekakor slonelo na posojilni dejavnosti. Negativna gospodarska konjunktura in visoke obresti na posojila v času 17. stoletja pa so nedvomno poslabšale odnose med obema skupnostima. Tudi istodobna zahteva, naj živijo Židje le v getu, priča o koncu sozvočja med večino in maloštevilno židovsko skupnostjo.

Roberto Grison raziskuje židovsko prisotnost v Kopru, čeprav ga pri tem delu ovira nedostopnost virov, ki se še vedno nahajajo v Benetkah. Židovski trgovci so v Kopru posojali manjše in večje vsote denarja, revnim in bogatim. V krajevno gospodarsko življenje so se skušali vključiti, kot naglašja Maurizio Lozei, s posojanjem denarja ne le v Kopru, temveč tudi v Izoli, Piranu in Umagu. Pier Cesare Ioly Zorattini sicer meni, da je dokumentacija o židovski prisotnosti iz časa moderne dobe na območju Furlanije in Istre dokaj fragmentarna. Cerkveni viri pričajo o strpnosti cerkvenih oblasti do Židov. Položaj Židov se je dejansko po-

slabšal v 18. stoletju. Nešteto je bilo takrat prepovedi o odprtju židovskih trgovin ali najemu zemljišč. Kljub odklonilnemu odnosu, ki so ga do Židov pokazale krajevne skupnosti, je opaziti že ustaljeno zaveznitvo med oglejskimi patriarhi in Židi. Maddalena Del Bianco Cotrozzi piše o zasebnem življenju Židov in o podobnostih z zunanjim krščanskim okoljem. Židovske skupnosti so v glavnem ohranjale svojo židovsko identiteto. V obnašanju ni opaziti večjih razlik med Furlanijo in ostalimi območji Habzburške monarhije. Še tako majhne in maloštevilne skupnosti so se ohranile, kljub temu, da so živele v tesnem stiku s krščanskim prebivalstvom. Na Goriškem so Židje tvorno sodelovali pri razvoju svilarstva in so zlasti v 18. stoletju bistveno pripomogli k razvoju tekstilne industrije. Kmetom in kolonom so posojali denar, v zameno odkupovali blago po znižani ceni in s tem postali konkurenčni za širše tekstilno tržišče. Loredana Ponaritti ugotavlja, da so posredovali med Goriško in Trstom ter Beneško republiko. V drugi polovici 18. stoletja so se nekatere židovske trgovske družine prelevile v podjetnike in vložile svoje kapitale v proizvajalno dejavnost.

Tržaška židovska skupnost je doživela svoj demografski in gospodarski razmah med 18. in 19. stoletjem istčasno z gospodarskim razcvetom mesta. V 18. stoletju se je preselilo v Trst nekaj stotin Židov, predvsem iz ozemlja Beneške republike. V tem času so Židje živeli najpogostejše v četrti Novoga mesta, v najbolj kozmopolitskem delu Trsta. Skoraj ni bilo primera, da bi se kakšna židovska družina naselila na obrobna območja mesta. Sergio Della Pergola sicer naglašja, da je bil demografski razvoj židovske skupnosti

v Trstu zapoznel, če ga primerjamo z drugimi kraji v Venetu. Vloga židovske skupnosti v družbi, pa je bila vsekakor odvisna od zunanjih spremenjivk.

Anna Millo se sprašuje, kako sta modernizacija in sekularizacija vplivali na tržaško židovsko skupnost. Židje so bili del tržaške elite in kot taki so imeli velike zasluge za gospodarski razcvet mesta. Narodnostna različnost ni bila ovira pri njihovem družbenem dvigu, saj je bila kulturna farmacija tržaških Židov slična formaciji ostalih komponent tržaškega vodilnega razreda. Židje so se prepoznavali v vedenjskih modelih in kulturi tržaške italijanske buržuazije in so kot njen sestavni del videli vedno nevarnejšega tekmeča v porajajoči se slovenski buržuaziji. Dovolj poznan je primer Felicija Veneziana, voditelja tržaške liberalnacionalne stranke, ki je bil ne glede na svoj židovski izvor zagovornik iredentistične ideje. Pomembno vlogo so Židje odigrali v tržaškem gospodarstvu, zlasti v tržaških zavarovalniških družbah, kakršna je bila na primer RAS. Giulio Sappelli pravi, da je bil za vodstvo te zavarovalniške družbe značilen kozmopolitski izvor njenih vodilnih mož. Imenuje jih homines novi. Med njimi pa je vsekakor prevladoval nemški element, saj so bili večji del vodstva te družbe nemškega izvora. Nacionalni boj, ki se javlja v tržaškem političnem življenju, je nedvomno razdvajal tudi židovske vrste. Člani gospodarske elite, ki so bili nemškega izvora, so ostali zvesti Habzbuznanom. Tisti pa, ki so bili italijanskega izvora, so bili navdušeni zagovorniki iredentizma. Na prehodu iz 19. v 20. stoletje se je povečalo število asimiliranih Židov. Odrekli so se svojem židovskemu izviru, veri in postali

del italijanske večine. Istočasno je protisemitizem postal sestavni del nacionalnega boja v Trstu. Tako s strani Slovencev kot Nemcev je opaziti poskuse ločitve italijanske nacionalne fronte tudi z uporabo protisemitske teme. Glavni nasprotnik italijanske buržuazije pa ni bil po mnenju Anne Millo Žid, temveč Slovenec.

Pojav protisemitizma proučuje Ellen Ginzburg. Zgodovinarica omenja predvsem dva lista, ki sta izstopala zaradi svoje protisemitske gonje: Avanti in Il sole. Žrtev njenih napadov je bila tržaška židovska skupnost in njeni vodilni politični možje. Ostri napadi na židovsko skupnost so bili pogosti tudi v katoliškem tisku. Ginzburgjeva omenja protizidovski nastop slovenskega občinskega poslanca Otta Ravbarja kot odgovor na nacionalistično natolcevanje zoper tržaškega škofa. Antisemitski kampaniji se je zoperstavil časopis Corriere Israelitico.

Tullia Cattalan sledi razvoju tržaškega cionizma, ki se je pojavil v začetku 20. stoletja in je v maloštevilnem krogu spodbujal zavest o lastnih koreninah. Zoperstavil se je naraščajočemu protisemitizmu in opozarjal je na nevarnost asimilacije, ki je bila pogost pojav zlasti v družinah višjega meščanskega sloja. Najrevnejši Židje se niso asimilirali.

Ob koncu lahko trdimo, da ponuja zbornik strokovnemu in nestrokovnemu bralcu ogromno podatkov in da istčasno postavlja zanimiva vprašanja, ki zadevajo življenje in prisotnost židovske skupnosti v naših krajih oziroma odnos, ki ga je do nje imela večina. Vloga židovske skupnosti je bila v srednjeveški družbi vsekakor različna od tiste, ki jo je židovska skupnost imela v času naglega industrijskega razvoja. V liminalnih časih, v časih negativnih gospodarskih konjunktur, tako v srednjem veku, kot v 18. stol. in žal tudi v 20. stol., so Židje kljub "prejšnji koristnosti" postali grešni kozel večinske družbe. Židje so v Trstu ogromno doprinesli h gospodarskemu razvoju in vendar, če so želeli postati del politične elite, so se morali odreči svojemu židovstvu in zapriseči italijanstvu. Tudi njihova nacionalna izbira pa jim ni preprečila, da bi se izognili rasistični gonji po letu 1938. Pri tem lahko ugotavljamo, da se je ponovno spremenil sovražnik znotraj tržaške družbene stvarnosti: če je bil prej Slovenec tisti, ki je ogrožal italijanski vodilni razred, je v tridesetih in štiridesetih letih, ko je prevladal najprej fašistični režim, potem pa še nacistični okupator, postal Žid žrtev nestrpnosti. Postal je ne glede na družbeni izvor funkcionalen potrebi po zunanem in vsemogočnem sovražniku, ki jo Trst vselej izraža v svojih kriznih stanjih.

MARTA VERGINELLA

Zadnja premiera v gledališču Cristallo

V Trstu gostuje znani Carlo Giuffrè

V gledališču Cristallo tečejo ponovitve zadnje abonmajske predstave teatra »La Contrada«. V Scropettovem »Zdravniku norcev« nastopa znani Carlo Giuffrè

Zadnji abonmajski koncert Tržaškega koncertnega društva

Abonmajsko koncertno sezono 1990/91 Tržaškega koncertnega združenja so v gledališču Rossetti v Trstu sklenili angleški in štirje italijanski glasbeni umetniki mednarodnega slovesa: Alessandro Specchi - klavir, Aldo Bennici - viola, Franco Maggio - violončelo, Pietro Borgonovo - oboa in Antony Pax - klarinet. Izvedli so manj znana dela Roberta Schumannja, ki so nastala v zadnjem obdobju skladateljeve največje ustvarjalnosti: Marchenbilder op. 113 za violo (ali violino) in klavir (1851), Phantasietuecke op. 73 za klarinet (violino ali violončelo) in klavir (1849), s števil. 5 Stuecke in Volkston op. 102 za violončelo in klavir (1849), Drei Romanzen op. 94 za oboa (violino ali klarinet) in klavir (1849), Adagio in Allegro op. 70 za violončelo (rog ali violino) in kla-

vir (1849) in Maerchenerzaehlungen OP. 132 za klarinet, violo in klavir (1853).

Schumann se je tudi s temi skladbami predstavil kot odličen mojster manjših glasbenih oblik. Ta dela so domiselna, polna poezije in ironije, v njih občutimo otožnost, veselje in junaštvo. Oba instrumenta (čeprav pušča pri nekaterih svobodo izbire instrumenta) sta enakovredna. Šele z medsebojnim sožitjem ustvarjata polno tonsko doživljanje vsebine in psihološke razsežnosti. To smo bolj kot pri prvi skladbi doživeli pri ostalih petih. Klarinetist, oboist in violončelist so z veliko mero glasbenega okusa in občutljivostjo za intimna čustvena razpoloženja ter lepim tonom odigrali svoje dele. Manj prepričljivo in včasih ritmično neskladno je izzvenela skladba za violo in klavir.

Posebno zahtevno vlogo je imel pianist, ki je bil prisoten pri vseh točkah glasbenega programa. Schumann je dodelil klavirju enako zahtevno vlogo kot solističnim instrumentom. Specchi je nastopil kot odličen pianist, vendar je enako dober v vseh točkah. Njegova igra ni bila takoj jasna in neposredna, kot na primer igra Bruna Canina, ki smo ga poslušalini dveh prejšnjih koncertih.

Ob sklenitvi abonmajske koncertne sezone Tržaškega koncertnega združenja lahko povemo, da je bila večina izmed 18 komornih glasbenih večerov, na najvišji umetniški ravni. Žal pa smo v teh izvrstnih izvedbah poslušali predvsem "staro" glasbo. Sodobna glasbena ustvarjalnost je bila zelo zane-marjena. Tudi danes ustvarjajo skladatelji, katerih dela si zaslužijo, da jih poslušamo.

MIRKO SLOSAR

Roman Marinke-Fritz Kunc nova uspešnica pisateljice

Pisateljica Marinka Fritz-Kunc je ena od tistih avtoric, ki so se zadnja leta uveljavile v širšem slovenskem prostoru. Že njena prva knjiga, roman Janov krik, je bila uspešnica, prav tako pa tudi roman Pusti čakati jutro in Ne verjamem vetru. Svoj novi roman Grand fouetté je posvetila Piranu, mestu, ki ga je vžljubila in kjer je občutila (doživela?) toliko tega, da je napisala zgodbo o balerini Vivijani. Pri glavni junakinji gre za emocionalno in psihološko razkrivanje same sebe, torej za nekakšno introspekcijo v posebnem življenjskem položaju, ki ga pisateljica imenuje vmesni čas, s kakršnim naj bi se prej ali slej srečal vsakdo izmed nas. Primabalerina Vivijana doživi usodni življenjski zasok ob navidez banalnem dogodku, ko si poškoduje zapestje, kar poleg tega, da nenadoma zaustavi njeno plesno kariero, vpliva nanjo v tolišni meri, da povsem spremeni odnos do ljudi, ki jo obkrožajo.

Nenadoma se znajde v povsem novem svetu svoje notranjosti za kate-rega je značilno prepletanje doživljajskih in spoznavnih prvin. Razpeta med upanjem in pričakovanjem se glavna junakinja posveča »rekon-

strukciji« različnih stanj ali »dogodkov« in čeprav je avtoričina pozornost posvečena detajlu, drobnim stvarim in nekoliko preveč razvlečenim monologom, se občasno zaiskri meditativna iskrica. Občasno se pojavi tudi hrepenenje po znanjem svetu, svetu spektakla, premier, odrskih luči, popotovanj... vsega kar je na videz tako daleč in kot črnja slutnja, da se ne bo nikoli več ponovilo. Dolgo bi lahko naštevali, o čem razmišlja človek, ko se počuti osamljen, celo nekoliko izobčen iz okolja, ki ga hkrati privlači in odbija vendar mu nikoli ne vrača isto mero dobrega, predvsem pa ne tedaj ko nastopi duševna stiska, polna brezupa in brezizhodnosti.

Vse to avtorica doživeto prikaže v klasičnem ljubezenskem trikotniku (Vivijana, Dan, Izak), rdeči niti celotne zgodbe, v kateri je erotika podrejena hrepenenju po spolnosti, ki ne bi bila zgolj »mašenje lukenj« v času brezdolja in pasivne odmaknjenosti glavne junakine. Vivijana doživlja svoj »skok čez plot« kot izhod v sili, ki pa ji v razmerju s Danom razen bežnih nežnosti in delne potešenosti spolne sle, ne prinaša iskrene ljubezni, zaupanja in čvrstih tal pod nogami. Glavna junakinja vse bolj spoznava, da se oddaljuje od »vsakdanjosti življenja« in da svoje življenje nesmiselno razdaja dvema možkima, katerim pomeni le objekt potešitve spolnih nagonov. Erica Jong je v svojem romanu »Strah pred letenjem« mojstrsko ponazorila podobno problematiko oziroma vedno aktualen odnos moški - ženska, ki je kljub temu, da se povsem po svoje venomer ponavlja, v vsakem posamičnem primeru nov, intriganten in nepredvidljiv. Tako ima tudi roman Grand fouetté svojo posebnost: vse se dogaja v slovenskem prostoru, vendar večina oseb, ki »vstopajo« v življenje glavne junakinje, prihaja iz velikega sveta.

SLAVKO GABERC

Po prvi finalni tekmi pokala UEFA z Romo Lepa prednost Interja

INTER - ROMA 2:0 (0:0)
STRELCA: Matthäus (11-m) v 55. min. in Berti v 64. min.

INTER: Zenga, Bergomi, Brehme, Battistini, Ferri, Paganini (Baresi od 63'), Bianchi, Berti, Klinsmann, Matthäus, Serena (Pizzi od 89').

ROMA: Cervone, Tempestilli, Nela, Berthold, Aldair (Carboni od 72'), Comi (Muzzi od 75'), Gerolin, Di Mauro, Völler, Giannini, Rizzitelli.

SODNIK: Spirin (SZ), KOTI: 7:4 za Inter. GLEDALCEV: 80.000, OPOMINI: Comi, Carboni in Serena zaradi grobe igre, Aldair in Bianchi zaradi protestov.

MILAN — Kaže, da se bo milanski Inter po 26 letih vendarle dokopal do enega od evropskih pokalov. Gladka zmaga v prvi finalni tekmi za pokal UEFA predstavlja namreč pred povratnim nastopom v Rimu precejšnje jamstvo.

V prvem polčasu so gostitelji pritiskali, a vratar Rome Cervone je le enkrat resno posegel in sicer po strelu Bertija z glavo. V drugem delu tekme je v ospredje stopil nemški reprezentant Matthäus. Po njegovi podaji je Comi v kazenskem prostoru podrl Bertija in Matthäus je z močnim strelom uspešno izvedel najstrožjo kazen. Roma se je nekoliko brezglavo podala v napad, kmalu zatem je Berti streljal v prazna vrata po podaji Klinsmanna v sredino.

Pred, med in po tekmi je prišlo do hudih izgredov med navijači s precejšnjim številom ranjencev.

Rizzitelli in Serena v akciji

(Telefoto AP)

Po zmagi proti Crveni zvezdi Hajduku pokal

BEOGRAD — V finalni tekmi za jugoslovanski nogometni pokal je Hajduk pred 6 tisoč gledalci zaslužen z 1:0 premagal beograjsko Crveno zvezdo. Edini zadetek je v 65. minuti dosegel Boksić. Predvčeršnjim so se bali, da zaradi zaostrenih političnih razmer v državi Splitčani sploh ne bodo dopotovali v Beograd, kar se na srečo ni zgodilo.

V finalu jugoslovanskega pokala za mladince pa je Budućnost s 6:5 (po 11-metr.) premagala Rijeko. V regularnem delu tekme je bil izid 1:1 (polčas 0:0).

Gullit spet huje poškodovan

MILAN — As Milana Gullit se je znova poškodoval na desnem kolenu. Vse kaže, da gre tudi tokrat za poškodobo meniskusa. Zanj se je sezona nemara že končala, po najbolj pesimističnih napo-

vedih pa ga znova čaka težka operacija in posledična dolgotrajna rehabilitacija.

Huda kazen za Inter

MILAN — Nedeljski derbi kola v italijanski nogometni A ligi med Interjem in Sampdorijo je zahteval mnogo »žrtev«. Športni sodnik nogometne zveze je namreč zaradi razsajanja milanskih navijačev za eno kolo diskvalificiral igrače Interja. Bergomi (Inter) in Mancini sta bila diskvalificirana s prepovedjo igranja za dve koli, več igralcev je dobilo opomin. Po nedeljski izključitvi v Veroni je bil libero Triestine Consagra prav tako diskvalificiran za dve koli, Urban pa za eno. Isto kazen so naložili Matteiu (Udinese). Ostali ukrepi v A ligi (eno kolo): Brambati (Bari), Garzyja (Lecce), Carrera (Bari), Gerolin (Roma), Melli (Parma), Nardini (Cagliari).

Gregor Fučka v reprezentanci

RIM - V okviru priprav na evropsko košarkarsko prvenstvo, ki bo v Rimu od 24. do 29. junija, je selektor »azzurrov« Sandro Gamba med petnajstimi kandidati za reprezentančni dres uvrstil tudi mladega slovenskega košarkarja Stefanela Gregorja Fučka. Ostali so: Brunamonti in Binelli (Knorr), Rossini in Pessina (Clear), Fantozzi (Livorno), Gracis, Magnifico in Costa (Scavolini), Niccolai in Premier (Messaggero), Iacopini (Benetton), Moretti (Glaxo), Conti in Rusconi (Ranger). Rezerve so: Avenia (Messaggero), Coldebella (Knorr) in Pilutti (Stefanel).

Poudariti je treba, da se mora Gamba za zdaj odreči članom Phonole in Philipsa (Gentile, Pittis, Riva in Dell'Agnello, morda pa tudi Esposito in Montecchi), ki morajo igrati v finalu za naslov državnega prvaka.

Gamba je dejal, da so Fučka, Conti in Moretti najboljši mladi igralci letošnjega prvenstva. Za Vescovija in Morandottija pa so vrata reprezentance dokončno zaprta.

Na 6. etapi kolesarske dirke Alpe Adria Kleinheinze v sprintu

PTUJ — Tudi 6. etapa mednarodne kolesarske dirke Alpe Adria od Borovelj do Ptuja se je končala s sprintom, v katerem je bil najhitrejši Kleinheinze, ki je na cilju prehitel nosilca rumene majice, Kazahstanca Šmita ter Španca Arnandisa. Najboljši med Jugoslovani je bil Milan Eržen, ki je zasedel 5. mesto.

V skupni uvrstitvi je Šmit zaradi bonifikacije pridobil 3 sekunde pred drugouvrščenim Aranzabalom. V ekipni konkurenci vodi Španija.

Kljub visoki poprečni hitrosti (42,131 km na uro), včerajšnja etapa ni bila razburljiva, z izjemo zadnjih kilometrov. Tedaj je celo zgedalo, da bo zaključni sprint domena jugoslovanskih kolesarjev Marka Polanca in Sergeja Patenka, ki sta imela minuto prednosti. Tri km pred ciljem pa jih je glavnina dohitela, a v sprintu je bil najhitrejši Nemec Kleinheinze.

VRSTNI RED 6. ETAPE: 1. Kleinheinze (Nem.), ki je 162 km od Borovelj do Ptuja prevozil v 3.52'33"; 2. Šmit (SZ - Kazahstan); 3. Arnandis (Šp.); 4. Zmijevski (SZ - Kazahstan); 5. Eržen (Jug. A); 6. Hvastja (Jug. B); 7. Driussi (It.); 8. Del Bianco (It.); 9. Pohorelec (ČSFR); 10. Sievers (Nem.), vsi v zmagovalčevem času.

SKUPNI VRSTNI RED: 1. Šmit (SZ - Kazahstan) v 12.56'40"; 2. Aranzabal (Šp.) po 4"; 3. Steinhauser (Nem.) 6"; 4.

Hannich (Nem.) 8"; 5. Zmijevski (SZ) 8"; 6. Arnandis (Šp.) 8"; 7. Sievers (Nem.) 9"; 8. Vuleta (Srbija) 9"; 9. Premužič (Jug. B) 9"; 10. Ravbar (Jug. A) 9".

VRSTNI RED EKIPNO: 1. Španija 39.34'49"; 2. Nemčija po 8"; 3. Sovjetska zveza - Kazahstan 1'35"; 4. Sovjetska zveza 9'13"; 5. Jugoslavija B 9'31"; 6. Jugoslavija A 11'57"; 7. Češkoslovaška 14'38"; 8. Jugoslavija - Slovenija 14'40"; 9. Jugoslavija - Srbija 19'13"; 10. Madžarska 23'47".

Današnja 7. etapa bo kolesarje popeljala od Ptuja do Zagreba (194 km).

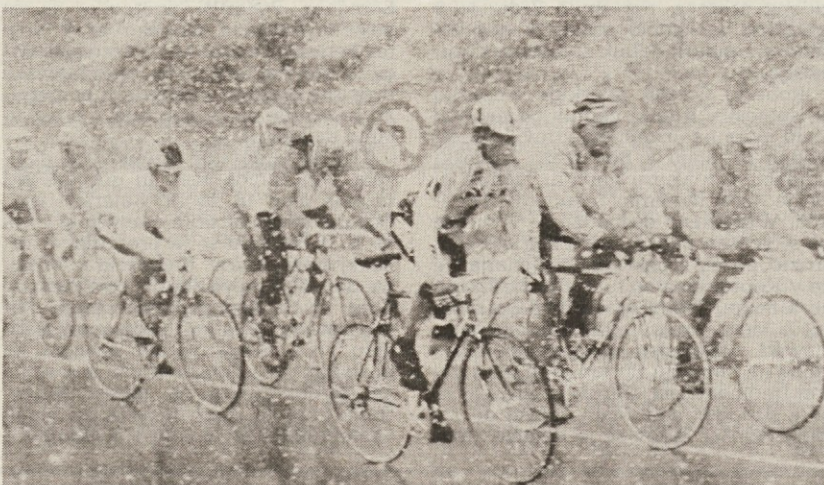
»Giro« za amaterje

BOLOGNA — Letošnja kolesarska dirka za amaterje po Italiji se bo začela 17. junija s predetapo v Viterbu in po 12 dneh ter 1.667 km končala v Vidmu. Na startu bo 180 tekmovalcev v zastopstvu 22 deželnih selekcij in 8 državnih (Španija, Švica, Nemčija, Češkoslovaška, Sovjetska zveza, Mehika, Romunija in Japonska).

Italijanski košarkarski naslov peterki Comense

CUCCIAGO (Como) — V četrti finalni tekmi italijanskega ženskega košarkarskega play offa je Comense Pool s 73:68 (37:31) premagal Conad iz Cesene. S to zmago si je Comense obenem zagotovil tudi državni naslov.

Zmaga Italijana Bontempija v Španiji Vreme se je zarotilo

ANDORA — »Bilo je, kot da bi umirali na kolesih«, je ob koncu včerajšnje 10. etape kolesarske dirke po Španiji dejal domačin Juan Carlos Gonzales. Vreme se je res zarotilo: sneg, dež, mraz (kot vidimo na sliki AP) so izmučili kolesarje, marsikdo si je topel čaj, ki so ga dajali ob progi za okrepitev, zliž kar po hrbtu, precej jih je odstopilo. Tragični junak te nečloveške etape je bil Danec Pedersen, ki je pobegnil po 23 kilometrih, si nabral skoraj 10 minut prednosti in zdržal do 193. kilometra. Na cilj je prišel povsem

izčrpan s 7 minutami zaostanka za glavnino. Odločitev je padla 3 km pred ciljem, ko se je Italijan Bontempi pogljal v napad, sledil mu je Nemec Bolts, ki pa v sprintu ni imel nobene možnosti.

Bontempi je 230 km od Lloreta del Mar do Andore prevozil v 6.35'44". Na skupni lestvici še vedno vodi Španec Mauri v času 43.04'08". Sledijo: 2. Alcalá (Meh.) po 1'14"; 3. Echave (Šp.) 1'54"; 4. Cordes (Niz.) 2'12"; 5. Zabala (Šp.) 2'13"; 6. Villanueva (p.) 2'24"; 7. Indurain (Šp.) 2'54"; 8. Lejarreta (Šp.) 2'59"; 9. Cabestany (Šp.) 3'14".

Na odprtem prvenstvu Nemčije

Italijan Furlan premagal Lendla

HAMBURG — »Drselo se je. Bil sem raztresen. Preveč sem grešil in izgubil nadzor nad igro.«

Takole se je za nepričakovan poraz proti Italijanu Furlanu v drugem kolu odprtega prvenstva Nemčije izgovarjal tretji tenist sveta Ivan Lendl. Dvajsetletni Italijan, ki je moral na tem turnirju prestat kvalifikacije, je imel vajeti dvoboj stalno v svojih rokah in je na koncu slavil s 7:6, 6:4.

V Hamburgu je zmagal tudi Caratti proti nosilcu 7. skupine, Švedu Svenssonu, Camporese pa je izgubil s Čehoslovakom Novačkem. Zmagala sta tudi Jugoslovana Ivanišević in Prpić.

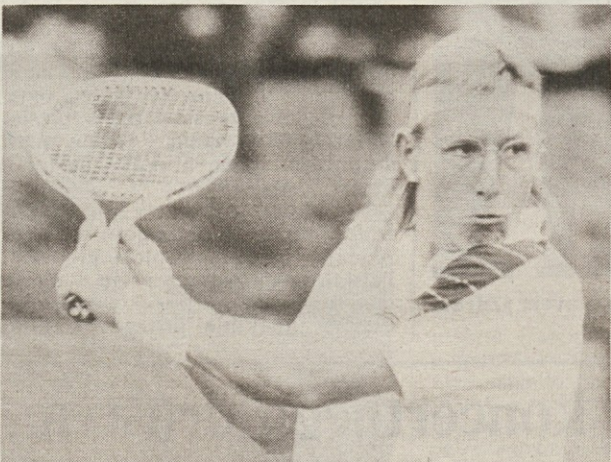
Pomembnejši izidi: Furlan (It.) - Lendl (ČSFR) 7:6, 6:4; Caratti (It.) - Svensson (Šve.) 6:2, 6:2; Novaček (ČSFR) - Camporese (It.) 6:3, 6:2; Sampras (ZDA) - Skoff (Av.) 6:3, 4:6, 6:4; Ivanišević (Jug.) - Mat-tar (Br.) 6:1, 6:1; Prpić (Jug.) - Arrese (Šp.) 6:3, 6:3.

Davisov pokal: Italija z Danci

LONDON — V dvoboju za obstanek v svetovni skupini Davisovega pokala se bo Italija od 20. do 22. septembra, najverjetneje v Bariju, pomerila z Dansko. Kapetan »azzurrov« Adriano Panatta je bil z žrebom zadovoljen.

Ostali pari: VB - Avstralija, Belgija - Izrael, Brazilija - Indija, Mehika - Nizozemska, Švica - Nova Zelandija, Filipini - Švedska, Kuba - Kanada.

Na ženskem mednarodnem teniškem prvenstvu Italije danes osmine finala Navratilova in Seleševa navdušujeta

Martina Navratilova

RIM — V osmino finala ženskega dela mednarodnega teniškega prvenstva Italije se je od Italijank uvrstila le 18-letna Katia Piccolini, a njena pot se bo bržkone končala že danes, ko se bo pomerila z Jugoslovanko Moniko Selešo, vodilno na svetovni jakostni lestvici.

Piccolinijeva (50. na lestvici ATP) je včeraj s 6:2, 6:3 izločila Francozinjo Quentrec, katero je povsem izzirila s serijo visokih lob-zogic. »Proti Moniki«, je dejala, »nimam nobenih možnosti. Lani v Parizu nisem proti njej osvojila niti igre, jutri pa upam, da ji bom kako le iztržila.«

Zelo slabo pa se je obnesla Raffaella Garronejeva. Ne le, da je s 7:6, 1:6, 2:6 izgubila proti Nemki Huberjevi, a je tudi žalila sodnika, zaradi česar so ji brž prisolili tisoč dolarjev

globe. Linda Ferrando pa je gladko izgubila proti Sovjetinji Meškijevi, nosilki 14. skupine.

Gledalci so se na Foru Italicu najbolj ogreli za nastopa Navratilove (na sliki) in Seleševa. Ameriška veteranica češkoslovaške porekla je navdušila s svojo igro ob mreži, Seleševa pa je z običajnim oberočnim back-handom dobesedno »uničila« vztrajno Avstralko Provisovo. Prepustila ji je le štiri igre.

Mlada prva dama svetovnega tenisa, ki si je zaradi pogodbenih obveznosti z neko ameriško firmo lepotilnih maž ostrigla lase, je po odprtem prvenstvu Avstralije precej vadila in izboljšala servis. »Biti na vrhu svetovne lestvice pomeni izredno zadoščenje, a vztrajati na tej ravni je vse težje, ker se kakovostna razlika med prvimi petimi in ostalimi vse bolj manjša. Zato ne morem zagotovo trditi, da bomo na koncu sezone še zmeraj številka ena.«

Navratilova pa se vlogi favorita izmika: »Tu igrata najbolje Seleševa in Sabatinijeva. Peščena površina jima zelo ustreza. Na travnatih igriščih v Wimbledonu pa je favoritinja Argentinka.«

Navratilova se bo po rimskem turnirju vrnila v ZDA in ne bo igrala na bližnjem mednarodnem prvenstvu Francije.

Izidi: Meški (SZ) - Ferrando (It.) 7:6, 6:0; Fulco (Arg.) - Maniokova (SZ) 7:6, 6:4; M. Maleeva (Švi.) - Labat (Arg.) 6:2, 6:1; Kelesi (Kan.) - McQuillan (Avstral.) 6:2, 6:3; Tazuita (Fr.) - Strandova (ČSFR) 3:6, 6:3, 6:3; Piccolini (It.) - Quentrec (Fr.) 6:2, 6:3; Huber (Nem.) - Garrone (It.) 6:7, 6:1, 6:2; Navratilova (ZDA) - Reinach (J.Afr.) 6:3, 6:0; Rittner (Nem.) - Herreman (Fr.) 7:4, 5:7, 7:6; Seleš (Jug.) - Provis (Avstral.) 6:3, 6:1; Halard (Fr.) - Cunningham (ZDA) 3:6, 6:0, 6:2; Martinez (Šp.) - Martin (ZDA) 6:3, 6:3; Kijimuta (Jap.) - Fairbank (ZDA) 6:3, 4:6, 7:5; Capriati (ZDA) - Tessi (Arg.) 7:5, 7:6.

Današnji pari: Seleš - Piccolini, Fernandez - Rittner, Kijimuta - Meški, Huber - Navratilova, Martinez - Kelesi, Fulco - M. Maleeva, Tazuita - Sabatini, Capriati - Halard.

obvestila

ŠPORTNA ŠOLA TRST sporoča, da bo vrstni red prihodov posameznih šol za sobotni atletski troboj naslednji: 8.30 Župančič, 8.50 Bazoviški junaki, 9.00 Finžgar, 9.10 Ribičič, 9.20 Milčinski, 9.30 Grbec, 9.35 Milje, 9.40 Širok, 10.00 Gregorič-Stepančič.

Takoj po koncu troboja bo tekma v igri med dvema ognjema Širok - Gregorič-Stepančič za 3. mesto.

SK DEVIN

vabi člane in simpatizerje na občni zbor, ki bo jutri ob 20. uri v prvem sklicanju in ob 20.30 v drugem sklicanju na sedežu v Cerovljah.

ZŠSDI

obvešča, da bo danes, 9. t.m., ob 20. uri na sedežu ZŠSDI v Trstu, Ul. sv. Frančiška 20, seja izvršnega odbora.

ZŠSDI

obvešča, da bo jutri, 10. t.m., ob 21. uri v Koči pod Rupo v Repnu seja balinarske komisije.

TPK SIRENA - ŠPORTNI RIBOLOV Na sedežu TPK Sirena (Miramarski dvorced 32) bo 11. in 12. t.m. sejem opreme za športni ribolov.

JK ČUPA

vabi na srečanje z Juretom Šterkom. JADRALEC SAMOTAR bo prikazal film in diapozitive o svojim potovanjih preko Atlantskega oceana ter predavanj o svojih pripravah na POT OKOLI SVETA. Srečanje bo v soboto, 11. t.m., ob 20.30 na društvenem sedežu v Sesljskem zalivu.

MLADINSKI ODESK SPDT obvešča, da bo izlet k Doberdobskem jezeru za osnovnošolsko mladino v nedeljo, 12. t.m. Informacije na tel. 55180 med 18. in 20. uro.

Ritmičarka Petra Žagar spet zmagala

Najmlajše Borove gimnastičarke, ki nastopajo v 1. selekciji, so se v nedeljo v Ljubljani zelo dobro uveljavile. Presenetila je zlasti Petra Žagar, ki je med 18 tekmicami osvojila nič manj kot prvo mesto in je tako ponovno potrdila, da pridobiva naš šport z njo izredno obetavno ritmičarko.

Gostovanje, ki je sodilo tudi v okvir priprav Borovene gimnastičnega oddelka na prvenstvene nastope v Trstu, je prineslo pomembni uveljavitvi še dveh našima tekmovalkama. Martina Carpani je namreč zasedla zelo dobro 3. mesto, Lara Legović pa 6., kar je bilo morda največje presenečenje prireditve.

Tekmovalke so nastopile z obveznim programom. (-boj-)

Domovi telovadci najštevilnejši

V Gračevo je bilo srečanje društev - Centri Olympia (CONI) za goriško pokrajino. Na množičnem shodu se je zbralo preko 100 mladih tekmovalcev iz Ločnika, Gradišča, Tržiča, Ronk, Mariana, Koprivnega, Gorice in Gračevo. Gorico so zastopali člani sekcije za ritmiko in orodno telovadbo SZ Dom. Skupina domovcev je bila med najštevilnejšimi, saj je štela kar 22 predstavnikov. Mladi tekmovalci so se pomerili v spretnostnem poligonu.

Za prvo mesto se potegujeta tudi ekipi Bora A in Kontovela Tržaške miniodbojkarice zdaj pred sklepnimi boji

Proti koncu meseca aprila se je odvijalo pokrajinsko prvenstvo v minivolleyu tako v moški kot v ženski konkurenci. O poteku prvenstva naših moških bodočih odbojkarjev smo že poročali, spomnimo naj le, da je prvo mesto, in s tem pokrajinski naslov, osvojila Sloga, na drugo mesto pa se je uvrstil Bor.

Kot običajno, je bila med dekleti konkurenca veliko bolj množična, saj se je prvenstva udeležilo 30 ekip, ki so jih zvrstili v pet izločilnih skupin. Slovenska društva so zastopali Bor, Sloga in Sokol z dvema in Kontovel z eno postavo.

Udeleženci so se v svojih izločilnih skupinah pomerili po sistemu vsak proti vsakemu, v teh dneh pa se bodo začela srečanja za dokončno razvrstitev na lestvici. Ekipa, ki so v svojih izločilnih skupinah osvojile prvo mesto, bodo igrale za uvrstitev od prvega do petega mesta, drugouvrščene za uvrstitev od šestega do desetega, in tako dalje.

Ker je bilo moških ekip le šest, in so tako fantki igrali manj od deklic, je organizator odločil, da bodo tudi oni imeli možnost, da se še izkažejo. Tako bo Sloga kot najboljša ekipa igrala v skupini najboljših petih ženskih postav, Bor v drugi kvalitetni skupini in

tako naprej. Fantje bodo seveda nastopili izven konkurence.

Z nastopom naših slovenskih miniodbojkaric smo lahko povsem zadovoljni. V skupini A je Kontovel osvojil prvo mesto in devet točk, v skupini B je zmagal Bor A (10 točk), Sloga B je bila druga (7 točk), Sokol A pa šesti (0 točk). V skupini C je bila Sloga A druga z osmimi točkami, Sokol B pa šesti z eno. V skupini D pa je Bor B z osmimi točkami osvojil drugo mesto.

Na podlagi lestvic je organizator sestavil finalne skupine. Bor A in Kontovel bosta igrala za uvrstitev od prvega do petega mesta, Bor B, Sloga A in Sloga B od šestega do desetega, obe Sokolovi ekipi pa za uvrstitev od 26. do 30. mesta.

Tekme v prvi skupini bodo na sporedu v soboto v rikreativju Gentili v Šklednju s pričetkom ob 15. uri in v sredo, 22. maja, ob 15.30 na stadionu »1. maj«. Finalisti druge skupine bodo igrali v sredo, 15. maja, na stadionu »1. maj« ob 15.30 in v torek, 21. maja, v telovadnici na Opčinah, tekmovalci šeste skupine pa v torek 14. maja ob 16.30 na Alturi in v soboto 18. maja ob 17. uri v rikreativju Cobolli.

Tekmovanje se bo z zaključnimi tekmami in nagrajevanjem končalo 31. maja v rikreativju Cobolli. (Inka)

Italijansko prvenstvo Funboard za jadralne deske Na prvi etapi »stavka« druga pa je lepo uspela

Letošnja vsedržavna agonistična sezona za jadralne deske se je pričela konec marca s prvo etapo italijanskega prvenstva Funboard v Ostia Lido pri Rimu. Za uspeh regate so bili vremenski pogoji izredno ugodni, a organizacija je bila zelo slaba: manjkale so namreč najosnovnejše varnostne in higienske strukture, zato so se vsi tekmovalci skupno uprli in v znak protesta množično zapustili regato ter odšli domov. Tako je prva etapa letošnjega italijanskega prvenstva v razredu Funboard odpadla.

Druga etapa se je rendo odvijala od 24. do 29. aprila v kraju Porto Pollo na Sardiniji in je bila dobro organizirana. Tudi vremenske razmere so bile ugodne in so omogočile eno preizkušnjo v disciplini »slalom« in dve preizkušnji v disciplini »course race«. Čupin surfaš Paolo Kralj se je v teh preizkušnjah uvrstil na 41. oziroma 30. in 18. mesto in je na končni lestvici zasedel 32. mesto. Regat se je udeležilo skupno 95 tekmovalcev, zmagal pa je lanski italijanski prvak Antonello Ciabatti iz Cagliarija.

Takoj po zaključku druge etape italijanskega prvenstva Funboard se je na isti peščeni obali v Porto Pollu - in sicer od 30. aprila do 2. maja 1991 - vršila regata za jadralne deske Italian Open 91 - pod pokroviteljstvom organizacije P.B.A. (Professional Board-sai-

lors Association) - ki je imela namen selekcionirati še nekaj najboljših italijanskih jadralcev na deski za svetovno prvenstvo v surfanju World Tour 92. Tokrat ja mrzel maestroal krepko zapihal (dosegel je jakost 18 m/sek) in neusmiljeno potolkel tiste surfaše, ki niso bili dovolj krepki in natrenirani. Zmagala sta - z istim številom točk - Pietro Paciotto, ki že več let redno tekmuje na svetovnem prvenstvu, in Paolo Jannetti, ki živi na Kanarskih otokih in redno trenira s svetovnimi prvkom Bjornom Dunkerbeckom. Regate se je udeležilo 58 tekmovalcev. Čupin član Paolo Kralj se je v tej regati povzpela na 28. mesto na končni lestvici in tako dosegel vzpodbuden rezultat za letošnjo sezono. (P.K.)

V reprezentanci tudi nogometaša Juventine

Goriška reprezentanca najmlajših, ki jo vodi trener Livio Vidov, bo v četrtek, 9. maja ob 20. uri nastopila v Vilešu proti reprezentanci Červiniana. Srečanje spada v okvir deželnega turnirja za trofejo Fulvio Davia. Goričani, med temi sta tudi dva perspektivna predstavnika združene ekipe najmlajših Juventine, in sicer Pavio in Zanier, so v ponedeljek trenirali na nogometnem igrišču v Stražicah.

iz planinskega sveta - iz planinskega sveta

Izlet na Lošinj in hoja na Osorščico

Pojem planinstva še vsakdo povezuje z dolgimi pohodi v gore in vzponi na visoke vršace. Pa ni vedno tako. Tudi ob morju so prečudovite planinske ture, ki lahko zadovoljujejo še tako zahtevnega gorohodca. Takih vzponov je več na bližnjih dalmatinskih otokih in enega takih si je izbralo SPDT, ki je prejšnjo nedeljo priredilo izredno uspešni izlet na otok Lošinj z vzponom na Osorščico.

Že navsezgodaj so se tržaški planinci v prenapolnjenem avtobusu odpeljali proti Reki. Malo prej so zavili v Opatijo in prispeli do Brestova, kjer je avtobus zapeljal na trajekt. Izstopili so na otoku Cresu, v Porozini, in se peljali dalje po slikovitem otoku Cresu, do najjužnejšega konca, do Osorja ter preko mesta prešli na otok Lošinj, do kraja Nerezine ob morju. Tu se je začel lep, izredno zanimiv panoramičen in ne preveč zahteven vzpon na enega od vrhov Osorščice, na 557 metrov visoki vrh Sv. Nikole, na katerem stoji bela, kamnita kapelica in s katerega je prečudovit razgled na Nerezine, na vse bližnje otoke in na prostorno Jadransko morje. Tu so se tržaški planinci odpočili in se okrepčali. Pot od Nerezin do vrha so v senčnatem gozdu borov in mediteranskega rastlinja, v katerem je dišalo po timjanu, žajblju in rožmarinu, opravili v polnopravni uri, saj so se povzpeli več kot 500 metrov visoko.

Po krajšem počitku so izletniki nadaljevali pot po grebenu Osorščice na 588 metrov visoko Televrino, potem na Greديو in se od tam, po podih kraškega kamna, ki so nazorno markirani, spustili na gozdno pobočje in dosegli kraj Osor na Cresu. Tja so precej utrujeni prispeli po peturni naporni hoji, ko je bilo treba v vsakem trenutku zelo paziti, kam in kako stopaš. Iz Osorja so se nato odpeljali proti domu. Nekaj časa so morali čakati na trajekt in so se zadovoljni, po tako lepem in zahtevnem izletu, vrnili v Trst v poznih večernih urah. Zadovoljstvo je bilo največje tudi zato, ker je izletnike ves čas spremljalo lepo, delno sončno vreme, česar si ni bilo mogoče misliti še dan prej, ko je lilo kot iz škafa.

Izlet za osnovnošolce

Deževno in hladno vreme je pošteno zagodilo članom Mladinskega oddelka SPDT, ki so za nedeljo, 5. maja, pripravili izlet za osnovnošolce do Doberskega jezera. Primorani so bili izlet odpovedati in ga prenesti na prihodnjo nedeljo, 12. maja. Veljajo seveda vse napovedane ure za odhod z vlakom do Tržiča in za povratek, kot je bilo napovedano. Najmlajši izletniki bodo iz Tržiča do Doberskega jezera in nazaj hodili približno tri ure. Tisti, ki jo že imajo, naj s seboj prinesejo planinsko knjižico.

Neutrudni člani Mladinskega oddelka SPDT nadaljujejo tudi s predavanji o orientaciji na slovenskih osnovnih šolah. Prejšnjo soboto, 4. maja, so bili na osnovnih šolah »Fran Saleški Finžgar« v

Barkovljah in »Bazoviški junaki« v Rojnu, kjer so mladim poslušalcem nazorno prikazali elemente orientacije in jih seznanili z uporabo kompasa in kart.

SPDT in narava

Cilji in nameni dejavnosti SPDT niso samo v prirejanju pohodov v hribe, ampak tudi v širjenju ekološke kulture svojih članov, da bodo znali ceniti in spoštovati lepote in tajne narave, ki je del vseh nas. V ta namen pripravljajo odborniki društva za 19. maj zanimiv avtomobilski izlet na 1709 metrov visoko goro Chiampon nad Huminom v Julijskih predalpah, na kateri bodo udeleženci lahko uživali vsemogoče vrste gorskega cvetja, ki se prav v tem času bohoto v planinah.

Izletniki se bodo zbrali pred sodno palačo v Trstu v nedeljo, 19. maja, od koder bo odhod ob 7. uri, pol ure kasneje, ob 7.30 pa s parkirišča bencinske črpalke AGIP na avtocesti pri Devinu. Udeleženci izleta se bodo peljali proti Huminu in dosegli z avtomobilu sedlo Foredor v višini 1000 metrov, od koder se bo pričel dveurni pohod na goro Chiampon. Tam se bodo srečali z naravoslovcem Romanom Guerro, ki bo izletnike spremljal na poti na vrh gore. Skupno bo pet ur hoje. Izlet vodi prof. Marinka Pertot, ki ob uri kosila odgovarja na telefonsko številko 413025 na vsa morebitna vprašanja v zvezi z izletom. Vpisovanje je tudi na ZSSDI (tel. 767304), kjer se morajo javiti vsi tisti, ki nameravajo na izlet in nimajo svojega prevoznega sredstva.

Nočni pohod na Slavnik

Neutrudni odborniki SPDT, ki se nesebično prizadevajo, da bi svojim članom omogočili lepe, zanimive in kvalitetne izlete in prireditve, pripravljajo za soboto, 25. maja, nočni pohod na Slavnik. Če bo ta prvi pohod uspel, ni izključeno, da ne bo postal tradicionalen. Udeleženci nočne hoje na Slavnik se bodo srečali pri kalu v Bazovici in se ob 21. uri podali na pot mimo spomenika Bazoviškemu junakom do mejnega prehoda na Pesku, kamor bodo prišli okrog 22. ure. Od tam bomo nadaljevali pot v Krvavi potok in dalje v Mihele in Klanec, kjer se bodo srečali s planinci Obalnega planinskega društva iz Kopra. Pridružili se jim bodo tudi člani podružnice SPDT »Zlata krona« iz Mačkoli. Skupno bodo ubrali pot na Brgod, nad Prešnico in dalje na vrh Slavnika, kamor bodo prispeli približno ob treh ponoči. Med potjo bo poskrbljeno tudi za tople napitke.

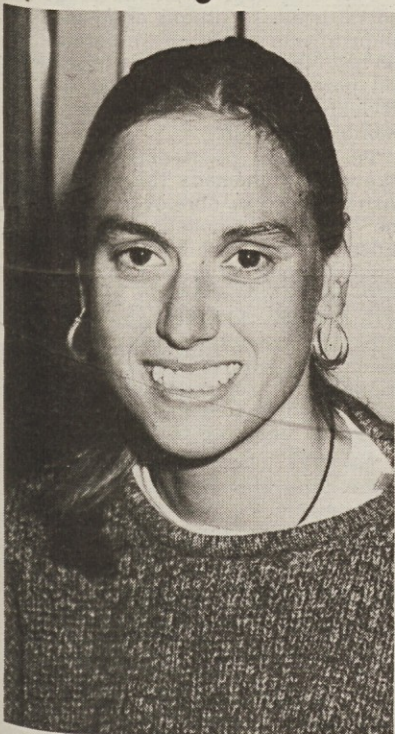
V sodelovanju s planinci iz Kopra, ki imajo v upravi tudi koč »Henrik Tuma« na Slavniku, bo slavnostno srečanje, kateremu bo sladila zabava. S Slavnika se bodo potem udeleženci vračali v jutranjih urah do Bazovice. O podrobnostih nočnega pohoda na Slavnik bomo še poročali. Vsekakor prireditelji upajo, da se bo pohoda udeležilo čimvečje število članov in prijateljev društva. V primeru slabega vremena pohoda odpade.

Izletniki SPDT na trajektu na poti na Lošinj

(foto Zvonko Vidau)

Tatjana Gregori: vse bližnje delovanje v znamenju alpinizma

Tatjana Gregori

Zamejska alpinistka Tatjana Gregori je »zaslovela« med lanskim mednarodno alpinistično odpravo Alpe Adria Sagarmatha Expedition '90, ki jo je ob 10. obletnici gospodarske skupnosti Alpe Jadran organiziralo Slovensko planinsko društvo iz Trsta s sodelovanjem Komisije za odprave v tuja gorstva pri Planinski zvezi Slovenije. Ekspedicije se je udeležila praktično kot »spremljevalka« ali »trekingašica«, vendar si je zasluge »pridobila na bojišču«, saj je bila med odpravo enakovredna vsem ostalim renomiranim alpinistom iz Italije in Jugoslavije in je le nesrečno naključje hotelo, da ni dosegla »magične kote« 8000 metrov in morda celo več. Pripeljala je do povsem spoštljivih višine 7500 m ter tako med drugim postavila deželni višinski rekord. Nobena alpinistka iz F-JK ni namreč prišla višje...

Vendar moramo takoj dodati, da si je Tatjana udeležbo na odpravi še kako zaslužila, saj je trdo in nesebično garala pri njeni organizaciji. Zaslužila pa si jo je predvsem zaradi svojih alpinističnih kvalit, ki jih ni zaradi skromnosti nikoli razkazovala. Obratno... No, Tatjana je v tem obdobju zelo težko stakniti za intervju, saj se ob rednem delu ubada tudi (in predvsem) z univerzitetno diplomom. Tatjana namreč zaključuje študij VŠTK (pač telesne vzgoje) v Ljubljani, a za diplomsko nalogo si je izbrala zgodovino zamejskega alpinizma. Prav pred kratkim je bila tudi izvoljena za podnačelnico Alpinističnega oddelka SPDT. Pogovor z zamejsko alpinistko je potekal nekako takole.

Tatjana, kar priznaj, da nisi pričakovala, da se boš kot alpinistka udeležila mednarodne odprave na Everest...

»Ne, res ne! Računala sem, da bom spremljala udeležence odprave do baznega tabora, od tam pa opravljala razne ture ali se povzpela največ do tabora ena. Vendar je nato nanoslo drugače. Že med približevanjem mar-

šem sem se udeležila vseh napornih aklimatizacijskih tur in jih vedno uspešno opravila, ob tem pa nisem imela nobenega problema z višino, iz baze sem se brez problemov povzpela tudi na prvi višinski tabor, a kmalu zatem še na drugega. Tako sem si tudi »priporila« status polnopravnega člana odprave, saj sem bila redno vključena v živo »verigo« vzponov, ki je naposled pripeljala do osvojitve vrha Everesta.

Za večino javnega mnenja si bila pravo alpinistično »presenečenje«, vendar ne za tiste, ki te poznajo...

»Kot veš, plezam že celo vrsto let. Od leta 1982 sem že preplezala nekaj najtežjih klasičnih smeri v Julijcih, Dolomitih, pa tudi v Cetralskih Alpah, kot npr. Mont Blanc, leta 1985 sem se med drugim udeležila odprave AO SPDT skupno s člani AO Obalnega PD iz Kopra v turške gore.«

Kako je bilo, ko si se med lansko odpravo prvič podala proti Everestu preko nevarnega in hinavskega Ledenege slapu?

»Noč pred prvim vzponom preko znamenitega »Ice Falla« nisem spala, kot marsikdo. Ko sem plezala pa sta strah in negotovost minila, in je šlo. Preko Ledenege slapu sem nato šla skupno desetkrat. Na začetku odprave so bile razmere sicer dobre, nato se je Slap stalno slabšal, tako da je bil na koncu že izredno nevaren in hinavski.«

Tvoj splošen vtis o odpravi?

»Vtis je lahko samo pozitiven, saj smo se alpinisti, ki se pred odpravo v glavnem sploh nismo poznali, saj smo bilo od vseh vetrov in narodnosti, odlično znašli ter nato postali veliki prijatelji. Uspeh na gori je samo logična posledica tega dejstva.«

Tvoj vzpon proti vrhu Everesta se je končal približno na koti 7500 metrov...

»Lanskega 6. oktobra smo se Lenard, Sergio De Infanti iz Ravascletta in jaz že navsezgodaj odpravili iz tabora III na višini 7300 metrov proti četrtemu višinskemu taboru, ki je bil postavljen na sedlu med Everestom in Lhotsejem na višini skoraj 8000 m. Spali smo slabo, saj smo praktično vso noč kuhali čaj, a tudi redek zrak nas je izčrpal. Le kakih 200 višinskih metrov nad Trojko se je Lenard počutil slabo, ker je žal zaužil premalo tekočine, zato sva skupaj krenila navzdol, saj se oboleli Lenard ni mogel vrniti sam v dolino. Mislim, da bi brez posebnih težav dosegla sedlo na magični koti 8000 metrov.«

Tudi z drugo žensko udeleženko alpinistične odprave Marijo Štremfelj si imela idealne odnose...

»No, zelo lepo sva se ujeli. Postali sva res dobri prijatelji, saj sva se dolge ure pogovarjali o marsičem, te tesne odnose pa vzdržujeva še sedaj.«

Vsi tvoji načrti so v bližnji bodočnosti usmerjeni v alpinizem: univerzitetna diploma, delo v odseku, a tudi še mnogi vzponi v domačih in tujih gorah...

»Deloma je to načrtovano, deloma tudi naključno. Vsekakor se bom zastavljenih načrtov in dela lotila s prepričanjem, zanosom in velikim navdušenjem...«

DUŠAN JELINČIČ

Naročnina: mesečna 22.000 lir - celoletna naročnina 264.000 lir; v SFRJ številka 8.00 din; mesečna naročnina 190.00 din.

Poštni tekoči račun za Italijo

Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ: žiro račun 50101-601-85845

ADIT 61000 Ljubljana

Vodnikova 133 - Telefon 554045-557185

Fax 061/555343

Oglaš: ob delavnih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni oglaš 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 120.000 lir. Ob praznikih povšek 20%. IVA 19%. Oglaš iz dežele Furlanije-Juljske krajine se naročajo pri oglašni agenciji PUBLI-EST srl - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-688, tix 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

Mali oglaš: 950 lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. IVA 19%. Naročajo se v uredništvu Primorskega dnevnika - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-611.

primorski dnevnik

četrtek, 9. maja 1991

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559

Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894 - Fax 040/772418

GORICA - Drevored 24 maggio 1

Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax 0481/532958

ČEDAD - Ul. Ristori 28

Tel. (0432) 731190

Glavni urednik Dušan Udovič

Odgovorni urednik Vojimir Tavčar

Izdaja ZTT

Tiska EDIGRAF

Član italijanske
zveze časopisnih
založnikov FIEG

Da ne bi kar 1,6 milijona ljudi ostalo brez pitne vode Lombardiji z odlokom določili stare parametre za pitno vodo

RIM — Predsedstvo ministrskega sveta je včeraj v luči medministrskega odloka, s katerim sta ministra za zdravstvo in okolje za 36 mesecev odložila veljavo novih določil o kakovosti pitne vode, napovedalo, da bodo o tem vprašanju razpravljali na prihodnji seji vlade. V krajšem komuni-keju predsedstvo ugotavlja, da sta ministra podpisala odlok, potem ko ju je pooblastil Višji svet za zdravstvo. V bistvu bi morali danes stopiti v veljavo novi parametri pri določevanju pitnosti vode, po katerih je lahko v litru vode razstopljenih le 30 miligramov raznih organskih in halogenih snovi. Z odlokom bo za prihodnjih 36 mesecev veljalo prejšnje določilo o 50 miligramih. S tem določilom se bo okoristilo kakih 36 občin iz Lombardije, ki bi z novimi normami morale zapreti svoje vodovodne pipe, tako da bi več kot 1,6 milijona ljudi ostalo brez pitne vode.

Na prihodnjem zasedanju vlade bodo proučili vse ukrepe, da bi čimprej premostili sedanje težave. Dežela Lombardija je medtem že sprejela sanacijski program, ki bo za kratkoročne posege stal 71 milijard lir, za srednjeročne pa kar 217 milijard lir. Po tem načrtu naj bi že v prihodnjih devetih mesecih zagotovili neoporečnost vode 80 odstotkom prizadetih občin, preostale pa bodo sanirale svoj položaj v dveh letih. Vlada seveda navaja, da je za sedanji položaj krivo onesnaženje v šestdesetih in sedemdesetih letih.

Sklep je seveda že sprožil proteste naravovarstvenikov iz Lombardije, ki navajajo, da so že leta opozarjali oblasti, da je treba začeti z dolgoročno sanacijo. Prav tako se ne strinjajo z ocenami, da je sedanji parameter o 30 miligramih presterog. Naravovarstveniki obenem zavračajo trditve generalnega direktorja Federgasacqua, ki združuje vse občinske in javne vodovode, Fulvia Meucci, da so samo Irska, Luksemburg in Italija določili meje v vodi razstopljenih organskih halogenov. Meucci jevi podatki, da je na Irskem zgornja meja 100 miligramov, v Luksemburgu pa 50, so točni, to pa še ne pomeni, da so take koncentracije zdravju neškodljive.

Seveda je vprašanje do skrajnosti zapleteno. Po Meucci-jevem mnenju bi v vodovodih lahko z boljšimi filtrirnimi napravami odstranili doberšen del tujih snovi, težave pa bodo z raznimi spojinami, ki nastajajo, ko vodo razkužujejo s klorom. Prav zato vodovodi zahtevajo, da bi določili nove parametre, ki ne bi zaobjeli vseh tujih spojin globalno, temveč diferencirano.

Ob takih problemih Lombardije pa gre marsikje v srednji Italiji in južni Italiji ljudem dobesedno na jok. Tu se marsikje sploh ne bi zmenili za organske halogene, zadovoljni bi bili, da bi iz vodovodnih pip pritekla vsaj sašitar-na voda, na pitno so tako ali drugače že pozabili.

V Kuala Lumpurju razneslo tovarno bengalskih ognjev Strahodna eksplozija terjala 150 življenj

KUALA LUMPUR — Kakih 150 mrtvih bo po vsej verjetnosti končni obračun strahovite eksplozije, ki je v torek razdejala tovarno bengalskih ognjev in drugega pirotehničnega materiala pri glavnem mestu Malezijske federacije Kuala Lumpurju.

Prvi eksploziji so sledile druge, ki so razdejale še drugih osem manjših industrijskih in obrtniških obratov ter 80 bližnjih hiš, tragedijo pa je še okrepil požar. Do sedaj so izpod ruševin izvlekli 45 trupel, v bolnišnicah pa je kakih 70 ranjenih.

Po prvih ugotovitvah je bilo pod tovarno veliko skladišče raznih žvepljenih, magnezijevih in drugih kemičnih spojin. Kaj je povzročilo prvo eksplozijo, pa še ni znano. V Kuala Lumpurju navajajo, da je to najhujša tragedija, od kar je federacija postala neodvisna.

Na sliki (telefoto AP): eksplozija je dobesedno razvalna z zemljo obširno območje

Podaljšanje policijske ure v Washingtonu ob poskusu reševanja socialnih problemov

Aretacija fanta, ki je kršil policijsko uro

(Telefoto AP)

WASHINGTON - Po dveh nočeh zaporednih izgrediv se je stanje v latinskoameriških četrtih ameriškega glavnega mesta Washington nekoliko umirilo. Napetost pa je kljub vsemu velika in župan mesta, gospa Sharon Pratt Dixon je iz previdnosti podaljšala policijsko uro od 19. do 5. ure zjutraj. Dixonova je tudi odredila, naj agenti aretirajo vsakogar, ki krši odredbo.

Izgredi v latinskoameriški četrti ameriškega glavnega mesta, ki so oddaljeni le poldrugi kilometer od Bele hiše, so izbruhnili v nedeljo ponoči, ko je temno-polta policistka ubila špansko govorečega prebivalca. Incident je izzval najhujše izgrede v Washingtonu, od kar je bil leta 1968 ubit Martin Luther King.

Malo pred začetkom policijske ure se je snoči nekaj stotin ljudi zbralo na ulicah četrti Mount Pleasant. Kaže, da so manifestanti vrgli nekaj kamena proti policistom, nato pa so se razšli, komaj je začela policijska ura.

Gospa Dixon je tudi sklenila oblikovati posebno večjezično skupino, ki naj bi se ukvarjala s problemičetrti in nakazala morebitne rešitve. Špansko govoreča skupnost v Washingtonu je tista, ki je zabeležila največji demografski porast in ki je v zadnjih mesecih najbolj obubožala zaradi recesije. Socialni in gospodarski problemi so v ozadju izbruha nasilja, kateremu je dolilo olja na ogenj stalno trenje s silami javnega reda.

Nesreča v kitajskem rudniku: 147 mrtvih

PEKING - Pred tremi tedni je v nekem velikem premogovniku v Shanxiju v severni Kitajski 147 rudarjev izgubilo življenje zaradi eksplozije jamskega plina. Novico je včeraj objavil pekinški dnevnik Renmin Ribao, ki se je skliceval na izjavo državnega viceministra za energijo Hu Fugua. Po oceni časopisa gre za najhujšo rudarsko nesrečo na Kitajskem v zadnjih 30 letih.

Do eksplozije je po poročanju dnevnika prišlo 21. aprila v premogovniku Sanjiahoe in v nesreči je izgubilo življenje vseh 147 delavcev, ki so bili tedaj na delu v rovih. Dramatični obračun nesreče je po oceni viceministra Hu Fugua posledica dejstva, da v rudniku ni bilo niti najosnovnejših varnostnih ukrepov. Poleg tega pa so bili vsi rudarji zaposleni s terminkimi pogodbami in niso izurjeni za izredne situacije.

Kaže, da tudi v drugih kitajskih premogovniki razmere niso nič boljše. Viceminister je zato odredil pregled stanja vseh premogovnikov in zaprje tistih, ki niso v skladu z varnostnimi predpisi.

Rawalpindi: 9 mrtvih v atentatu na kliniko

SLAMABAD - Devet mrtvih in 23 ranjenih so obračun bombne eksplozije, ki je včeraj zjutraj razdejala v pakistanskem mestu Rawalpindi zasebno kliniko. Po oceni pakistanske policije je verjetno, da je eksplozija posledica teroristične akcije.

Bomba je eksplodirala v kliniki ob 10. uri po krajevne času (7.00 po italijanskem času), po eksploziji pa je izbruhnil še silovit požar, ki je povsem uničil trinadstropno poslopje, kjer je klinika imela svoj sedež. Iz ruševin so reševalci zaenkrat izkopal 9 trupel, (med žrtvami sta bila tudi dva otroka), 23 ljudi pa je bilo ranjenih.

Klinika je bila last Dr. Faruka Haiderja, 45-letnega voditelja kašmirske osvobodilne fronte, ki se bori za odcepitev Kašmirja od Indije. Dr. Haider je prepričan, da je atentat delo indijske tajne policije. Domnevo o teroristični akciji potrjuje tudi rawalpindska policija.

V dobrem letu je v nasilnih dejanjih, ki so povežana z osamosvojitvijo Kašmirja umrlo 2.000 oseb.

Stara celina se bo morala hote ali nehote spoprijeti s problemom Evropa in nacionalno vprašanje

(tisto o nevmešavanju) mednarodno priznано in odločno kodificirano, drugo pa ravno te pravne podlage nima. Če je, je samo »politična«.

V zvezi z evropskimi organizacijami vemo, da Konferenca o varnosti in sodelovanju celo spodbuja medsebojne pogovore in pogajanja, je pa neusmiljena kar zadeva meje, ki naj bi trajno ostale takšne, kakršne so zdaj. Evropski svet pa takih postavk nima, prav tako je brez njih Evropska gospodarska skupnost: slednji dve v glavnem podčrtujeta sodelovanje in »integracijske procese«.

Dejstvo je, da zahodnoevropske dežele niso pričakovale, da bo razsulo Vzhodne Evrope pripeljalo do tako ostrih zahtev po novem odnosu do narodov in za ustvaritev novih držav. Ta proces jih je dobesedno presenetil in so se ga zbale. Ta bojazen je v bistvu izražena tudi v nedavni oceni, ki jo je pripravila skupina treh zuna-

njih ministrov Evropske skupnosti, ki so bili v Jugoslaviji. Zahodnoevropske dežele takorekoč uradno niso pripravljene spodbujati osamosvojitvenih procesov. Seveda upoštevajo tudi položaj v lastni državni strukturi.

Nacionalno vprašanje, ki ga spremlja težnja po ustanavljanju novih, samostojnih držav, je medtem ustvarilo dobesedno krizno stanje v vsem delu Evrope, ki gre od Baltika do Jadrana. Zahteve za mednarodno posredovanje, če ne celo klici na mednarodno pomoč, so vse bolj pogosti. Pričelo se je pred dvema letoma na Baltiku; tamkajšnje dežele so se za pomoč obrnile najprej na tako imenovani Nordijski svet, nato na Evropsko gospodarsko skupnost, na Evropski svet, naposled pa še na Združene narode. Seveda naglašajo, da so že obstajale kot samostojne države in da jim je bila samostojnost nasilno odvzeta leta 1940.

Nacionalna problematika pa se širi kakor madež; Gagavzi so se je obrnili na Evropsko skupnost in na Združene narode, Moldavija se je za zdaj obrnila na Evropsko gospodarsko skupnost, Gruzija se je zatekla neposredno k Organizaciji Združenih narodov, Slovaška išče pomoč pri Konferenci o evropski varnosti in sodelovanju. V Jugoslaviji so razmišljanja o mednarodnem posredovanju kar najbolj raznoterata.

Seveda ima Evropa že tako svoje probleme; problem je vzhodni del združene Nemčije, problem je odnos do vse vzhodne Evrope, v kateri je gospodarski položaj vsak dan slabši; Evropa se bo morala vsak dan bolj ubadati s gospodarsko konferenco z Združenimi državami in Japonsko; nenazadnje pa so tudi zanjo žgoči odnosi med severom in jugom sveta. Toda že kritično stanje nacionalne problematike jo hote ali nehote sili v

to, da se bo morala kmalu prav resno ukvarjati tudi s problemom varnosti, ki je bilo do nedavnega v luči blokov, zdaj pa pridobiva nove razsežnosti, morda manj grobe, pa vendar še kako občutljive.

Konferenco o evropski varnosti in sodelovanju še zmeraj veže zlasti šesta točka sklepne Deklaracije o načelih, ki zaokroženo sankcionira politiko, načela in prakso, ki izključuje vmešavanje v notranja vprašanja posameznih držav. No, sliši se že, (zlasti iz Dunaja), da nameravajo na prihodnji Konferenci, ki bo drugo leto, nameniti posebno pozornost »novim vidikom« varnostnega vprašanja. Prisluhniti pa je moč tudi ideji, da bi v okviru konference, toda že pred njenim rednim plenarnim zasedanjem, skušali pravno razčistiti, če je mogoče narodnostno vprašanje (skupaj s težnjo za ustanavljanje novih držav) vgraditi v novo »regionalno« politiko.

Evropa omahuje glede odnosa do domača eksplozije nacionalnega vprašanja, ki je za zdaj bolj opazna na Vzhodu ali pa v Srednji Evropi. Dejstvo je, da če bi razprava stekla na primer na KVSE-u ali v Evropski skupnosti, bi morala neogibno zajeti vso celino, se pravi tudi zahodno Evropo.

MIRO KOCJAN